

vatban minden 120
atása közönséges
4 fillérrel, kompakt
6 fillérrel fizetendő

HÖDITŐTUK
AGOTI

megeszlöt!
abban, postakosa-
három koronáért
ntoson szállít:
ándor, Nagyvára-
5638

kir. államvasutak,
08. szám.

ati hirdetmény

én szállítása iránt,

kir. államvasutak
sága 1909. január
mitandólag egy, il-
árom éven át éven-
ntegy 8500 tonna
ön-szükségletét biz-
óhajtván, eziránt
pályázatot hirdet.
y koronás magyar
élyeggel ellátott és
t ajánlatok 1908.
13-ig betérjeszten-
ánatpénzek pedig a
napon déli 12
küldendők.

yázatra vonatkozó
feltételek, ugyszin-
talános és külön-
állítási feltételek a
kir. államvasutak
és lőtárbeszerzési
ilyánál (Budapest,
assy-ut 78., II. em.
mint minden üzlet-
nél megtekinthetők,
megállapított ár elő-
zetése mellett a
írályi államvasutak
nyomatványtárá-
utján is megren-
t, megjegyezvén,
ülönleges szállítási
minden példányá-
lér, az általános
feltételekért 50 fill-
dó. A feltételeknek
ján való küldése
fillér postaköltség
ndó.
st, 1908. szept-
ban.
Az igazgatóság.
ás nem díjazatik.)

YEI
BB, MINT
ENDELTE FÉNYKÉP
TASOK
ÉLETNAGYSÁG
KORONÁÉRT
SZPARTUVAL
M. NAGYSÁGON
VA. SZINES
JKEP
KORONÁ
MINDENHÖTT
TÉTÉNBK.
DSSAC
RÁNYBAN
NYERHAGYÓ és
ÉSZETI HÍTEREM
R. ROTTENBILER-OLÓ
TE. AZ 1908. ÉVI PÁRSI
KÖZELI MÜLLITÁSON
EL. KERESZTEL és
Y-ÉREMMEL.

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Pénzügyi nehézségek.

Budapest, szeptember 11.

A mai lapokban minden kommentár nélkül jelent meg a hír, hogy a miniszteriumokban nemcsak a jövő évi költségvetés összeállításán dolgoznak, hanem Wekerle miniszterelnök és pénzügyminiszter óhajtása folytán az 1909. évi költségvetés tervezetével párhuzamosan egy preliminárét készítenek a legközelebbi öt esztendő előrelátható szükségleteiről.

Feltűnés nélkül jelent meg ez a hirdetés, mintha alig volna egyéb jelentősége annál, hogy a kormány nemcsak a legközelebbi jövőn munkálkodik, hanem igazi providenciával már öt évre előre akar gondoskodni az ország pénzügyeiről. Pedig egy évtized óta ennél szenzációsabb, ennél szomorubb hír alig jelent meg állami pénzügyeinkről.

Magyarország olyan pénzügyi nehézségek előtt áll, amelyeket legyőznie csakis a legnagyobb áldozatokkal lesz csak lehetséges s ezt ma már sem letagadni, sem leplezni nem lehet. Az állami költségvetés még mindig némi felesleggel zárul ugyan, de azért a hozzáértők ez nem tévesztheti meg, hogy a deficit csak a legnagyobb nehézséggel leplezhető, s hogy új állami bevételi forrásokról kell gondoskodni, hacsak azt nem akarjuk, hogy a mult század het-

venes és nyolczvanas éveinek szomorú korszaka visszatérjen.

Pedig már nagyon közel járunk ehhez. Körülbelül kétszáz millió korona volt az a pénztári készlet, a mely fölött ez a kormány rendelkezett s a melyet elköltött. A mult évi költségvetéssel szemben 113 millió koronával emelkedett az 1908. évi állami szükséglet s ha nem is épp ekkora összeggel, de minden esetre 40-50 millióval lesz nagyobb a jövő évi, mint az ideai. Emellett a kormány beruházási költségekre és szociális reformokra egymagában junius hóban majdnem egy fél milliárdot szavaztatott meg, pedig az igazi állami szükségletek még megszavazva sincsenek s évtizedek mulasztásait kell pótolni.

Mindezek a pénzügyi eszközök a mai rendes állami bevételekkel nem fedezhetők többé. Pedig a kormány lábai alatt már ég a talaj. Annyira nem áll pénz rendelkezésére, hogy a mult hónapban kilencz millió korona értékű kamatozó pénztári jegyet volt kénytelen kibocsátani, még pedig elég kedvezőtlen kamatláb mellett, mert magasabb kamatot fizet az állam ezért a kilencz millió korona függő kölcsönért, mint a mekkora a kincstári jegyek kibocsátásakor a magánkamatláb volt. Ebből az a szomorú tény világlik ki, hogy a magyar állam váltója rosszabb, mint egy elsőrangú banké. Ezt állítani ugyan komolyan nem lehet, de tény az, hogy az a látszata a dolognak.

Az összes állami betéteket a kormány visszavonta s ez amugy is megnehezítette a mi gazdasági helyzetünket, arra tehát, ha eddig nem lehetett számítani, ezután még kevésbé lehet, hogy csak egy minimális hitelműveletet is kedvező auspiciumok közt itthon megkísérelhessen. Pedig az kétségtelen, hogy egy nagy, egy igen nagy kölcsönre van szüksége, ha csak azt nem akarja, hogy a már megszavazott beruházási munkálatok a papíron maradjanak, s hogy a rendkívüli kiadások is fedezet hiányában elodáztassanak akkor, mikor azokat ugyszólván gőzerővel szavaztatta meg az országgyűléssel. Tehát ismét rá vagyunk utalva a külföldre. De a helyzet ebből a szempontból is nagyon kedvezőtlen a kormányra nézve. Az osztrák pénzügyi piac teljesen elzárkózott előlünk, sőt egyenesen ellenséges magatartást tanúsít. A kormány, mint nagy vívmányt tüntette fel a kiegyezési javaslatokban, hogy az osztrák járadékadó a magyar papírokra nézve megszűnt, s azt jósolta, hogy ez legalább két százalékkal fogja emelni a magyar hitelpapírok bécsi árfolyamát. S e helyett az történt, hogy ma, a járadékadó eltörlése dacára is, alacsonyabb a magyar hitelpapírok árfolyama a bécsi tőzsdén, mint volt azelőtt, ami másra nem vezethető vissza, mint arra a bizalmatlanságra, amelyet a magyar pénzügyi viszonyokkal szemben az osztrák politikai és pénzügyi körök tanúsítanak.

Anyja vére.

Írta: Simon Vilmos.

(Utánnovomás Vilmos.)

Nagy feltűnést keltett az egész hármaskirályságban, amikor Lord Harcourt egy napon befogatott családi hintójába és otthagya ősi birtokát, melyből évtizedekig nem mozdult ki. Lord Harcourt valamikor Anglia első gavallérijára volt és skóciai kastélya állandó tanyája volt a legelőkelőbb köröknek. Hajtóvadásatai gyakori találkozó voltak uralkodó fejedelemeknek, kik nem győzték eléggé csodálni a harcourti kastélyban felhalmozott műkincseket. A fiatal lord gondtalan életének aztán hirtelen véget vetett a krími háború. Mint a királydszidások kapitányát, ezredével őt is lerendelték a harcztérre s miután több ütközetben vitézségével tünt ki, Inkermannál mellét furta keresztül egy eltévedt lövedék. A lord fiatal felesége a vészhirre lesietett a harcztérre, hogy sulyosan megsebesült férjét ápolhassa. Hogy ott lenn aztán mi történt a házastársak között, az örök rejtély maradt, mert mikor később visszatértek Angliába, a fiatal lord elvált feleségétől és a harcourti kastély termei nem nyitak többé ki idegenek számára. Egyetlen gyermekük, egy kis leány, apjánál maradt s alig tizenhat éves volt, amikor egy francia mérnök megszőktette az apai háztól. Lord Harcourt, mikor leánya eltűnésének körülményeit megtudta, sötét arczeal csak ennyit mondott: „anyja vére”. Azután pedig teljesen elzárkózott a világtól és soha többé nem hagyta el a harcourti kastélyt. Öt esztendőt töltött már

csendes magányában Lord Harcourt, amikor értesítették, hogy leánya egy ragályos kór áldozata lett, miután néhány héttel előbb eltemette férjét. Lord Harcourt e hirre két napig elzárkózott a legbensőbb cselédségtől is és amikor ismét elhagyta szobáját, szemén a sirásnak nyomai látszottak.

Néhány nappal később aztán kastélyába hozatta leányának fiát, a négy éves John Greville-t. Az élénk kis fiú csodás átalakulást idézett elő az öreg lordban. A zord ember, akinek aikain huszonöt év óta nem láttak mosolyt, valóságos gyermek lett a gyermek mellett. Mintha minden szeretetet, melyet egy negyed századig magába fojtott, egyszerre akarta volna unokájára pazarolni. Megható volt látni a kastély parkjának évszázados tölgyei között, amint az öreg arisztokrata beavatja unokáját a lovaglás első titkába. Mikor aztán John Greville betöltötte huszadik évét, hadnagyi ranggal belépett az első dzsídás ezredbe, ugyanabba, amelyben nagyapja szolgált negyven év előtt. A katonai ranglétrán gyorsan felemelkedett a kapitánysáig s egyike lett ezrede legnépszerűbb tisztjeinek. Nagyapja változatlan szeretettel volt irányában s a büszke arisztokrata még akkor sem fordult el unokájától, amikor besugták neki, hogy John Greville kapitány gyakran eljár London külvárosainak egyikébe, egy földszintes kis házba, melyben igen szegényes körülmények között Brabant Tamás nyugalmazott tanító lakik leányával, Nórával.

— A szerelem elég áldozatot követelt családomtól — mondta bizonyos foku keserűséggel az öreg főúr — legyen legalább ő boldog, ha szereti a leányt.

John Greville kapitány a boldogságtól sugárzó arczeal borult nagyapjára, amikor az előbbi mondását előtte is megismételte. Csak-hogy a sors keze ismét végzetesen markolt bele Lord Harcourt terveibe. Néhány nappal e történetek után kitört a délafrikai háború és John Greville kapitány ezrede volt egyike az elsőeknek, melyet a harcztérre rendeltek. Lord Harcourt most látta csak, hogy mennyire nélkülözhetetlen már életében unokája. Valóságos buskomorság vett rajta erőt, amióta Greville kapitány az „Admiral Nelson”-on Délafrika felé hajózott. Hogy fájalmát némileg enyhítse, egy napon igen meleg hangu levelet írt Brabant tanítónak, melyben sürgősen kérte, hogy leányával Harcourtbla jöjjön hosszabb tartózkodásra.

Brabant Nóra bájos lénye azonban nem sok vigasztalást nyújthatott az öreg főurnak, mert a gyönyörű arczon, a portsmuthi bucsuzás óta állandó kétségbeesés ült. És ekkor Harcourt lord volt az, aki a vigasztaló szerepére vállalkozott.

— Látod kis leányom — mondta ismét, miközben gyöngéden megsimogatta a leány szöke fejét — téged csak büszkeséggel kell hogy eltöltsön az, hogy isendő férjed kardot fogott hazájáért. John Grevilleben a Harcourtok hamisítatlan vére folyik és e családnak tagjai Oroszlánszívű Richárd óta mindig kardot fogtak, ha hazájuk veszélyben forgott.

Lord Harcourtaak így módon sikerült néha eloszlatni a leány kételyeit. De borongós hangulata mindannyiszor visszatért, ha kikocsizott a közeli tengerparthoz. Órák hosszat ült a sziklárparton és nézte a tovarohanó hullámokat, melyeknek utja, szerinte, Délafrika felé vezetett.

A német piacra sem számíthatunk. Nemcsak azért, mert Németország még mindig nem heverte ki teljesen a múlt évi nagy pénzügyi krízist, hanem főleg azért, mert hisz állami és községi kötelezőkben több mint egy milliárd márka belső kölcsön helyzetet el az utolsó évben Németországban. Azért nem lehet kicsinyleni azt az erőfeszítést, amelyet a kormány legutóbb Caillaux francia pénzügyminiszter budapesti útja alkalmával kifejtett, hogy őt a magyar koronajáradék párisi kotirozásának megengedésére reá bírja. Nemcsak arról volt szó, hogy a papírjaink számára piacot teremtsünk, hanem arról, hogy az egyetlen piacot, mely ma még megszerezhető, esetleg megszerezzük. De szomorú tény, hogy még az sem igen segítene rajtunk, ha a kormánynak fáradozása e tekintetben sikerre vezetne. Mert a párisi kotirozás rengeteg pénzbe kerül. Ez alól Caillaux minden jóakarata sem mentheti meg a magyar papirokat s ez feltétlenül megnyilvánulna a magyar hitel-papírok párisi árfolyamán. S így nemcsak az az abszurd helyzet következne be, hogy a magyar járadék két lényegesen különböző árfolyammal bírna, egy párisi s egy budapesti, illetőleg bécsi, ami legjobb esetben óriási arbitragera vezetne, legrosszabb esetben pedig a bécsi és budapesti piacon is párisi nivóra szorítaná le a magyar járadék árfolyamát. S ez nemcsak azért volna katasztrófális jellegű, mert óriási tökevesztésig volna a következménye a magyar államkincstár számára, tehát rosszabb volna a legborzasztóbb uszorkölcsön-nél, hanem miután az alacsony árfolyam igazi oka nem volna minden kistőkés számára ismert, a magyar állam hitelképességének rovására vezetne s a külföldről özönével érkezne vissza az amugy is csak nagy nehezen elhelyezett papírjaink.

A kormányunk előtt tehát nagyon

Az öreg lord, amikor csak szerét tehetette, megakadályozta ezeket a kirándulásokat és hogy a leány figyelmét elterelje a tengertől, kastélyának terraszán elhelyezte a kapföldi harcztér hadi térképét. Esténként aztán, amikor már teljes csend honolt a kastély környékén és csak a skót tenger tompa moraja hallatszott néha-néha, Harcourt lord a fiatal leánynyal leültek a hadi térképhez és apró zászlócskákkal jelezték a már partra szállt angol csapatok felvonulását.

Greville kapitány ezrede Methuen lord hadosztályával nyomult előre és valahányszor egy-egy ütközet híre érkezett a harcourt kastélyba, az öreg lord a régi katona hevével magyarázta a leánynak a harc részleteit, oly meggyőző hangon, hogy a szegény Nóra szinte hallani vélte a belmonti, graspani és moder-riveri ágyuk borzalmas bömbölését. Még egy emlékezetes napja volt az öreg Lord Harcourtnak; amikor a táviró hírül hozta, hogy John Greville őrnagy a magersfonteini csatában megkapta a Viktória-keresztet. A fővárosi illusztrált lapok egy egész sereg illusztrációt közöltek erről a csatáról és mindegyikén látni lehetett Greville őrnagyot dzsídásai élén, amint a burok rettenetes kereszttüzében keresztül gázol egy ellenséges ütögen. Ezek a napok Harcourt lord életének legszebb napjai voltak. Ezután következtek a szomorúak. Paardebergnél, amikor az angol dzsídások egymás után intéztek heves rohamokat a magát kétségbeesetten védő „Bur oroszán” ellen, egy gyilkos löveg keresztül furta mellét Greville őrnagynak, ugyanazon a helyen, amelyen nagyapja sebesült meg, az inkermani csatán.

Nóra öröngő fájdalomában rögtön a harcztérre akart utazni, de Harcourt lord, tőle szokatlan erélyvel akadályozta ezt meg.

szomorú pénzügyi perspektíva áll, mert önmaga előtt be kell vallania, hogy az egyetlen eszköz, amivel ideig-óráig segíthetne a pénzügyi bajokon, egy nagy külföldi kölcsön, ez idő szerint elérhetetlen.

S ez a tény aggasztó reánk nézve. Az állami élet funkciói meg nem állnak s az állami szükségleteket fedezni kell. Ez pedig ma más módon, mint horribilis adóemeléssel, el nem lesz érhető. S Wekerle hiába hangoztatta és hiába kötötte állását és politikai szavahihetőségét ahhoz, hogy az új adótörvények az egyenes állami adók csökkentését idézik majd elő, az állam pénzügyi egyensúlya követeli meg, hogy az adóreform nagy, horribilis nagy adófel-emeléssel járjon. Mi egy cikksorozatban a múlt hetekben már kifejtettük, hogy az adóreform nem egyéb, mint burkolt adóemelés és ez az állításunk ma még kétségtelenebb, mint volt egy hónappal ezelőtt.

Budapest, szeptember 11.

Miniszterjárás Budapesten. Az osztrák és közös miniszterek jövése-menése még ma is tartott Budapesten, számos királyi kihallgatás és miniszteri konferencia volt a nap folyamán. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, akinek állapotában tartós javulás mutatkozik, ma délelőtt egész sereg miniszter és nevesebb politikus kereste föl a lakását. Kora délelőtt ott volt nála báró Schönaich közös hadügyminiszter és báró Burián István közös pénzügyminiszter. Később Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert kultuszminiszter és Barabás Béla, a függetlenségi párt alelnöke keresték föl Kossuthot, akivel hosszasan beszélgettek az aktuális politikai eseményekről. A miniszterelnök egy óra hosszat időzött a kereskedelmi miniszternél és megismertette vele a tegnapi közös miniszteri értekezlet összes megállapodásait és a többi között előadta, hogy a delegációkat az osztrák tartománygyűlések miatt nem ahogy előbb tervezték, szeptember végére, hanem október első hetében hívja össze a király. Kossuth Ferencz állandóan foglalkozik minisztériumának ügyeivel és alkalmasint öt-hat nap mulva elhagyhatja szobáját. Báró Schönaich

— Leányom — mondta ellentmondást nem tűrő hangon — az ilyen leutazás már egyszer mérhetetlen szenvedést okozott családjunkban, nem akarom, hogy az megismétlődjék.

Ujabb táviratok aztán megnyugtató híreket hoztak. A golyó megcsuszott az egyik bordán és a sebesülés nem is olyan súlyos, mint eleinte gondolták. Lord Harcourt és Nóra örömmámorban usztak és számították a napokat, amikor Greville őrnagy elhagyja a kórházat.

Már várták az őrnagy távirati értesítését, amikor egy napon, mint száraz villám az égből, csapott le egy megdöbbentő hír, mely végleg feldúlta Harcourt lord életének nyugalmát.

Verőfényes tavaszi reggel volt, a park fái már javában virágoztak és Lord Harcourt kéjjel szivta magába az illatos reggeli levegőt. Nóra valamivel távolabb a legujabb harcztéri híreket olvasta. Harcourt lordot nyugalmából halk sikoly zavarta meg. Mire visszafordult, látta, hogy Nóra halásápadtan szorongatja kezében a „Times” legujabb számát. Rosszat sejtve elkapta a leány kezéből a lapot és mindjárt az első oldalon a következő hír vonta magára figyelmét.

„Lord Greville őrnagy, a magersfonteini hős, tegnapelőtt nőül vette híj ápolónőjét, miss Hobson Helént”.

Lord Harcourt végtelen gyöngédséggel magához vonta a leányt.

— Anyja vére — mondta félig elfojtott zokogással, aztán lakosztályába sietett, nehogy a leány meglássa zápor módra hulló könnyeit.

Másnap Lord Harcourt elhagyta Angliát, miután majdnem félszázadig élt harcourt kastélyában önkéntes száműzetésben

táborszernagy, közös hadügyminiszter ma délután egy órakor különkihallgatáson jelent meg a király előtt. A kihallgatás egy óra hosszat tartott. A közös hadügyminiszter délután 2 óra 30 perczkor Bécsbe visszautazott. Báró Aehrenthal közös külügyminisztert ma délután két órakor a király kihallgatáson fogadta. A miniszter jelentést tett a királynak a tegnapi közös miniszteri értekezlet határozatairól, valamint a folyó ügyekről. A kihallgatás háromnegyed óráig tartott. A külügyminiszter délután négy órakor látogatást tett Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél, akinél fél óra hosszat időzött. A külügyminiszter a miniszter lakásáról az Angol králynő-szállóbeli lakására hajtatott, ahol átöltözött. Innen egyenesen a nyugati pályaudvarra ment és az 5 óra 5 perczkor induló gyorsvonattal Pogatscher Adolf rendkívüli követ és Gagern Miksa követ kíséretében Bécsbe utazott. Báró Aehrenthal e hó 22-én ismét Budapestre érkezik, hogy részt vegyen a bolgár fejedelmi pár tiszteletére rendezendő ünnepeken. Báró Burián közös pénzügyminiszter ma délután három órakor dr. Kuh kormánytanácsos kíséretében Szerajevóba utazott boszniai szemleutja folytatására. A szemleut befejeztével báró Burián Boszniából ismét Budapestre fog visszaterni

Titkos tanácsosok esküje. A királyi várban ma délelőtt 11 órakor a legutóbb kinevezett titkos tanácsosok: báró Rauch Pál horvát bán, Bernáth Géza, a kir. Kuria másodelnöke és gróf Festetics Pál, letették az esküt a király kezeibe. Ez ünnepies aktusnál báró Aehrenthal közös külügyminiszter és gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyműködtek közre: az eskümentát báró Buschman Ferencz udvari és miniszteri tanácsos olvasta. A titkos tanácsosok eskütétele után Popovics Vazul banyalukai metropolita tette le az esküt; ez alkalommal báró Burián közös pénzügyminiszter és gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyasztaltak, az eskümentát pedig báró Lazzarini Piusz közös pénzügyminisztériumi osztályfő olvasta. Az eskütételnél báró Burián díszmagyarban jelent meg. Az új titkos tanácsosok, valamint Popovics metropolita az eskütétel után a királynál kihallgatáson jelentek meg.

Apponyi Berlinben. Gróf Apponyi Albert értesülésünk szerint Éberhardról egyenesen Berlinbe utazik az interparlamentáris konferenciára. Apponyi kultuszminiszter ma utazott Éberhardra.

Beszámoló. Lázár Pál, a bácsalmási választókerület orsz. képviselője a napokban Bácsalmásra érkezett. A képviselő a jövő héten a kerület több községébe ellátogat és beszámol a politikai helyzetről.

A nemzeti ellentállás katonái. Csanád vármegye közgyűlése annak idején elhatározta, hogy a nemzeti küzdelemben résztvevő megyei tisztviselőknek a nemzeti küzdelem idejét három évnek számítja be a nyugdíjogosultság megállapításánál. Makórol ma azt jelentik, hogy Csanád vármegyének imént említett határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

Hírek a képviselőházból. Justh Gyula, a képviselőház elnöke Erzsébet királyné halálának napján rendezett gyászistentiszteletre Budapestre érkezvén, képviselőházi hivatalában is megjelent és ott az elnökség folyó ügyeit intézte el, melyek során több kinevezést is aláírt, így a képviselőház üresedésben lévő építési állására kinevezete Takáts László műegyetemi tanársegédét és Vendei Imre joghallgatót gyakornokká. A belügyminisztérium által rendezett hivatalos gyászistentiszteleten, mely ma volt a Mátyás-templomban a boldogult Erzsébet királyné emlékére, a képviselőházat és az elnökséget Rakovszky István képviselőházi alelnök képviselte.

A tótok köréből. A tót nemzetiségi képviselők közül Bella Mátyás e hó 20-án tartja beszámolóját Liptószentmiklóson. Ivánka Milán pedig e hó 27-én Bazinban mond beszámoló-beszédet. Ez utóbbi beszámoló, mint a Slovenszky Tizdennik írja, az összes tót képviselők jelen lesznek. — A turóczenmartoni „Narodnje Novini”-ben Mudron Pál, a tót

nemzetiségi párt vezére cikket írt az általános választójogról. Mudron élesen kritizálja a választókerületek tervezett új beosztását, aminek nézete szerint az a célja, hogy minél kevesebb nemzetiségi képviselő jusson be a parlamentbe. — Hodzsa Milán orsz. képviselő lapja, a Slovenszky Tizdennek legutóbbi számában „A király és a nép” című cikkben azt írja, hogy Magyarországon csak akkor lesz igazi alkotmányosság, ha a nép összessége is hozzá fog szólni az ország dolgaihoz. Ez pedig csak az általános, titkos és egyenlő választójog behozatalával fog megvalósulni. Az új választójog el fogja söpörni a király és nép közé befurakodott uri és arisztokratikus osztályt.

Báró Rauch Budapesten.

Tovább nyomoznak a szerb hazaárulók után.

Budapest, szeptember 11.

Báró Rauch Pál horvát bán ma kihallgatáson volt a királynál. A kihallgatás egy teljes óráig tartott s a bán kimerítő jelentéseket tett a horvát helyzetről a királynak.

A horvát lapok ma ezzel a kihallgatással foglalkoznak s messzemenő kombinációkat fűznek a bán budapesti utjához. Azt hiszik, hogy a tartománygyűlés fölösztatása küszöbön áll.

A szerb hazaárulási pörben új letartóztatások történtek.

Részletes tudósításunk a mai nap eseményeiről a következők:

A bán a királynál.

A király ma délelőtt negyed 12 órakor báró Rauch Pál horvát bán magánkihallgatáson fogadta, melyen a bán a horvátországi helyzetről tett jelentést. Báró Rauch Pál kihallgatása egy teljes óra hosszát tartott. A király a bán jelentését és javaslatait kegyesen fogadta. Báró Rauch ezután báró Aehrenthal közös külügyminiszternél rövid látogatást tett.

Az összes horvát lapok báró Rauch budapesti utazásával foglalkoznak és abból különféle kombinációkat vonnak le. A Srbohrán azt írja, hogy báró Rauch azért utazott Budapestre, hogy felhatalmazást kérjen a sajtótörvény felfüggesztésére. A bán ezenkívül referált a felségárulási pör állásáról és ezzel kapcsolatban azt az óhaját fejezte ki a miniszterelnök előtt, hogy a horvát országgyűlés még a felségárulási pör tárgyalása előtt feloszlattassék. A Pokret minden czáfolat ellenére is fenntartja, hogy a tegnapi délelőtti értekezleten, melyen Wekerle, Josipovich és Rauch vettek részt, a horvát országgyűlés esetleges egybehívásáról tárgyaltak. Josipovich azt követelte, hogy a horvát országgyűlés minél előbb egybehívassék, míg Rauch ezt hevesen ellenezte és azt ajánlotta, hogy a horvát országgyűlést ez év végén oszlassák fel és addig ne is hívják egybe. Wekerle miniszterelnök ezzel szemben annak a nézetének adott kifejezést, hogy a delegációk befejezték a horvát ügyekben nem szándékozik döntő lépéseket tenni.

A „Hrvatska” mai száma a czáfolatok ellenére is hirdeti, hogy a horvát tartománygyűlés megnyitásának kérdéséről Budapesten élénken tanácskoznak és hogy a döntés Josipovich Géza miniszter személyétől függ. Ugyancsak az említett újság fejtegeti vezető helyén a laibachi hírlapirókkongresszus eredményeit. A nagy feltűnést támasztott közleménynek „Szláv szolidaritás” a címe és hevesen kikel a kongresszuson megjelent szlávok ellen, akik a Reichsrathban is sokat tehetnének a szlávok érdekében, ha nem féltenék folyton a saját bőrüket. Az eszme diadalmaszkodása érdekében minden szlávnak egy táborba kell csatlakoznia. A horvát haladópart ez évi nagygyűlését a jövő hónapban tartja meg Spalatóban.

A szerb hazaárulás.

A hanjalukai vizsgálóbíró rendeletére letartóztattak egy Bilbija Péter nevű 13 éves inast, akit egy német szabó jelentett fel. Az inast felségárulással s királlysértéssel vádolják. Zimonyból jelezték, hogy a vizsgálóbíró házkutatást tar-

tott az ottani szerb jótékony nőegylet helyiségében, de gyanus dolgot nem talált, úgy, hogy jegyzőkönyvet se vett fel.

Radics István, a horvát parasztpárt vezére ma cikket közöl lapjában, a „Dom”-ban, amelyben azt írja hogy akkor, ha a tartománygyűlést legkésőbb október elsejére nem hívják egybe, az egyes pártok üljenek össze tanácskozássra és határozzák el, hogy a tartománygyűlés azonnal való egybehívása ügyében küldöttséget menesztenek a királyhoz. Abban az esetben, ha a király ezt a küldöttséget nem fogadná, úgy a pártok intézzenek memorandumot a horvát nemzethez, amelyben mondják ki, hogy Magyarország és Horvátország között megszünt minden kapcsolat, hogy a horvát tartomány a monarchia keretén belül független állam, meg hogy a horvátországi többé nem küld képviselőket a magyar parlamentbe.

A zágrábi ügyészség ma éjjel a vojnicsei körületben lévő Skrad községben házkutatást tartott Petrovics Péter tanitónál, akinél négy üveghe gyömszőlőt szerb lógót, hat kisebb zászlót és egy czirill betűkkel írott képes levelezőlapot találtak. A tanitót még az éjjel letartóztatták és Zágrábba szállították, ahol ma délelőtt bekisérték az ügyészség fogházába. Accurti dr. főügyész egy állítólagos nyilatkozata értelmében ez a letartóztatás teljesen függetlenül történt a házkutatástól és a vrginosti vádlottak kihallgatásának eredményén alapul. Hír szerint több újabb letartóztatás várható.

KÜLFÖLD.

A holland—venezuelai konfliktus.

— Casztró megrendszabályozása. —

Budapest, szeptember 11.

Már többször megemlékeztünk arról a konfliktusról, mely Venezuela vagy helyesebben elnöke Casztró és a Németalföldi kormány között keletkezett s amely már-már háborus veszélyvel fenyegetett. Az „Amsterdamer Handelsblatt” a napokban részleteket közölt abból a jegyzékből, amelyet a németalföldi kormány küldött Casztró elnöknek, amelynek békés hangja egész Németalföldre feltűnést keltett. Uglátszik a holland kormány mindenáron biztosítani kívánta Casztrónak a visszavonulás aranyhidját. A jegyzék szerint a karakati kormánynak az a panasza, hogy a „Gelderland” (ugyanaz a hadihajó, mely annak idején Krüget elnököt hozta Európába) elmulasztotta üdvözölni a venezuelai lobogót, nem állhat fenn, miután a nemzetközi egyezmények szerint nem kötelező valamely idegen lobogót egy eszterdön belül kétszer üdvözölni.

A jegyzék elismeri, hogy a karakasi kormány joggal érezte magát sértve azért, hogy a karakasi holland követ egy németalföldi egylethez Venezuelára nézve sértő levelet írt, de ellenkezik minden nemzetközi szokással az, hogy a venezuelai kormány formálisan kiutasította a követet, holott kötelezése lett volna a németalföldi kormányhoz fordulni a követ visszahívása czéljából. Éppen így kénytelen a németalföldi kormány kijelenteni, hogy a villenstadti incidens, mely a venezuelai konzult Curaco-sziget elhagyására birta, tuzásokon alapul. Azokat a sérelmes eseteket, hogy a venezuelai kormány erőszakosan bánik el a németalföldi lobogó alatt vitorlázó hajókkal, a hollandiai kormány ezuttal figyelmen kívül hagyja, mert ennél sokkal sérelmesebb az a rendelet, melylyel Casztró megtiltja a fegyverbevitt Curaco szigetéről.

Több külföldi lapnak az a híre, hogy az európai hatalmak ismét közös akció útján akarják megrendszabályozni Casztró elnököt, kinek megrendszabályozása nem ismer határt, még korai. Az Egyesült-Államoknak sem volna kifogása

egy ily irányú akció ellen, feltéve, hogy az nem vonná maga után valamely venezuelai terület állandó megszállását, ami ellenkezően a Monroe-doktrínával.

A hollandi lapok hevesen támadják a külügyminisztert, mert Casztróval ily szelid hangon beszél. Szerintük olyan emberrel, aki már annyiszor tanujelét adta annak, hogy semmi fogékonysága sincs a becsületes megegyezés iránt egészen más hangon kell beszélni.

A czár látogatásai. A Petit Parisien a czári párti terveiről a következőket jelenti: A czár elsőben is Edvárd királyt fogja meglátogatni Osborneban, onnan Darmstadton át Bécsbe utazik királyunk látogatására s végre Nápolyba megy, ahol találkozni fog a czárnéval, aki a Standard-jattal utazik oda. Nápolyban a czár találkozni fog Viktor Emánuel királlyal. A czári pár tengeren utazik vissza Oroszországba. A Matin értesülése szerint a czár Angliából néhány napra Párisba fog utazni.

A marokkói helyzet. Munkis spanyol nagykövet tegnap átnyújtotta Pichon külügyminiszternek a jegyzék francia szövegét. A közös jegyzéket hétfőn küldik meg a kormányoknak. A Times tangeri tudósítója jelenti, hogy alkalma volt El Menedivel beszélni, de azokról a tárgyalásokról, amelyek közte és a német követ között folytak, nem volt hajlandó nyilatkozni. Panaszkodott, hogy az ő viselkedését félremagyarázták, de reméli, hogy ezután a lehető legjobb lesz a viszony Németország és a marokkói kormány között. Meg van arról győződve, hogy a német kormány nem kívánna Remiki Kaid szabadonbocsátását, ha ismerné gaztetteit és jellemtelenségét.

Berlinből illetékes helyről a következőket jeleltik: A Köln. Ztg. már szembeszállt a Matin egyik híresztelésével, amely dr. Vassel fezi német konzulra ráfogja, hogy El Menebhi, Muley Hafid képviselőjével szemben Tangerben ellenséges magatartást tanúsított. Sajnálattunkra ugyanezzel a ráfogással találkozunk a Tempsnek e hó 10-iki számának vezércikkében is. Ebben ezt írják: Amidőn dr. Vassel elhagyta Tangert, kitűnő forrásból arról értesültünk, hogy missziójának legfőbb tárgya volt Muley Hafidot óva inteni El Menebhi tanácsaitól, aki sokkal inkább Európa-, mint németbarát. E minden hozzáértő előtt képtelen állítást tehát, úgy látszik, Tangerben tervszerűen terjesztették. A tényállás az, hogy inkább a francia sajtónak az a része, amely a fezi német konzul intrikáiról beszél, a maga részéről intrikál a konzul ellen. A marokkóiak bizonyára át fognak látni ezen a szítán. A Marokkó ügyében folytatandó nemzetközi tanácskozások számára mindenesetre különös előkészítés, hogy oly időben, amidőn Franciaország különleges javaslatát számára Németország hozzájárulását kívánja megnyerni, a francia sajtó a német konzul elleni alapítatlan gyanúsításokra és a német politika elleni kezesen ellenséges hangra ragadattja magát.

Változások az olasz diplomáciában. A római Vita jelenti, hogy Frasse-Dentice herceg, akit a király legutóbb szenátorrá nevezett ki, Tittoni kivánságára valószínűleg már legközelebb nagykövetséget fog elfoglalni. Mivel a hercegnek az osztrák arisztokráciával rokoni összeköttetése van, könnyen meglehet, hogy Avarna herceg bécsi nagykövetet fogja felváltani, aki viszont a berlini nagykövetség élére kerülne annál is inkább, mert Berlinben szívesen látják, ha Pezza a jelenlegi nagykövetet az olasz kormány más diplomatával pótolná.

A perzsa forradalom. Ain ed Dauleh kiküldött lovasai a Csulia felé vezető úton az innen 20 versztanyire lévő Sardan falut bombázták és felgyújtották. A falu teljesen elpusztult. Ain ed Dauleh tegnap Teheránból 4 üteggel bíró 3000 főnyi vegyes erősítő csapatokat kapott. A város elleni támadást valószínűleg tartják.

Válsághírek Oroszországból. Pétervárról jelenti, hogy azok a híresztelések, hogy a minisztériumokban nagy változások készülnek, arra vezethetők vissza, hogy Stolypin miniszterelnök távollétében agitáció indult meg, amelynek az volt a célja, hogy Gurket reaktiválják a belügyminisztériumban, mert köztudomásra jutott, hogy Stolypin ebben az esetben lemond. A miniszterelnöknek tudomása volt erről az agitációról, de még sem tért vissza, mert próbára akarta tenni

pozíciójának szilárdságát. A veszedelem már el van háritva. Alaptalan az a hír, hogy Izvolski külügy-miniszter megválna állásától és utóda gróf Witte lesz.

Ujabb orosz- finn konfliktus. Böckmann tábornok, Finnország fő kormányzója felszólította a helsingforsai szenátust, hogy azt a harmadfél millió rubelt, amelylyel a Finnországot Oroszországgal összekötő hid építéséhez hozzá kell járulniok, azonnal fizesse ki. Ennek következtében Hjekt és Danielson-Colman finn szenátorok Pétervárra utaztak, hogy e követelés törvénytelen voltát bizonyítsák. Hosszabb beszélgetést folytattak Stolypinnel és Kokovczevvel, amely azonban semmiféle eredményre nem vezetett. A miniszterelnök elhatározta, hogy ragaszkodni fog a Finnországra vonatkozólag hozott határozatokhoz. Mint-hogy az ellenzéki finn országgyűlés a követelt 2,500,000 rubelt aligha fogja megszavazni, nincs kizárva, hogy az országgyűlést ismét fel fogják oszlatni.

Ujabb adók Németországban. A német kormány a hirdetések megadóztató javaslatot szándékozik a birodalmi gyűlés elé terjeszteni. A javaslat értelmében megadóztatnák az újsághirdetéseket és reklámplakátokat. Az apróhirdetések továbbra is adómentesek maradnak. A menetjegy-adót megszüntetik. A német kormány ezenkívül a jövedelmi adó felemelését is tervezi.

Argentína és Brazília szerződése. A Diaro Oficial, az argentinai követ és Rio Branco brazilai külügyminiszter között f. é. május havában folytatott jegyzékváltást tesz közzé. Argentína az 1856. évi szerződés legtöbb kedvezményt biztosító klauzulája alapján ugyanoly mérséklést kért, mint amilyen Észak-Amerikának engedélyeztetett. Ezt Rio Branco elutasította azzal az indoklással, hogy Észak-Amerika nemcsak legnagyobb, hanem vámentes kivétel is a brazilai kávénak, kakaonak és kaucsuknak. Brazília az Argentínával való kereskedelmi egyezmény kérdésével hajlandó foglalkozni a kávé és más termények teljesen vámentes bevitelének feltétele mellett.

A törökországi események. Az ifju-török sajtó már régebben megpendítette az eszmét, hogy az államháztartáson nagyot lendíthetne a szultán, ha koronauradalmainak jövedelmeit az államra ruházná. Most hivatalosan közlik, hogy Abdul Hamid teljesítette ezt a kérést és koronauradalmainak 440,000 fontot kitevő jövedelmeit az államnak adományozta. A lakosság körében a szultán nagylelkűsége leirhatatlan örömet keltett.

A „Tanin“ és a „Szerveti Funun“, Medsi hercegnek, Abdul Aziz volt szultán fiának levelét közli, amelyben a herceg azt kérdezi, hogy mily joggal küldte a nagyvezér főtábornokát hozzája és ítélte el a „Petit Parisien“ tudósítója előtt tett nyilatkozatait. Medsid azt kérdezi, vajon az alkotmány mily pontjára támaszkodik a nagyvezér és vajon ez összeegyeztethető-e a 9. és 10. szakasszal. A herceg azt mondja, hogy az alkotmány értelmében az általános jogok gyakorlásától ő sem tiltható el. Ha az alkotmány megengedi az ilyen intervencziót, illetve korlátozást, ez esetben Medsid erről felvilágosítást kér. Ha a nagyvezér támadja az alkotmányban biztosított jogokat, tudja meg, hogy a herceg biztos abban és büszke rá, hogy az egész ottomán nemzet meg fogja azokat védeni.

Szalonikiben a bolgár vendégeket az ifju-török bizottság és a hatóságok lelkesen fogadták. A görögök tüntetését a katonaság fékmentartotta s a hatóságok sok görög vendéglőst és kávéháztulajdonost kényszerítettek, hogy nyissák ki helyiségeiket.

A hatalmak között tárgyalás folyik a maczédóniai csendőrtiszték szabadságolásáról. Valószínűnek látszik, hogy az összes hatalmak követni fogják Ausztria-Magyarország példáját.

Naum pasa török nagykövet a párisi sajtó szindikátusának elnökéhez levelet intézett, amelyben köszönetet mond az alkotmányos Törökország nevében a francia sajtó élénk rokonszenvének azon fényes bizonyosságért, amely abban nyilatkozott meg, hogy a szindikátus elhatározta, hogy a konstantinápolyi tüzkárosultak felségélyezésére színi-előadást, vagy valami nyilvános népnepélyt rendez.

Itt és másutt.

Micsoda elvek szerint rendezik az osztrák-magyar monarchiában a hadgyakorlatokat? Olyan ember, aki a hadseregtől távol áll és csak nagyfokú érdeklődést mutat a hadsereg iránt, alig tudna erre pontos választ adni. Lehet, hogy ilyen elvek egyáltalában nincsenek is; s ha vannak, azok egy-két öreg generális sapkarámjában gubbasztanak. Igazi nagy érdeklődés nem is nyilvánul meg a mi hadseregünk gyakorlatai iránt. Azok a kantinosok és mészárosok, kik anyagilag érdekelve vannak a katonák ellátásában, persze figyelik a hadtestek mozdulatait; de kívülők alig valaki.

Tudja-e például a nagyközönség, milyen arányu hadseregek fognak megütközni Veszprém körül, kik a hadvezérek, kik a dirigálók, kik a döntők, milyen új fegyverek kerülnek próba alá, melyek a bevált és melyek a be nem vált újítások, milyen a katonaság élelmezése, a tábori konyha hogyan funkcionál és a terepről ki mit tud, hát a csapatok mozdulatairól? Bajosan lehetnek erről tájékozva az emberek.

Mi más a német hadgyakorlat, mely Straszbürg környékén zajlik le. Azt lehetne mondani, hogy az utolsó baka sem nyulhat itt sapkájához, hogy a nagyközönség hírt ne kapjon róla. Mindenekelőtt az a feltűnő, hogy az idén szakítottak azzal a régi szisztémával, hogy a német hadsereg csak mint három az egyhez kerülhet szembe az ellenséggel. (Ellenség alatt, természetesen, a németek mindig a francziát értik.) A régi manővereken a „kék“ hadsereg mindig hárommannyi volt, mint a „vörös“ — ezzel mintegy jelezni akarván a hadvezetőség azt, hogy el sem képzelhető, hogy a francziák annyi katonát tudnának csatasorba állítani, mint a németek. Az idej hadgyakorlaton a „kék“ és a „vörös“ sereg már körülbelül egyforma, habár a „vörös“ ágyuban, lóban, fegyverben még mindig inferiorisabb.

Rakás újítást próbálnak ki Straszbürg körül. Különösen amit a telefonból, telegráfából és a hírszolgálat egyéb eszközeiből ki lehet sajtolni, azt kisajtották teljes mértékben. Vilmos császár régebben tobzódott a lovasrohamokban; az idén ezek is majdnem elmaradtak. Csak éppen egyet (hat százazredből állott) eresztett szélnek, de csak ezer métert rohantak; itt megállították őket és a döntők a rohamot sikertelennek ítélték.

Igen gondosan tanulmányozzák az ágyukat is s ugyszólván az a gondolat lebeg a hadgyakorlatok fölött, hogy a harcot manapság föltétlenül az ágyutűz dönti el. Majdnem tipikus bizonyítékként esett meg éppen ezekben a napokban az a harc, mely Marokkóban folyt le. Öt ezer francia állott szemben huszezer marokkóiával. A gyalogság el se süttötte puskáját; tíz darab ágyu elég volt ahhoz, hogy huszezer embert részint megsemmisítsen, részint megszalaszson. De ez a példa nem teljes, miután a marokkóiaknak nem volt ágyujuk és európai képzett hadsereget nem lehet a meghallákhöz hasonlítani. Mégis annyit bizonyít, hogy az ágyu ma kétségtelenül az első tényező a fegyvertárban.

Ami az általános elvet illeti, ugy a német, mint a francia manővereken azt fogadták el, hogy a hadvezetőknek teljes iniciatívát hagynak. Ugy helyezik el a hadaikat, ahogy akarják, akkor ütköznek meg, mikor jönnek látják s olyan formációkat választanak, amelyeket helyesnek ítélnék. Természetesen, ez az elv végképpen megváltoztatja a manőver képét a régivel szemben, ahol minden előre volt megállapítva — az ütközet helyétől kezdve egészen a harcban

résztevők számáig. Az új módszer különösen az élelmezés terén hoz teljes realitást. Mind a két országban sokat várnak az idej hadgyakorlatoktól.

Wright rekordjai.

— Hatvanöt percig a levegőben. —

Budapest, szeptember 11.

Napról-napra újabb és újabb híreket hallunk Orville Wright repülési kísérleteiről. Még alig múlt huszonnégy órája, hogy a világsajtó örömmel üdvölgölte Wright egy óras rekordját és ma már újabb rekord hírént jelent a táviró. Egyre erősebben és markánsabban domborodik ki a repülési problémának megoldásában az aeroplán nézete, mely a mai sikerek után nagyon is közel hozta a végleges megoldás dátumát.

Wright bebizonyította, hogy szerdán egy óras eredménye nem véletlen volt, amennyiben mai kísérlete alakalmával egy óra öt perc és negyvenkét másodpercig maradt a levegőben.

A körülményekhez képest meglepő időrekord mellett Wright új magassági rekordot is állított fel: hetven méter magasságig emelkedett és csaknem az egész idő alatt hatvan méter magasságban tartózkodott. Az utóbbi körülmény különösen fontos, mert hiszen Wright Orville most már házak, sőt még magasabb akadályok felett is a legnagyobb könnyedséggel tud továbbrepülni, ami az aeroplán praktikus alkalmazhatóságába vetett hitet újból megerősítette.

Próbarepüléseinek szakértő nézői, mint Lahm hadnagy is, akit Orville Wright repülőgépe fedélzetén magával vitt, igazolják a valóban csodás könnyedséget, melylyel az aeroplán kormányozása minden nyomásnak enged. Ez a könnyedség, a gép kezelőjének csekély kifárasztása által, lehetővé teszi, hogy a repülést hosszú utvonatra és hosszú időre kiterjesszék.

Repülési kísérleteit Wright ma is Fort-Myerben folytatta. Kísérleteinek igen nagy fontosságot ad az a tény, hogy a magasságot tetszés szerint változtatva, majd jobbra, majd balra repült, ami az aeroplánnál eddig a legnehezebb manővrrozáshoz tartozott. Többnyire kétszáz láb, vagyis hatvan méter magasságban tartotta gépét, sőt egyszer kétszázötven láb vagyis hetvenöt méter magasságra emelkedett.

Wright mai kísérleteit nem hajthatta végre olyan szélesben, mint a tegnapiéit, mely körülmény még értékesebbé teszi elért eredményét. A körülbelül tíz mérföldnyi (16.09 kilométer) óránkénti szélső sebesség éppenséggel nem akadályozta meg gépének kormányozhatóságát. Ugy a felszállás, mint a kikötés is, a legsimábban történt, minden jelentősebb zavar nélkül. Mikor Wright gépéről leszállt, ép oly fűdének és ruganyosnak látszott, mintha csak egy automobil-sétáról érkezett volna meg, pedig ezuttal több mint harminczhat mérföldet irt le a levegőben. Wright kijelentette, hogy motorjának tartalékereje még jóval hosszabb repülést is lehetővé tett volna.

Gépe ezuttal könnyen bírta a kettős súlyt, s ha a start eleinte nehézkesebbnek is tetszett, a további utat éppenséggel nem befolyásolta. Orville Wright kísérője Lahm, amerikai hadnagy volt, a levegőben kiírt első Gordon Bennett-verseny győztese, aki elragadtatással beszél a levegőben tett tapasztalatairól. Lahm azt hiszi, hogy a Wright-féle repülőgép vezetését bárki könnyen megtanulhatja és hogy a kormányosnak csak csekély fizikai erőre és ügyességre van szüksége.

Wrightet nagy sikere alkalmából ugy az amerikai hadügyminiszter, mint a tengerészeti miniszter, akik kísérleteinél jelen voltak, szívélyesen meggratulálták. Hivatalosan kijelentik, hogy az amerikai kormány legközelebb tárgyalásokat indít az aeroplán megvételéért.

Amíg Orville Wright a myeri mezőkön kísérletezett, testvéröccsese az avoursi lövőtérren kétszer szállott fel és mind a kétszer megjavította a saját rekordját. Első felszállása kilencz perc, tíz hétöd másodpercig tartott és különféle irányban

repülve, tíz-tizenkét méter magassáig emelkedett. Repülését csak az egyik motorcsavar eltörése miatt volt kénytelen félbeszakítani.

Második felszállása már kétszeres ideig tartott. Wilbur Wright azonnal tizenöt méterig emelkedett és huszonegy perc, negyvenhárom és kétötöd másodpercig maradt a levegőben. Ezt a kísérletét is egy csavar elomlása miatt szakította félbe.

Mindezek a kísérletek mellett bizonyítanak, hogy legközelebb újabb meglepetésekre várhatunk és hogy nem messze vagyunk a levegő végleges meghódításától.

Dreyfus merényletét felmentették

— Saját tudósítónktól. —

Páris, szeptember 11.

A párisi esküdtsek ma befejezte Gregori Lajos katonai szakírónak pörét és a Dreyfus Alfréd ellen elkövetett merényletben tagadván vétkességét, fölmentő ítéletet hozott. A mai tárgyalás elején kihallgatták tanuképpen Dreyfus Alfrédot, ki elmondta a történetet.

A tárgyalás további folyamán Gregori azt akarja kérdezni Le Brun Renault századostól, fenntartja-e Dreyfusra vonatkozó 1895. évi kijelentését? Elnök nem engedi meg a kérdés feltételét, utalva arra, hogy a Dreyfus-ügy már elintéztet nyert. Me-nard ügyvéd. Gregori védője azt ajánlja, engedtes-sék meg Le Brun Renaultnak, hogy Gregori kérdé-sére válaszoljon. A törvényszék a javaslatokat vég-érvényesen elvetette, tekintve, hogy a Dreyfus-ügy már elintéztet nyert és a törvényszék nem engedheti meg, hogy ebben az ügyben, amely oly hosszú időn át feldulta az ország nyugalmát, újabb vita induljon.

A mai tárgyalás legmozgalmasabb jelenete a Dreyfus-pörből ismeretes Paty du Clam kihallgatása volt. A hírhedt ember minden áron a Dreyfus-pört akarta fölleveníteni, amit azonban az elnök nem engedett meg. Amikor a tanu mégis ab-ban az irányban folytatta vallomását, az elnök erőlyesen rászólt:

— De most már elég, megvonom öntől a szót.

A tanu gunyosan mosolyogva tekintett az el-nökre és visszavágott:

— Anyira fél ön a Dreyfus-affértől?

— Az igazságtól az esküdtzéki teremben senki sem fél — szól az elnök. — Megvonom öntől a szót. Távozzék!

Paty du Clam gunyosan mosolyogva meghajolt és kiment. Érdekes és mozgalmas volt a naciona-lista tanuk felvonulása, akik szintén mind a Drey-fus-affért bolygatták s akikhez Gregori és ügyvédje a Dreyfus-afférből intéztek kérdéseket. Az elnök mindannyiszor megtiltotta a tanuknak, hogy vála-szoljanak. Amikor az elnök be akarta fejezni a tár-gyalást, Gregori fölemelkedett és az elnök felé for-dulva, így szólt:

— Nagy súlyt helyezek Rochefort vallomására.

— Ugyan kérem, hagyja, mindenki nagyon jól tudja, hogy mi Rochefort ur véleménye.

Nagy kacagás támadt erre a teremben, de a nagy derűltség közepette Gregori szívósan ragasz-kodott Rochefort kihallgatásához. Az elnök végre el-rendelte.

Gregori föltette a kérdést:

— Legyen szives megmondani Rochefort ur, mi indított engem a merénylet elkövetésére?

És Rochefort páthoszszaal felelt:

— A szenvedély, az a hatalmas érzés, amely arra készteti a szerető nőt, hogy vitriolt öntsön ked-ve-se arczába.

Az elnök nézett egyet, azután csöndesen mondta maga elé.

— Lássá ezt igazán szépen mondta.

A gunyos kijelentésre a közönség tapsban és kacagásban tört ki.

Ezzel a bizonyító eljárást befejezték, az állam-ügyész emelkedett szólásra. A vádlott elítélését kívánja — ugymond — de nincs kifogása, ha az es-küdtsek könyüreletes a vádlottal szemben. A vé-dőbeszéd elhangzása után az esküdtsek tanács-kozára vonult vissza, majd kis idő múlva újra meg-

jelenve, kihirdette verdiktjét, amely szerin Gregori nem bűnös. A törvényszék erre fölmentette Gregorit.

Erdőtisztek mozgalma.

Budapest, szeptember 11.

Midőn a piskii csatánál Bem apónak egyik ellőtt ujját a tábori orvos remegő kézzel, sajnálkozva ope-rálta, a Hadisten nagy lelki nyugalommal szólt oda, hogy ne tévóvázzék, csak vágja le bátran azt a ha-szontalan ujját, ugy sem sok hasznát vette annak. Pedig ki tudja? ... Ki tudja? ... Hogyha akkor Bem meg nem sebesül s lova kantáriját ép kézzel jobban megragadhatja, vajjon bekövetkezett volna-e a végzetes vállperc-törés, vajjon bekövetkezett volna-e a temesvári veszttel csata utáni szétzüllés, bekövetkezett volna-e Világos? ... Arad? ... Haynau? ... Ki tudja!

Most, mikor a kormány a felsőbb képesítésű ál-lami tisztviselők létszámrendezését az erdőtisztek háttérbeszorításával szándékozik keresztülvinni, ugy hogy ezeket a létszámrendezés előnyeiből részben vagy egészben kizárni akarja; ki tudja nem követ-kezik-e be valaha az erdészet mellözése miatt oly vállperc-törés az állam gépezetében, amely ha Világoshoz nem is vezet, de a zöld erdők lombját korábban megsárgítja, lehullatja? ...

Pedig erre az időelőtti lombhullatásra a magyar földnek semmi szüksége nincsen. A magyar föld te-kintélyes része éppen az erdészet késői szervezése folytán annyira elárkosodott, elkopárosodott már, hogy ha a további folyamatnak gátat nem vetünk, akkor az ország termő területének jelentékeny szá-zaléka teljesen terméketlen, olyan holt föld lesz, amely az adóalapot tetemesen megapaszítja, egész vidékeket kietlen sivárságokká torzít s különösen az elő- és középhegységek földmivelői közül többek-nek a megélhetésére is alkalmatlanná válik.

Igaz ugyan, hogy kormányaink az utóbbi év-tizedekben ennek a sivár állapot bekövetkezésének az elhárítására sokkal többet tettek, mint az elődök együttesen. Évszázadok mulasztásait igyekeztek pó-tolni s különösen Darányi Ignác, jelenlegi földmive-lésügyi miniszter volt az, aki az 1898. évi XIX. t.-cz. megalkotásával s körültekintő, bölcs végrehajtásával a rombolások 12-ik órájában az erdők további pusztításának gátat vetett s a vízmosások, kopárok be-íásításának hatalmas lendületet adott.

Heves, Gömör, Nógrád, Hont, Temes, Hunyad vármegyék uj fásításai ékes bizonyítékai ennek! Bárki meggyőződhetik erről, aki ezeket a vármegyé-keket figyelmesen megtekinti. S így van ez az ország más helyein is.

Azonban a bölcs vezér katonák nélkül, egymaga-ban eredményt el nem érhetett volna. És kik a kato-nái, akik tűzbe-vízbe követik e téren, akiknek segít-ségével a hazai földnek a szó szoros értelmében vett további romlását megakadályozza? Az állami erdőtisztek. Az állami erdőtisztek, akik testi-lelki fá-radságot nem kímélve, hálószerűen, az egész or-szágban teljes erejükkel, hangyaszorgalommal, nagy tudással feldozzák a számtalan sebet szeretett ha-zánk földjén.

Hazánk erdőkoszoruzott bércein miért válnak ki e koszoruból legszebb virágokként az állam-kincstárnak oly sok jövedelmet hajtó erdőségei s miért nem mutatnak azok is elpusztított uradalmi és számtalan más magánerdőhöz hasonló siralmas ké-pet?

Azért, mert azok felett egy minden porczikájá-ban, tetőtől-talpig magyar, törvényisztelő, kötele-ségtudó, magas képzettségű tisztikar működik! A kincstári erdőtisztek.

Kik azok, akik sok tanulás árán szerzett felsőbb képzettségük daczára el nem kényesedtek, hanem testben-lelekben harc- és viharezett katonákként nemcsak az idő viszontagságaival és az erdők el-lenségeivel szállnak bátran szembe, gyakran élet-veszedelmek között, de az államellenes áramlatokkal is? Az állami erdészek. S végül kik azok, akik a nép közé kelve, annak mindenkor jóakaró tanács-adói, segítői maradnak s akiknél a magyar állam-nak — nem magyar állameszmének, mert hiszen az eszme már régen megvalósult — a magyar ál-

lamnak, mondjuk hübb fiai sohasem lesznek? Ezel az állami erdészek.

És kikből áll ez az állami erdőtisztikar?

Olyan férfiakból, akik középiskolai érettség vizsga után 4 évig a selmeczbányai m. kir. bányá-szati és erdészeti főiskola erdömérnöki tanfolyamát hallgatták s annak elvégzése után legalább is két évi erdőgyakornoki tanulmányi szolgálat után Bu-dapesten erdészeti államvizsgát téve, 18 évi keser-ves tanulás után erdészeti oklevelet szereztek s ezenkívül ráadásul legtöbbször még egyéves önkén-tesek is voltak.

Tehát nagyon sokat kellett költeniök és tanul-niok, amíg oklevelet szereztek. Sokat kellett küz-dezniök, amíg álláshoz jutottak. S mikor már évtize-des küzdelem után állásba kerülve, a hazának hasz-nos szolgálataikkal leghívebb polgáralvá, család-apákká váltak, akkor is minden eddigi létszámren-dezésnél páriákként mellőztettek.

Pedig az állami erdőtisztikar képzettsége épp olyan magas foku, mint bármely más főiskolát, egye-temet végzett tisztviselői karé. Feladata: az állam-élet fenntartásához szükséges egyik legproduktívabb feladat. Működése: tulfeszített szellemi és testi fá-radságok folytonos láncolata.

Miért akarják tehát most is mellőzni a létszám-rendezésnél ezt a tisztikart? Ez teljesen érthetetlen.

Szeptember 12-ére gyűlték össze Magyarország államerdeinek erdőtisztjei budapesti székházukba, hogy gyűlésezzenek és tanácskozzanak a fizetés-rendezéshez kötött jogos igényeik tárgyában s most van itt az ideje annak, hogy az állami erdőtisztek sanyaru helyzetén javítsanak.

Követeljük, hogy az állami tisztviselők létszám-rendezésénél az állami erdőtisztikar régi jogon szer-zett mellékilletményeinek épségben hagyása és a sérelmes XI. fizetési fokozat megszüntetése mellett, az egyenlő képesítésű, felsőbb tanintézetet végzett többi tisztviselővel egyforma állásarányosításban részesüljön, nehogy esetleges mellőztetés miatt a Bem apó levágott ujjának következményeire kelljen akaratlanul is gondolnunk.

H. J.,
magy. kir. főerdész.

EGYHÁZAK.

— (Az evangélikus lelkészválasztást elhalasz-tották.) A pesti magyar ágostai hitvallású evangé-likus egyház a Horváth Sándor távozásával meg-üresedett lelkészi állást őszi közgyűlésén fogja be-tölteni. Ezt a közgyűlést közbejött akadályok miatt nem szeptember 14-én, hanem október 4-én fogják megtartani. Az egyház presbitériuma a szünet után első ülését szeptember 14-én, hétfőn fogja megtar-tani, amelyen nagyrészt a nyári hónapok alatt fel-szaporodott ügykezelési tárgyak kerülnek szőnyegre.

— (A szerb pátriárkaválasztás.) A radikális szerbek Klubja szeptember 14-én, tehát a kongresz-szus összeülését megelőző napon konferenciát tart Karlóczán. Az összes radikális kongresszusi képv-iselek bejelentették, hogy a konferencián részt fog-nak venni. A radikálisok ezen a konferencián fog-ják elhatározni, hogy az új pátriárkaválasztásnál mi-lyen eljárást fognak tanusítani.

— (A bányai ág. hitv. ev. egyházkerület köz-gyűlése.) A bányai ág. hitv. ev. egyházkerület ma, harmadnap, folytatta ez évi rendes közgyűlésének tárgyalásait Zsilinszky Mihály kerületi felügyelő és Scholtz Gusztáv püspök együttes elnöklété mellett.

Famler Gusztáv előadó a stóla megváltása ügyében tett előterjesztést. Az állam még 1893-ban ígérte, hogy a stóla-jövedelmet megváltani fogja, eddig azonban mi sem történt. A kerület óhaja a hivatkozott stóla fizetése alól felmenteni s azért a kor-mánnytól kérvény utján kérni fogja, hogy a stóla-jövedelem helyett kárpótolja a lelkészeket. Calvin születésének 400 éves fordulójára alkalmából a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Calvin-kiadványokat ad ki, ezek szétosztását az egyházak között a püspö-kökre bizza. A zólyonmegyei egyház a reformáció emlékkünnep alkalmával Budapesten felekezeti inter-nátust ótajtana létesített. A közgyűlés helyesli ezt a javaslatot s kimondta, hogy az egyetem üllői-uti házában kívánja létesíteni az internátust, aminek

fenntartását az egyházak adakozásaiból reméli. A reformáció-ünnepségek rendezésére bizottság küldött ki. Hatniczky Pál, a tanügyi előadója határozatlanul kéri kimondani, hogy az egyházmegyei tanügyi előadói ne csak a száraz statisztikai kimutatásokat, hanem jelentést is terjeszsenek a kerületi gyűlés elé. Indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a horvát-szlavon egyházmegye erélyesen szólítsa föl iskolai jelentésének beküldésére, mert ezigdig ez a megye kitért ezen kötelezettsége alól. Kimondotta továbbá a közgyűlés, hogy az iskolai jelentésben különös súly helyezendő a magyar nyelv és a hitoktatás előhaladásáról szóló részre s ezekről bőven tétessék jelentés. Az egyházkerületben az összes evang. iskolák bevételei 896.079 koronára, kiadásai pedig 835.445 koronára ruhtak. A kiadás-hoz az állam mindössze 110.000 koronával járult hozzá, míg a kiadások hétnyolczad részét a hívek fedezték. Ugyancsak Hatniczky Pál előadó terjesztette elő az új népiszkolai javaslat sérelmei tárgyában szerkesztett emlékiratot. Az új törvény nagy áldozatot követel az egyháztól s emellett sérti az egyház autonómiáját és végül különbséget tesz az egyes felekezetek között, amennyiben a kat. iskolákat előnyben részesíti. Az emlékirat felsorolja az összes sérelmeket s csupán, a haza, a nemzet, vagy a magyar nyelv elleni merényleteknél óhajtja az állam beavatkozását. A tetszéssel fogadott emlékiratot a közgyűlés a két protestáns felekezet által küldött bizottság elé terjeszti, hogy az országgyűlés mindkét háza s az összes képviselőknek megküldessék. Az országgyűlés fel fog kérni a törvény sérelmeinek módosítására. Szelényi Aladár folytatólagosan előterjesztette az iskolaügyi bizottság javaslatait. Ezután a pénzügyi és jogügyi bizottságok ügyei kerültek tárgyalás alá.

Falk Miksa a ravatalon.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 11.

Falk Miksa holttestét a Dorottya-utca 14. számú házában levő lakásának ebédlőjében helyezték díszes ravatalra. Körülötte egész pálmairdó van, amelyet az elhelyezett koszorúk színes virágai és szalagjai élenkítenek. A temetési szertartás holnap, szombaton délután három órakor lesz. A beszterlést a lipótvárosi plébános végzi nagy segédlettel. A szertartás a tágas udvaron fog lefolyni, amelynek falait gyászpompával ékesítik és ahová magas katalakot állítanak.

A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete ma délelőtt elnökének, Falk Miksának elhunytá alkalmából rendkívüli igazgatósági ülést tartott Gelléri Mór elnöklésével. Az elnök meleg szavakban emlékezett meg a megboldogult kiváló érdemeiről, amiket az intézet megalapítása, fejlesztése és a mai színvonalra való emelése körül szerzett; rámutatott arra az önzetlen odaadásra és meleg szeretetre, a melylyel az intézet ügyét ennek bölcsőjétől kezdve előre vitte és diadalra segítette. Indítványára elhatározta az igazgatóság, hogy az intézet gyászának kifejezésül mai rendkívüli ülését a megboldogult elnök emlékének szenteli s érdemeit a mai ülés jegyzőkönyvében megörökíti és az elhunyt családjához részvétíratot intéz, teteme számára a fővárostól díszsírhelyet kér, ravatalára koszorút helyez és temetésén testületileg vesz részt. Végül elhatározta, hogy megfesteti Falk arcképét és az intézet helyiségében helyezi el. A legközelebbi közgyűlésen méltó emlékbeszéd fogja az elhunyt elnök érdemeit méltatni, ezt az emlékbeszédet kinyomatják és az intézetnek róla elnevezett alapja javára széles körben terjeszteni fogják. A nyugdíjintézet igazgatósága a következő gyászjelentést adta ki:

A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének igazgatósága mély fájdalommal jelenti, hogy az intézetnek alapítása óta elnöke, ki az intézet megalapítása, fejlesztése és felvirágoztatása körül elévülhetlen érdemeket szerzett, dr. Falk Miksa, a „Pesti Lloyd“-nak négy évtizeden át volt szerkesztője, a m. kir. Szent István-rend középkeresztése, stb. f. hónap 10-én, reggel 6 órakor jobblétre szenderült. Temetése e hónap 12-én, délután 3 órakor lesz a gyászszobából. (V., Dorottya-utca 14. sz.) Rógiuk lekegyeletünket az elköltözött felejtethetlen emléke iránt azzal, hogy végtisztességén testületileg veszünk részt. Budapest, 1908. szeptember 10-én. Emlékét mindenkor kegyelettel őrizzük.

A Nyugdíjintézet különben ma délelőtt Gelléri Mór kir. tanácsos vezetésével küldöttségileg tisztelgést Bárczy István polgármesternél és arra kérte a polgármestert, hogy engedélyezzen Falk Miksa te-

mei részére díszsírhelyet a kerepesi temetőben. A polgármester készségével megígérte a kérelem teljesítését.

A Pesti Lloyd-társulat igazgatósága tegnap délután dr. Kohner Adolf elnöklésével ülést tartott, amelynek egyedüli tárgya amaz intézkedések megállapítása volt, amelyeket Falk Miksa, a társulat volt főszerkesztője, főtítkárja és utóbb disztagjának elhunytá szükségessé tettek. Kohner alelnök meleg szavakkal méltatta Falknak a közéletben és különösen a társulat körül szerzett nagy érdemeit és indítványára elhatározták, hogy a társulat külön gyászjelentést ad ki és épületére tizennyolc napra kitézi a gyászlobogót, a halott ravatalára koszorút tesz, a temetésen az igazgatóság és a választmány testületileg vesz részt, a családhoz részvétíratot intéznek és a társulat gyászt és részvétét a közgyűlés jegyzőkönyvében megörökítik.

A Budapesti Lipótvárosi Kaszinó igazgatóságának tegnapi ülésén Ballay Lajos miniszteri tanácsos, alelnök a legmélyebb részvétellel emlékezett meg dr. Falk Miksa, a közélet kiváló férfija, a kaszinó alapító tagja, tizennyolc éven át volt elnöke s tiszteletbeli tagja elhunytáról. Az igazgatóság kegyeletének megnyilatkozásául elhatározta, hogy a kaszinó épületét gyászpompával vonja be, a családnak részvétét fejezi ki, az elhunyt ravatalára koszorút tesz le s a temetésen testületileg vesz részt.

A magyar országgyűlési tudósítók szindikátusa ma délelőtt hatalmas babékoszorút helyezett el Falk Miksa ravatalára; a nemzetiszínű szalag felírása ez: „A magyar országgyűlési tudósítók szindikátusa — Falk Miksának“.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Falk Miksa halála alkalmával a következő részvétellel intézte Falk Frigyeshez, a kassa-oderbergi vasút főfelügyelőjéhez, mint a megboldogult legidősebb gyermekéhez: A magyar közélet minden terén leújtó hatást gyakorolt az a szomorú hír, hogy Falk Miksa elhalálozott. Hosszu, áldásos munkában, főnyes sikerekben gazdag élet volt az, amelynek az emulását országszerte gyászolunk. Az elnyomatás korszaka óta a legutóbbi időkig szakadatlanul lángoló lelkesedéssel küzdött hazánk politikai önállóságáért és gazdasági jóléteért. Az utóbbi irányban kifejtett munkásságát leginkább a mi testületünk tudja méltányolni és nagyrabecsülni, amelynek alkotmányos helyreállításá óta előbb rendes, később pedig egész haláláig levelező tagja volt. A pótolhatlan veszteséget mélyen fáljaljuk és a gyászoló család iránt igaz részvétünket nyilvánítjuk. Budapest, 1908. szeptember 11. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara: Lánzy Leó, s. k. elnök. Fritz Péter, s. k. titkár.

Az Ott hon írók és hírlapírók köre szintén rendkívüli választmányi ülést tartott ma délután és elhatározta, hogy Falk Miksa családjához részvétellel intéz, Falk Miksa ravatalára koszorút helyez és temetésén testületileg részt vesz. A magyar újságíró-egyesületek nevében Rákosi Jenő fogja elbucsztatni a zsurnalisztika nagy halottját.

A Budapesti Újságírók Egyesülete ma délután rendkívüli választmányi ülésen kegyelettel adózott Falk Miksa emlékének. Dr. Bródy Lajos elnök megható beszédében méltatta az elhunyt érdemeit.

Ki volt Falk Miksa — úgy mond — azt a mi körünkben nem kell bővebben részleteznem. Csodálatraméltó munkásságot fejtett ki mint újságíró és mint politikus. Mindkét minőségben egy volt és egyformán egyike a legelsőeknek. Olyan volt ő, mint a csiszolt gyémánt, melynek minden egyes lapja egyforma fényben tündökölt. Újságírói szemmel nézve is rendkívüli egyéniségnek kell látnunk s reánk nézve különösen értékesé tette egyéniségét az, hogy abban mindig az újságíró domborodott ki. Írásaiban és tetteiben egyaránt újságíró volt. Halála nekünk nagy veszteség s mély megilletődéssel borítjuk a gyász fátyolát arra a zászlóra, melyet ő 60 éven keresztül lobogtatott a köz javára és az újságírói kar dicsőségére.

A megható beszéd után az egyesület gyászának méltó kifejezésül az elnök javaslatára a választmány elhatározta, hogy az elhunyt emlékéit jegyzőkönyvben megörökíti, a családhoz részvétíratot intéz, külön gyászjelentést ad ki, díszes koszorút helyez a ravatalra, a temetésen testületileg részt vesz s a leg-

közelebbi évi rendes közgyűlésen emlékbeszédbe fogja méltatni az elhunyt pályafutását.

Falk Miksa, Szeged város tiszteletbeli főjegyzőjének elhalálozása alkalmából a polgármester a családhoz megleghangu részvétíratot intézett. Ugyancsak táviratilag fejezte ki részvétét a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének elnöksége is.

Kragujevics gyilkolt.

— Berlinben megfojtott egy embert. —

Budapest, szeptember 11.

Egy évtizede nem volt érdekesebb bűnesete a rendőri kriminalisztikának a bécsi rablómerényletnél és igen hosszú idő óta nem vetett fel a társadalmi kloaka érdekesebb gonosztevőtípust a szép Kragujevics Spázónál, akinek patológikus karaktere csak most kezd tulajdonképpen kibontakozni a maga félelmes voltának igazi valóságában.

Tegnapelőtt átkísérték a budapesti előkelő társaságoknak ezt a gyöngyét az ügyészség börtönébe, meit a törvény értelmében rendőri letartóztatás negyvennyolc órán túl nem terjedhet. Ez egyszer azonban sajnálatosnak kell mondanunk, hogy a törvény ilyen liberálisan gondoskodik a személyes szabadság biztonságáról, mert ebben a bonyodalmas és homályos ügyben rendkívül megnehezíti a rendőri nyomozat munkáját, hogy a bűnös nincs minden pillanatban kéznél. Annyira azonban mégis teljes volt már a rendőri vizsgálat anyaga, hogy körülbelül kiderítettnek látszott a nagystíliú gonosztevő egész eddigi kriminális multja. Ma aztán teljesen váratlanul szenzációs új fordulata támadt az ügynek. Ma délelőtt ugyanis, a berlini központi rendőrség megbízásából Budapestre érkezett egy német detektívfelügyelő, aki megérkezése után azonnal jelentkezett Boda Dezső főkapitánynál és közölte vele, hogy őt a Kragujevics ügyben küldötték ki. Nasse rendőrfelügyelő — így hívják a berlini rendőrtisztet, — jelentette Boda főkapitánynak, hogy Berlinben július 20-án meggyilkolták és kirabolták Engel Lajos vajkereskedőt. A merénylet körülményei teljesen azonosak a bécsi Reitz-féle esettel. Engelt éjszaka álmában megfojtották. Most, hogy a bécsi merénylet híre a berlini rendőrségnek tudomására jutott, ezzel a rablógyilkossággal is alaposan gyanúsítják Kragujevicsot. Nasse tegnap Bécsben tanulmányozta a bécsi merényletet s ennek a részletei csak megerősítették a gyanúját.

A berlini rablógyilkosság részletei, amelynek Nasse felügyelő egész aktacsomóját magával hozta, a következők:

Folyó évi július hó 20-án reggel Engel Gyula 26 éves berlini kereskedőt megfojtva találták a boltja mellett levő hálószobájában. Engel az „Engel és Bugge“ vajkereskedő cég egyedüli tulajdonosa volt. A házbeliek vallomása szerint Engel az előző este éjjeli 11 és 12 óra között tért haza. A háziszolga, aki a rendes szokáshoz híven reggel 7 órakor belépett a hálószobába, gazdáját már holtan találta. A szerencsétlen ember teljesen levetkőzve feküdt ágyában, a nyakára azonban az ablakfüggönyről levágott zsinór volt rácsavarva. Az áldozat nyakán többszörös zsinór-fojtogatási nyomok voltak láthatók. A törvényszéki orvosok nem tudták megállapítani, vajjon gyilkossági, vagy pedig öngyilkossági esettel állanak-e szemközt. Az öngyilkosság mellett szólt az a körülmény, hogy a zsinór nem a csupasz nyakon, hanem a hálóing felhajtott gallérján volt keresztülcsavarva. Azonkívül bünyűgyileg valószínűvé tette az öngyilkosságot az a körülmény is, hogy Engel pénzzavarokkal küzdött. Így például éppen a halálesetet megelőző napon mutatták be egyik nagyobb összegű váltóját, amelynek nem volt fedezete, sőt házbérével is adós volt már hosszabb ideje. Ezekkel szemben azonban gyilkosságra mutat az a körülmény, hogy az áldozat pénztárcájából hiányzott az előző napi bevétel, körülbelül 200 márka; továbbá, hogy az áldozat torok sérülések, valamint a nyak baloldalán karcolások voltak; végül a holttest, bár nyitott szemekkel, de egyébként rendesen letakarva feküdt ágyában. A rendőrség már az első pillanatban olyan gyilkosságra gondolt, amely homoszexu-

tással áll kapcsolatban. Engel ugyanis már régóta ismeretes volt perverzitásáról, mert gyakran jártak nála fiatal emberek, akik az éjszakát és a nappalt egyaránt ott töltötték lakásán. A berlini rendőrség a rejtélyes gyilkosság felderítőjének 1000 márka jutalmat helyezett kilátásba. Egyidejűleg azonban már Kragujevicset is körözték, aki előzőleg Berlinben tartózkodott és többször részese volt Engel tévelygéseinek. Időközben azután úgy látszott, hogy a berlini rendőrség téves nyomon indult el, amikor váratlanul bekövetkezett a Reitz ellen elkövetett merénylet. Az esetek hasonlósága most már megerősítette a berlini rendőrség gyanúját. Kragujevic ugyanis, mint már említettük, jó ismerőse volt Engelnek. De gyanússá tette őt az a körülmény is, hogy a gyilkosságot megelőzőleg Kragujevic a legnagyobb pénztelenséggel küzdött, a gyilkosság után két nappal pedig 700 márkát láttak nála, amelyről azt állította, hogy a nagyapjától kapta. Kragujevic még Berlinből értesítette Reisz, hogy meglátogatta és két nappal bécsi utazása előtt elhagyta berlini lakását, ahol azt mondta, hogy Potsdamba megy. Valószínű, hogy ezzel az állítással csak alibit akart biztosítani a Reisz-féle gyilkosság esetére.

Nasse felügyelőt a főkapitány Tóth János kapitányhoz utasította. A berlini detektívfelügyelő magával hozta a rablógyilkosságra vonatkozó összes iratokat és bizonyítékokat, amelyeket felmutatott Tóth kapitány előtt. Tóth János rendőrkapitány alaposan áttanulmányozta az aktákat, majd Korody M. Béla és Becker Ádám fogalmazókat is magához kérte és közel másfél óra hosszat konferenciát tartott velük. A tanácskozás eredményéről jegyzőkönyvet készítettek.

A konferencia után Korody M. Béla fogalmazó Nasse József detektívfelügyelővel a vizsgálóbíróhoz hajtattott, akitől engedelmet kértek, hogy a rablógyilkosság ügyére vonatkozólag kihallgassák Kragujevicset. A veszedelmes gonosztevőt Krezsák vizsgálóbíró készségeen fölvezette a rendőrtisztek elé. Kragujevic, akit a fogság pár napja láthatólag megviselt, amikor megtudta, hogy mivel gyanúsították, éktelen haragra gerjedt. Szinte tajtékoz dührohamban tört ki, úgy, hogy figyelmeztetni kellett őt a vizsgálóbíróknak, a rendbüntetésekké kellemetlenségére.

Az Engel-féle rablógyilkosságról hallani sem akart eleinte. Tagadta még azt is, hogy Engelt valaha ismerté volna. Nasse rendőrfelügyelő azonban annyi bizonyítékot olvasott a fejére, hogy végre bevallotta az Engellel való ismeretséget. Ezek után erős keresztkérdések alá fogák a hurokban vergődő elegáns gonosztevőt, akit végül is úgy sarokba szorítottak, hogy fakó arccal, vaczogó fogakkal beismerte még azt is, hogy a gyilkosság éjszakáját megelőző napon bent járt az Engel lakásában. A vallató rendőrtisztek azonban még ezzel sem elégedtek meg, s a keresztkérdések torturája folyt tovább még vagy fél óráig. Kragujevic már szinte lihegett a rettentő hajsza izgalmaival. Az arcára valósággal kirajzolódott a rettegés nyoma. Minden idege, minden izomszála a viústáncz göresében rángatózott; végül pedig, hogy két-három ellentmondásba konyolódott, térdei egyszerre megrogytak és halkan, maradozó lélekzettel megtette a döntő valamást. Beismerte, hogy a gyilkosság éjszakáján csakugyan ott volt az Engel lakásában. Beismerte azt is, hogy Engellel perverz viszonya volt, magát a gyilkosságot azonban még mindig tagadja. Azt mondja, hogy a rémtettet valaki más követte el, az ő távozása után. Ezzel szemben azonban annyi ténybeli és logikai bizonyíték van a berlini rendőrség kezében, Kragujevic ellen, hogy most már teljesen kétségtelen, hogy a gyilkos senki más nem lehet, csak ő.

Ezen a szenzáción kívül azonban van a mai kihallgatásnak még egy másik szenzációja is. Mikor ugyanis a rendőrtisztek a kihallgatás után visszatértek a főkapitányságra és a kihallgatás eredményéről jelentést tettek Boda főkapitánynak, Nasse berlini rendőrfelügyelő közölte a főkapitánynyal, hogy Berlinben még egy rablógyilkossággal gyanúsították Kragujevicet, amelynek aktacsomóját felebbvalói utasítására szintén magával hozta.

Ez a gyilkosság nem sokkal az Engel-féle

eset előtt történt. Körülményei, ha nem is mindenben, de igen sok külsőségben hasonlítanak úgy a bécsi, mint a berlini bűnesetekhez. Az a gyilkosság is vértelen volt, mert fojtogatással végezte ki áldozatát, csak hogy ezúttal pusztá kézzel dolgozott. Ami pedig a gyanút indokoltá teszi, az az a körülmény, hogy ennek a gyilkosságnak az áldozata is homoszekszuális aberratio hírében állott.

Nasse detektívfelügyelő ennek az esetnek aktacsomóját is rendelkezésére bocsátotta Boda főkapitánynak és engedelmet kért rá, hogy Kragujevicset holnap ebben az ügyben halgathassa ki. A főkapitány még ma érintkezésbe lépett a törvényszék vizsgálóbírájával és kieszközölte az engedélyt, hogy a berlini rendőrtisztvisele, Kragujevic kihallgatását holnap folytathassa.

Nasse detektívfelügyelő különben annak a nézetének adott kifejezést Boda főkapitány előtt, hogy Kragujevic büntetéseit nemcsak pusztán kriminálisztikus szempontból, hanem sokkal inkább pszichopatológiai alapon kell megítélni. Nasse felügyelő Kragujevicet egy szörpátológiai nyomorultnak tartja, rémtetteit pedig lelki kényszer alatt elkövetett kégyilkosságoknak. Ha ez a föltevés helyes, pedig sok jel vall arra, hogy helyes, akkor fölmerül most annak a kérdése is, hogy ki lehet-e egyáltalán szolgálatni Kragujevicet a külföldi bíróságoknak.

Érdekes táviratot is kapott ma délelőtt a főkapitányság ebben az ügyben. Stutte Károly majnafrankfurti milliomos magánzó értesítette a rendőrséget, hogy Budapestre érkezik kihallgatása végett. Stutte tudvalevőleg intim barátja volt Kragujevicnek, aki másfél évvel ezelőtt huszezer márkás betöréses lopást követett el nála. E lopás ügyével kapcsolatosan kellemetlen hírek jelentek meg az újságokban Stutte Károlyról, aki bizonyos okok miatt elállott a betörő üldözésétől.

Az ottani rendőrség azonban — miként megirtuk — folytatta a vizsgálatot Kragujevic ellen, s ekkor Stutte, hogy a botrányt és a jogszigorlóval való viszonyának szellőztetését elkerülje, eskü alatt kijelentette, hogy nem történt betörés nála. A budapesti rendőrség azonban, amely mindenekelőtt Kragujevic multia után fűrészelt, szintén nyomozott a majna-frankfurti betörés dolgában és a jogszigorló hosszas faggatás után beismerő vallomást tett.

Stutte Károlyra fölötte kellemetlen a vizsgálatnak ez a része, mert hamis eskü miatt bűnvádi eljárás alá került. A milliomos bizonyára reparálni akarja a dolgot s azért jön Budapestre, hogy a rendőrséget informálja.

A holnapi napra tehát igen sok érdekes újság várható az ügy további fejleményeiben.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Csanádmegye törvényhatósága ma rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen hozzájárultak Battonya határozatához, mely szerint a községben villamvilágítást rendeznek be. Felolvasták ezután a belügyminiszter jóváhagyó határozatát Nagy Károly azon indítványára, amelyet a törvényhatóság annak idején egyhangulag elfogadott, hogy t. i. a nemzeti küzdelemben résztvevő megyei tisztviselők nyugdíjnyelnek megállapításánál a nemzeti küzdelem éve háromszorosan számítottak be. A közgyűlés ezután kisebb községi ügyeket intézett el.

Bácsbodrog vármegye közigazgatási bizottsága Zomborban, Fernbach Károly főispán elnöklésével tartott ülésén Popp György pénzügyi igazgató bejelentette, hogy augusztus havában egyenes adókban 1,096,581 korona, hadmentességi díjban 14,267 korona, bélyeg- és jogilletékben 329,649 korona, fogyasztási és italdobban 110,602 korona folyt be. Dr. Pavlovics Simon megyei főorvos a megye egészségügyi viszonyairól referált, melyeket kedvezőknek tüntet fel. Paragó János kir. tanfelügyelő jelentése szerint a közoktatásügyi miniszter az 1907. évi 27. t.-cz. értelmében a bácsmegyei tanítóknak fizetésük kiegészítésére eddigelő összesen 100,329 korona évi állámsegélyt folyósított.

UJDONSÁGOK.

Egy szomorú királynéről.

Egy asszonyról van itt szó, aki hatalmas, ragyogó és irigylet, mert olyan polczon áll, amilyen ezen a földön csak néhányaknak adott: hatalmas ország büszke királynője. S megemlékezően erről az asszonyról, mégis gyászt és fekete szomorúságot kell írnom, mert minden hatalma, pompája, ragyogása daczára szerencsétlenebb ez a nő, mint a legutolsó napszámos asszony, akit gyűgőgyő gyereknepek fogadnak a pitvarajtóban, amikor nehéz munkájáról hazajön. Hollandi Vilma életéből éppen csak ezek a gyűgőgyő apróságok hiányoznak. Kicsiny emberké, akiket polyálni, akiket babusgatni lehet, azután lesni, hogy mi lesz az első szavuk, mi egy okos mondásuk? De a kicsiny emberké makacsak, nem akarnak jelentkezni s emiatt állandóan boros az ifjú királynő arca. Benne is munkál a természetes ösztön az anyaság után, az életátültetés vágya, ami a legapróbb pondrót is mozgatja s tavaszi napsugárban egymás üzésére hajtja a tarkaszárnyu pillangókat. De meddőn és hiában munkál. Ezért hiányzik hollandi Vilma arczáról a legszentebb, legnemesebb derű, a boldog anyai mosoly ragyogása.

És ez a szomorú arcú királynő nem is a maga bűnének a martirja. Valahányszor új reménységekkel kecsegteti a sors — úgy mint legutóbb is — nagyapák, szepapák büne vágia el a bimbózó élet fonálát. A romlottan örökölt vér, az Orániai-ház vére, amelyik ő benne hajtott utolsó, halavány virágot, hogy vele együtt elenyészessen. A természet törvényei valódj demokrata törvények, nem ismernek különbséget rangos és rangtalan között, hanem irgalmatlanul lekaszállják azokat az emberpéldányokat, akik nem nemesedése a fajnak, hanem romladozó képviselői. Az orániai-ház nem kivétel, a legtöbb uralkodócsalád a maga örülteivel, paralitikaival és egyéb degenerált testi-lelki típusaival ezen a csapáson halad. A legkülönösebb csufság esett meg rajtuk: százados életük folyamán folytonosan a vér nemességét, a vér tisztaságát óvták, csak egymás közt házasohtak s amennyire lehetett — legalább a legitim viszonyokban — nagy óvatossággal igyekeztek megakadályozni, hogy paraszti vér keveredjék közéljük. Holott talán egy izmos, erőteljes, zöld mezőn növekedett parasztiú vére megmenthette volna őket. Mig így halmozódott bennük a sok bűn, kicsapongás emléke, betegségesirák, amiket polgári családokban szerencsésen egyensúlyoz a vérfelfrissülés, bennük nagyra nőttek, legyőzhetetlenül elhatalmasodtak.

És a természet vastörvénye, századok bűne, gögös fejedelmi familiák elzárkózottsága miatt egy halvány fejedelmi asszonynak kell sirnia!

NAPIREND. Naptár. Szombat szeptember 12. — Róm. kat.: Guidó. — Prot.: Guidó. — Görög-orosz: aug. 30. Sándor pk. — Zsidó: Elul 16. — A nap két reggel 5 óra 84 perczkor, nyugszik este 6 óra 18 perczkor. — A hold két este 7 óra 45 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 37 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

Egyházművészeti kiállítás a Múcsarnokban nyitva. Belépődij 40 fill. — Nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 37. Belépő-dij nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva, Belépődij 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ásványlára nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti asor 10.) nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — Az

orsz. levéltár oklevélkiállítását nyitva. — A nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Személyi hírek.** Nagy Ferencz, az alkotmánypárt másodelnöke külföldi utjáról visszaérkezett a fővárosba. — Weisz Julián országos képviselő hosszabb külföldi utjáról visszaérkezett a fővárosba. Weisz Julián, aki a nyári szünetet nagyobb részét Németországban töltötte, sikeres agitációt fejtve ki a sajtóban és annak informálása körül, a napokban ismét Berlinbe utazik az interparlamentaris konferenciára.

— **A spanyol királyi pár Budapesten.** Közöltük, hogy a spanyol királyi pár október 1-én Budapestre érkezik királyunk látogatására. A spanyol királyi pár három, vagy négy napig marad a fővárosban. Ez idő alatt a spanyol király és királyné tiszteletére családi diszebed, udvari ebéd és udvari bál lesz. E látogatás után a spanyol királyi pár Bécsbe utazik, ahol Frigyes főherceg palotájában fognak lakni. A bécsi látogatás programja még nincs véglegesen megállapítva.

— **Kossuth Ferencz állapota.** Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter állapotában az örvedes javulás napról-napra halad előre. Fájdalmi már egyáltalában nincsenek, de pár napig még szobáját őrzi. A délelőtti folyamán meglátogatták Schönai Ferencz közös hadügyminiszter, báró Burján István közös pénzügyminiszter, Wekerle Sándor miniszterelnök és gróf Apponyi Albert kultuszminiszter.

— **A német császár Franciaországban.** Trónörökös korában a mostani német császár inkognitóban többször volt már francia földön. De amióta trónra lépett, azóta nem volt ott. Most az a feltűnést keltő tudósítás érkezik Párisból, hogy a berlini francia nagykövetség kormányát arról értesítette, hogy Vilmos császár Felső-Elzászban teendő automobil-kirándulása alkalmával francia területre is szándékozik átmenni. Utasításokat küldtek a biztonsági szolgálat fokozása ügyében. Kolmarból a császár a hadgyakorlatokról automobilon indult el és a vadregényes hohenegei úton, az ugynevezett nagy szakadéka megye s ott a Colle dela Schlucht-vendégházban fog egy órát tölteni, hogy gyönyörködje a csodás kilátásban. A vendégház teraszáról messze ellátni a francia Vogézek völgyére. A párisi kormány utasította a környékbeli csendőrséget, hogy háborítatlanul engedje át a császár automobilját.

Clemenceau miniszterelnök megbízott egy kormánybiztost, hogy ellenőrizze azokat az intézkedéseket, amelyeket a francia vámhatóságok tettek, hogy Vilmos császár a Schlucht környéki automobilkirándulásán, mikor 100 méter utat fog megtenni francia területen, akadálytalanul haladhasson át a francia határra. A csendőrségből és vámhivatalnokokból gárdát alakítottak, amely a kormány kiküldött bizottságának vezetésével tartozik szigorúan őrködni az utak felett s feladata távoltage a közönséget, mert előreláthatólag rengeteg népsokaság fog összegyűlni, hogy lássa a német császárt. Vilmos császár automobilját a francia vámhivatalnokoknak nem szabad átvizsgálniok. A Schlucht Altenbergtől 100 méternyire van francia területen a Bussangba vezető országút mentén. Az út meredek s a hegytetőről pompás kilátás nyílik a Münster-völgyre. Vilmos császár a Schlucht-nál meg fog állapodni és megmássza a 200 méter magas Honegg-hegyet, amely francia területen van s amelynek tisztaságáról gyönyörű kilátás tárul Felső-Elzászra és a Remiremen-kerület lankás tájaira. Haltenbergből jelentik, hogy Vilmos császár csakugyan odaérkezett és a Schluchtban élvezte a pazar kilátást és félórai ottidőzés után visszatért a szállóba. A császár az előrehaladt időre való tekintettel nem tehetett eleget a francia hatóságok azon szives meghívásának, hogy látogassa meg a francia Hohnecket.

— **Bánffy Dezső beteg.** Báró Bánffy Dezső, volt miniszterelnök, mint sajnálattal értesülünk, pár nap óta gyöngékedik. Az utóbbi napokat Bánffy ágyban töltötte ugyan, de állapotában ma már jelentékeny javulás állott be, s bár egyelőre még ágyban kell maradnia, kétségtelen, hogy egészsége rövidesen helyreáll.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Erzsébet királyné halálának tizedik évfordulója alkalmából a hivatalos gyászistentiszteletet ma délelőtt tartották meg a budavári koronázó Mátyás-templomban. A főszékese gyház, mely előtt Mátyás Hugó rendőrtanácsos vezetésével nagyszámú rendőr tartotta fenn a rendet, az ünnepi alkalomra gyászpompát öltött. A szentély padsoarait fekete lepellel vonták be és a kereszthajóban állott a diszes ravatal, amelyet a királyné czimerei és királynői jelvényei ékesítettek. A főhajó mentén Andersz és Halász századosok vezetésével alabárdos koronaőrök alkottak sorfalat. A gyászoló gyűlékezeten voltak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Zichy Aladár, Jekelfalussy Lajos és Josipovich Géza miniszterek, Bánffy Albin és Ottlyk Iván államtitkárok, gróf Dessewffy Aurél, a főrendiház elnöke, Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, Ludwig Gyula, a magyar államvasutak elnök-igazgatója, Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Fülepp Kálmán főpolgármester, Ábrányi Kornél miniszteri tanácsos, a miniszterelnöki sajtóiroda főnöke, Boda Dezső főkapitány, Ehrenhöfer Aladár, K. Lippich Elek és Szohner Antal miniszteri tanácsosok, Képesy Árpád és Gopcsa László miniszteri osztálytanácsosok, Almády Géza székesfővárosi tanácsnok, Fazekas Gusztáv, Pestmegye alispánja, Székely István, a tudományegyetem rektora, Dúdek János, Katona Mór, Lenhossek Mihály és Asbóth Oszkár dékánok, Wartha Vince műegyetemi rektor, Tóttósy Béla és Wittmann Ferencz dékánokkal, az idegen államok konzulai teljes díszben, továbbá gróf Uexküll-Ghyllenband hadtestparancsnok vezetésével a tábornoki kar tagjai.

A gyászistentiszteleten a bíboros hiercegreprimás képviseletében dr. Kohl Medárd püspök pontifikált Berger Márk kanonok, Csárszky István primási titkár, dr. Laczó Viktor és dr. Vargyas budavári káplánok, valamint a ciszterciata-atyák segítségével. A főgyházi ének- és zenekar a szerző vezetésével mellett Vavrinecz Mór rekvizitát adta elő, melynek magánzólamait Grimme Brunner Margit, K. Durigó Ilona, Juhász Ferencz és Várady Sándor énekelték.

— **Czmadományozás.** A király a magyar belügyminiszter előterjesztésére dr. Hollaender Hugónak, a belügyminisztérium egészségügyi és bakteriologiai intézete szaksegédjének, a közegészségügyi segédfelügyelői címet adományozta.

— **Gróf Károlyi Sándor szobra.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter váratlanul megjelent a Mezőgazdasági Múzeumban, hogy meglátogassa gróf Károlyi Sándor szobrának tervezett elhelyezését és az azzal kapcsolatos munkálatokat. A miniszter személyesen intézkedett aziránt, hogy a minisztérium részéről szükséges intézkedések megtéssenek. A Strobl Alajos által tervezett ülő szobor a Vajdahunyad-vár udvarán, szemben a jáki templommal nyer elhelyezést. Az ujonnan, masszív anyaggal felemelt jáki templom munkálatait is megtekintette a miniszter. Ezen munkálatok befejezésükhöz közelednek és a miniszter úgy intézkedett, hogy a gróf Károlyi Sándor-szobor leleplezése alkalmával már a jáki templom helyiségei is bemutatathatók legyenek az ünneplő közönségnek.

— **Villámcsapás a pápa kastélyában.** Castel Gandolfóban levő pápai nyaralóban Mery del Val bíbornok, pápai államtitkár diszebedét adott az ott megtartott bucsu alkalmából. Ebéd közben egyszerre nagy vihar tört ki és egyik villám a másikat érte. Egy villám becsapott a kastélyba, még pedig éppen az ebédő falába és szétzúzta a pohárszékét. A nagy légnemástól az asztalon az összes edények összetörttek, de a vendégeknek az ijedtségen kívül semmi bajuk se történt.

— **Szöke István temetése.** Tegnap délután temették el nagyszámú gyászoló közönség részvételével Szöke Istvánt, a felsőerdősorutcai elemi iskola igazgatóját. A temetésen testületileg jelentek meg a fővárosi tanítók, több tanfelügyelő s a halottnak számos barátja. A gyászháznál Dobos János tanító és Moussong Géza igazgató mondtak bucsuztatót. A szertartást Stieber Vince apátplébános végezte.

— **Vilma királynőről.** Vilma, németalföldi királynő — így jelenti ezt egy rotterdami távirat — már jobban van. Az orvosok teljesen kielégítőnek mondják állapotát. A királynő azt a kívánságát fejezte ki, hogy anyja meglátogassa.

Vilma királynő titkára több amsterdami lapot felhatalmazott ama hír megczafolására, amely szerint a királynő reményei megsemmisültek volna.

A Vaderland című lap a czafolatok daczára fenntartja azt a hírt, hogy Vilma királynő boldog reményeiben csalódott.

— **Molnár Viktor államtitkár utazása.** Molnár Viktor kultuszminiszteri államtitkár, aki hosszabb időt Londonban töltött, Párisból Münchenbe érkezett.

— **Klein Miksa temetése.** A magyar születésű szobrásznak, Klein Miksának, tegnap volt a temetése Berlinben a grünewaldti műterméből. A berlini művészkolónia és a magyar egyesület testületileg vett részt a temetésen és az utóbbi hatalmas nemzetiszini szalagos koszorút helyezett a koporsóra. A gyászbeszédet Priebe grünewaldti protestáns lelkész tartotta. Kerr Alfréd pedig a művészek nevében bucsuzott el a halottól. Muthesius kormánytanácsos neje egy gyászdalt énekelt el a koporsó mellett, azután megindult a gyászmenet a halensei temetőbe, ahol az elhunyt örök nyugalomra helyezték.

— **Rektoravatás Debreczenben.** A debreczeni református főiskolának új rektorát, dr. Jászi Viktor egyetemi magántanárt ma avatták fel fényes ünnepségek között rektori székébe. Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, Simonffy Imre és Oláh Károly városi tanácsosok üdvözlő szavai után Jászi megtartotta magasan szárnyaló előadását a tanszék szabadságáról. A tudomány előmozdítása érdekében kívánja, hogy az új tudományos tanok terjesztését minden melléktekinet nélkül felállított intézmények tegyék lehetővé.

— **Két szoborleleplezés.** Vajda Jánosnak, a kiváló költőnek Vaálon szobrot emeltek, amelyet szeptember 20-án lelepleznek le fényes ünnepség keretében. Az ünnepi beszédet Csontos Andor országgyűlési képviselő mondja. — Hadzsy János szobrárt szeptember 20-án délelőtt fogják Topolyán leleplezni. Koch Bernát és Balogh Ernő orsz. képviselő fognak beszédet mondani a leleplezési ünnepségen. Az ünnepélyen az országos orvosszövetség is képviselteti magát.

— **Ghyecy Kálmán emléke.** Ghyecy Kálmán, Magyarország volt pénzügyminisztere s a képviselőház egykori elnöke születésének 100-ik évfordulója megünneplésére Komáromban széleskörű mozgalom indult meg, melynek élén Kálmán Rudolf, Komárommegye főispánja áll. Az ünnepet rendező bizottság most alakul meg. A volt miniszter szülőházát Komáromban diszes emléktáblával fogják megjelölni, amelyet egy fővárosi művésznél már meg is rendeltek.

— **A csernovitzi bacillus-infekció áldozata.** Luksch preszeker, aki tudvalevőleg néhány hónap előtt a csernovitzi állami laboratóriumban lovak takonykór-bacillusával kísérletezett és a lombik elrepedt, aminek következtében ő maga és a laboratórium négy más alkalmazottja is fertőzést szenvedett s hárman meg is haltak, meggyógyult a bécsi kórházban s már a napokban hazatérhet. Főgyógyult Marke laboratóriumi szolga is, aki már vizszatért. Luksch ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt folytatni fogják a vizsgálatot.

— **Forrongnak a bukovinai parasztok.** A bukovinai parasztok közt — így közli egy Csernovitzből érkezett távirat — oly mozgalom indult meg, mely nagy aggodalmat okoz a hatóságoknak. Tartanak tőle, hogy a tavalyi romániai parasztlázadáshoz hasonló lázadás fog kitörni. Titkos gyűléseken jönnek össze a parasztok. A jelentések szerint a mozgalom szociális okokra vezethető vissza. Az inség kergeti a parasztokat a kétségbeesésbe, mert az idej aratás oly rossz volt, hogy a lakosságot éhínség fenyegeti.

— **Védekezés a tüdővész ellen.** A tüdővész ellen védekező vasmegegyesület Mezihradszky Kálmán főorvos indítványára elhahtározta, hogy az alkoholelleses küzdelem érdekében a télen át Szombathelyen a munkások részére tea- és leveskonyhát állít fel.

— Az amerikai kongresszus tagja Magyarországon. A Bécsben ülésező amerikai kongresszus e hó közepén kirándulásokat rendez és pedig először Budapestre, innen dr. Lóczy Lajos, a Magyar Földrajzi Társaság elnökének vezetése alatt a Balatonra, majd Boszniába és Herzegovinába. A kirándulás programja a következő:

A kirándulók szeptember 15-én este érkeznek meg hajón a magyar fővárosba s földalatti villamoson kimennek a Városligetbe vacsorázni. Másnap reggel a Rudasfürdő megtekintése után fölmennek a Gellérthegyre s ott a kioszkban megreggeliznek. Aztán kocsikon a királyi várpalotát, a parlamenti épület, a Nemzeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum megtekintésére indulnak. Délben hajón a Margitszigetre mennek s az Artézi-kutak megtekintése után a szigeten ebédelnek. Délután kirándulnak az akvinkumi romokhoz, este színházba mennek. A harmadik napon kocsin bejárják a fővárost, azután megtekintik a Városligetben a Szépművészeti Múzeumot, a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályát, a városi múzeumot és a földtani intézetet. Ugyanezen délután 5 órakor a déli vasuton Siófokra mennek. Szeptember 18. és 19-én külön hajón bejárják a Balatont s megtekintik a következő helyeket: Almádi, Balatonfüred, Tihany, Balatonföldvár, Fonyód, Badacsony, Keszthely és Hévíz. Mindezek a helyeken megtekintik az érdekes látványokat, különösen a földtani nevezetességeket. Szeptember 20-án visszatérnek Budapestre s innen másnap Zágrábon keresztül elutaznak Boszniába és Herzegovinába, utba ejtve Banjalukát, Jajcet, Szerajevót, Ilidzsét, Mostárt. Ez a kirándulás szeptember 21-től szeptember 28-ig bezárólag tart, amikor is megérkeznek Graciosa-Ragusába. Innen Triesztbe mennek és szeptember 30-án visszatérnek Bécsbe.

— Török lövegraktár felfedezése Bécsben. Bécs VII. kerületének egyik üres telkén nagy lövegraktárt fedeztek fel, melyet még a törökök Bécs második megszállása után gyors visszavonulásuk alkalmával hagytak ott. Már ez év júniusában a Kolonich-, Hetz-, Zollamt-utczával határolt rész felásása alkalmával találtak egy pár ágyugolyót. Később azután, amikor az utca felszínétől négy méter mélyre ástak, a különböző golyók egész tömegére akadtak. Dr. Mell Alfréd, a hadi múzeum vezetője és Reuther Hermann, a városi múzeum igazgatója szerint a golyók a törökök tulajdonát képezték, akik az 1683-iki kudarc alkalmával, hogy menekülésüket meggyorsítsák, lövegeiket ide rejtették. Robbanástól természetesen nem kell félni, mert a golyók mind öntött vasból vannak. A lövegek 50 és 300 milliméter kaliberűek. Az ágyugolyóknak súlya 47 kgr., alakjuk pedig az ókori lövegeket jellemző üvegynek. A hely, ahol a leletre akadtak, az 1683-iki Bécsét körülvevő sánczok. A történelmi feljegyzések szerint a törökök ott ütötték fel sátrukat is. Érdekes, hogy abból az időből a bécsieknek egy ágyugolyójuk sincs és ezen lövegeknek az alakját is csak a krónikákból ismerjük. Az építő társaság a leletet a hadi múzeum, a bécsi városi múzeum és más tudományos intézetek között osztotta fel.

— A fodrászsegédek vasárnapi munkaszüneté. A budapesti fodrászsegédek e hó 10-én nagy nyilvános gyűlést rendeztek a teljes vasárnapi munkaszünet érdekében. Okot a gyűlés tartására a kereskedelmi miniszter által kibocsátott és a vasár- és innepnap munkaszüneteléséről szóló törvényjavaslat-tervezet szolgáltatott. Ezen tervezet ugyanis a fodrászsegédekről olyan intézkedést tartalmaz, amelyet a miniszter indoklásában maga is kivihetetlennek tart. Különböző is több, mint egy évtizede küzdenek a teljes vasárnapi munkaszünetért és most határozati javaslatot fogadtak el, melyben azt hangoztatják, hogy minden rendelkezésükre álló eszközt megragadnak a teljes vasárnapi munkaszünet kivívása érdekében. Kérvényt intéznek továbbá a miniszterhez, hogy őket is hívják meg, mint érdekelt feleket arra az ankétra, amely a javaslat fölött lesz hivatva véleményt mondani. Azt hiszik, hogy ezen az ankéten könnyen fogják az illetékes köröket igazuk voltáról meggyőzni. Az egyes szónokokat nagy lelkesedéssel fogadták és végül a határozati javaslatot is egyhangulag magukévá tették.

— Garázdálkodó ujonczok. Szirb községben a berukkoló legények bucsuzó mulatságot rendeztek és Pópa Lázár ujoncz garázdálkodni kezdett. Róz Áron községi esküdt rendreutasította a legényt, aki az esküdre rontott, de a körülállók lefogták és eltávolították. Midőn Róz estefelé hazament, Pópa élesre fent kaszával megtámadta s azt oly erővel vágta Róz gyomrába, hogy a kasza Róz hátán jött ki. A csendőrség a gyilkos legényt letartóztatta.

— Az izgága német pap. Néhány nappal ezelőtt a lapok közölték egy dr. Rogge nevezetű urnak, állítólag a német császár udvari papjának nagyszobeni vendégszónoklatát, amelyben kikel a magyarok ellen és azt mondja, hogy az egész német protestáns nép a szászok mögött áll; ezt kijelenti, még ha a csendőrök be is zárják érte. Ebben az ügyben dr. Fleischer Gyula, a Protestáns Ifjúsági Egyetemen főtákar, egyenesen a német császár udvari lelkészéhez, dr. Dryanderhez fordult, közölte vele az esetet és a lapoknak hozzáfűzött kommentárjait. Erre most dr. Dryander azt válaszolta a főtákar, hogy dr. Rogge potsdami pap nyugdíjas, szolgálaton kívül áll, csak czimzetes udvari lelkész, a német császár környezetével semminemű összeköttetése, vagy érintkezése nincs és nem rendelkezik oly jogczimmal, melynek alapján a német protestáns nép nevében nyilatkozatokat tenni jogosult volna.

— Félmillió egy palaczkban. Különös leletről írnak a párisi újságok. Egy parasztember szántásközben két palaczkot és egy kilőtt ágyugolyót talált a minap a város határában. Az ágyugolyót kocsira tette és hazavitte, a palaczkokat pedig, amelyek látványos üresek voltak, mindjárt fölbontotta. Az egyikben nem talált semmit, a másikban azonban, mikor egészen eltörte, nagy csodálkozására egy poros papirostekercset talált, amelyről tisztítás után kiderült, hogy félmillió frank papirospenzben és csekkben. Bankjegy nagyon kevés volt, mivel a csekk, amelyet a Nemzeti Bank állított ki, négyszázhuszezer frankról szól. Az irni-olvasni alig tudó paraszt a rendőrségnek adta az üveget a papirosokkal együtt. A rendőrség megállapította, hogy a bankutalvány is, meg a pénz is 1870-ből való, s a háború idején ásta el valaki. A palaczkok és az ágyugolyó között aligha van valami összefüggés. Még mielőtt megállapítanák, hogy kit illet a talált holmi, el kell döntení, hogy a csekk érvényes-e? Ezt a Nemzeti Bank igazgatósága fogja eldönteni. A pénz elévült, azért már semmitsem kap a megtaláló, vagy a talált kincs bírói uton megállapítandó tulajdonosa.

— Vonatkisiklás. A tiszta személyvonat hibás váltóállítást miatt Kisalpar közelében kisiklott. Emberéletben szerencsére nem esett kár.

— Merénylő leány. Róth Gizella 35 éves fodrásznő ma éjjel az Andrássy-ut 1. számú ház előtt vitriollal leöntötte Szántó Lajos bórkereskedőt. A maró folyadék Szántót jobb arcán és nyakán érte. Most Vas-utca 9. szám alatti lakásán ápolják. A merénylő nőt a főkapitányságra vitték és letartóztatták. Róth Gizella kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy Szántó házasságot ígért neki és egy ízben védtelen helyzetével vissza is élt. Ennek a leány belege lett. A csábító később teljesen elfordult tőle és egy más leánnyal váltott jegyet. A merénylőtet ezért követte el.

— Színészek a cirkuszon porondján. Érdekes esete lesz szeptember 18-án a Beketow-cirkusznak. Az igazgatóság ugyanis ezen a napon a Budapesti Újságírók Egyesületének segélyalapja javára diszeládást rendez, amelyen a fővárosi színházak néhány tagja is résztvesz. Beketow igazgató erre az alkalomra legjobb számaiból állítja össze a műsort, melynek során szerepel a Helgoland című némajáték is.

— Elfogott vasuti tolvaj. A győri rendőrség közveszélyes vasuti tolvajt tett ártalmatlanná Rosenkrantz Izrael galicziai születésű, 46 éves, Magyarországból kitiltott, többszörösen büntetett egyén személyében. Abban a pillanatban, amikor a szombathelyi vonaton a dr. Szilágyi Bertalan orvostól ellopott 300 korona értékű nyakkendőjét akarta elzalogosítani, a rendőrség elfogta és hűvösre tette.

— Házasságok. Szakácsi Csorba Gusztáv eljegyezte Póhl Miklót. Dr. Kertser Gyula ügyvéd hétfőn, folyó hó 14-én délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét Hencz Mariskával, Hencz Géza leányával a krisztinavárosi plébánia-templomban.

Hersch Samu, a Központi pályaudvar nagyszállója és több fővárosi vendéglő tulajdonosa, aki jótékonyágáról közismert, e hónap 12-én délelőtt fél 10 órakor a Rombach-utcai Izr. templomban tartja ezüst menyegzőjét.

— Nászajándékok. Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerezhethők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— A budai alagút javítása. A budai Szentgyörgy-téren, a királyi vár és a miniszterelnöki palota között pár nap óta deszkákkal kerített állvány vonja magára a járó-kelők figyelmét. A palánk mögött háromlábú alkotmány kandikál elő, amely az egykori Henczi-szobor tájkán lévén, sok kíváncsi nézőt vonz a tere. Ott van az alagút 36 méteres kürtőjének a nyílása, amelyet most járhatóvá tesznek az alagutat vizsgáló bizottság részére. Tudva levő, hogy a régi Alagút-Társulat a múlt év április hó 10-én a várhegyi alagutat átadta a kincstárnak, de meglehetősen elhanyagolt állapotban, úgy, hogy a kormány gondoskodnia kell az alagút kijavításáról. Ezért dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszter elrendelte az alagút alapos átvizsgálását s a becsurgó vizek kikutatására bizottságot küldött ki. A bizottság, amelynek elnöke iglói Szontagh Tamás m. kir. bányatanácsos, a Földtani Intézet helyettes igazgatója és tagjai Schwarz Gyula állami bányafőmérnök, Machan Ottó székesfővárosi bányamérnök, Fodor Sándor mérnök és dr. Papp Károly állami geológus, — a múlt héten kezdette meg vizsgálatait, s mint értesülünk, eddigelé a várhegynek több mint negyven régi pinczéjét és egyéb füregét kutatta föl. Felfedeztek ezenkívül a vár oldalán egy török időbeli titkos folyosót, amely egyrészt a Duna felé, másrészt a hadtestparancsnokság és a honvédelmi minisztérium palotái alá húzódik. Ezek a régi üregek és csatornák szolgáltatják a talajvizet az alagút felé, amit még tetőznek a hiányos csatornák szennyvízei is. — A bizottság nagy apparátussal, fáklyavivő szolgálattal és csákányos embekekkel kutatja a régi üregeket, hogy az alsó vizek járását kifürkészsze. Ezért bontották ki az alagút elzárt aknáját is, amelynek bejárását a jövő hét folyamán végzik. Ugy a katonai hatóságok, mint a m. kir. várkapitányság előzékenyen támogatják a kutatókat munkájukban.

— Vigyázatlan vadász. Szentgyörgyvölgy községben Császár János jómodu földbirtokos a vadászatról hazatérve fegyverét kezdte tisztogatni. A fegyver elsült s a sörétek Császár feleségének a szívébe furódtak. Az asszony azonnal meghalt.

— Meggyilkolt özvegyasszony. Rödön község határában özvegy Schützenhofer Ferencznét az országúton meggyilkolva találták. A meggyilkolt asszony fiát, kit a gyilkossággal vádolnak, letartóztatták.

— Akit saját kívánságára ölték meg. Érdekes haláleset foglalkoztatja a newyorki sajtót. Egy előkelő orvos, dr. Rustint, a napokban halva találtak lakása előtt. Homlokán lőtt seb tátonyot s minden jel arra vallott, hogy a keresett orvos öngyilkosságot követett el. A hivatalos vizsgálat kiderítette, hogy nem gyilkosság esete forog fenn. Később kiderült az is, hogy az orvost saját kívánságára ölték meg. Ugyanis nagy pénzüsszegre volt biztosítva, de meg akart válni az élettől. Ha azonban maga vet véget életének, a biztosító társaság ki nem fizeti a biztosított összeget özvegyének, árváinak. Ezért keresett valakit, aki megölné. Eleinte Rike nevű asszonyt szölitotta fel a gyilkosságra. Meg is állapodott vele. Rike asszony vállalkozott is rá, de a tett pillanatában elhagyta bátorsága. Ő aztán később hallotta, hogy az orvos még sem adta fel öngyilkos tervét. Egy Davis nevű páciensét szölitotta most fel, ölje meg őt. Davis álmatlanságban szenvedett s több orvosnál keresett már gyógyulást. Végre Rustinhoz került s Rustin kijelentette, hogy ő szerez neki bizonyos hatásos gyógyszereket, de ellenszolgáltatásként Davis ölje meg őt. A páciens, csakhogy gyötrelmes bajától megszabaduljon, még erre is kész volt. Rike asszony szentül meg van győződve, hogy az orvost ez a Davis ölte meg. Arról — ugymond — szó sem lehet, hogy öngyilkosság esete forogna fenn. A bíróság nyomban letartóztatta Davist, aki azonban tagadja, hogy ő az orvost megölte. Mindössze annyit ösmer be, hogy az orvos tett neki ilyen ajánlatot.

— Tolvaj urasági inas. A trieszti rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Csordás Ilés kisoroszi születésű 29 éves urasági inas Triesztben a gazdájától 20 ezer koronát ellopott, azután megszökött. Csordás a feleségét is magával vitte és a nyomozás adatai szerint Budapestre utaztak. A rendőrség nyomozza a tolvaj inast.

— **Elsüllyedt hajó.** Centa közelében egy „Oazio” nevű francia gőzös sűrű ködben összeütközött egy állítólag angol gőzessel, mely elmerült. A legénység sorsa még eddig ismeretlen.

— **Öngyilkos nagykereskedő.** Bécsben Hirsch Géza odaváló nagykereskedő ma délelőtt öngyilkosságot követett el. Lakásának harmadik emeleti ablakából leugrott az utcára, ahol összezúzott tagokkal holtan terült el.

— **Sikkasztó bankszolgá.** Brüsszelben az anverszi banknak a szolgálója száznegyvenhatezer frankot sikkasztott. Tettének elkövetésére anyagi zavarok készítették, mert százhuszonöt frank havi fizetésel nem tudta eltartani családját.

— **Waldozás.** Vörös Jenő ügyvéd, a függetlenségi párt tb. elnöke Győrött meghalt. Temetése ma volt. Siránál beszédet mondott Tauber Károly pártelnök és Szabó István országos képviselő. Az elhunyt magyar és német nyelven megjelent Nemzeti könyv címmel könyvet adott ki, melyben a nemzet függetlenségére irányított küzdelem jogosságát fejtegette.

— **Gyors- és teherárak házhoz szállítása.** A magyar királyi államvasutak a vasuti üzletszabályzat 68. §-a alapján már éveket ezelőtt rendszeresítette azon intézményt, hogy a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugoti és budapest-dunaparti teherárúpalaudvarokra érkező gyors- és teherárúkat a címzettnek saját szerződött fuvarosával házhoz szállítja, ha a címzett a Duna partján a IV—IX. kerületben, továbbá a Mexikói-, Erzsébet királyné-, Hajtsár- és Egressy-ut által határolt városrészen, vagy a Tisztviselő-telepen lakik. Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoztatja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárúkat is, melyeknek elvámolása a vasútra bízott; egyúttal a külföldről érkező — házhoz szállított — szállítmányok után kiállítandó árnyilatkozatokat is ezen megbízottja által állítja ki. Utánvéttel terhelt, Budapestben a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tüzveszélyes és oly árú, melyeknek összcsúlya az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyezség alapján szállíthatnak házhoz. Jogában áll ezenkívül mindenkinek, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatósága által e célból szerződött fuvarozónak közbenjárását kizáró utasítást adhasson. Ezen utasítás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A házhoz való elszállítási díjak a következők: a) gyorsárúkért: 10 kg. súlyig 40 fillér, 10—25 kg.-ig 60 fillér, 25 kg.-on felül 50 kg.-ig 70 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 60 fillér; b) teherárúkért: 50 kg. súlyig 60 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 50 fillér. Adóköteles tárgyak megadóztatásáért: 50 kg. súlyig terjedő árúknál fuvarvelelenként 30 fillér, 50 kg.-on felül terjedő árúknál fuvarvelelenként 50 fillér. A statisztikai árnyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számítat.

— **Gyors- és teherárufelvételi hely Budapest—Lipótvárosban.** A székesfővárosi közönség nagy része nem bír tudomással arról, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága már éveket ezelőtt „Budapest—lipótvárosi városi iroda” czimű irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany János-utca 21. sz. alatt — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárúkat 1000 kgr. súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervények (feladási vevények) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tüzveszélyes és oly árú, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel alól ki vannak zárva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 óráig és délután 2 óráig 7 óráig vannak megállapítva, a szünetes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvározásáért következők az illetékek számítatnak fel: a) gyorsárúkért: 10 kg. súlyig 30 fillér, 10—50 kg.-ig 60 fillér, minden további 50 kg.-ért 50 fillér; b) teherárúkért: 50 kg.-ig 60 fillér, minden további megkezdett kg.-ért 40 fillér. Kivánatra a szállítmányok csekély díjazásért a főváros IV—IX. kerületéből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíthatnak.

— **Rendőri hírek.** Lopás a pályaudvaron: Fru Béla kereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy a keleti pályaudvar városbővítéséből ellopták az utazó-bőröndjét, amelyben több száz koronát érő holmi volt. A rendőrség a tolvajt nyomozza. — Elhullottak: A rendőrség ma a következők elhullását jelentették be: Gyugyerás Dezső örkényi születésű 18 éves kovácssegéd (lakott Gergely-utca 797.), özvegy Petz Jánosné, született Hlinka Dorottya bélapataki születésű 78 éves virágárusnő (Zápolya-utca 29.), Buchsbaum Jakab Lemberg-ből elhullt. Állítólag a budai hegyekben bukkál. Grossmann Sándor miskolci születésű 40 éves szabó (Hajós-utca 7.), Márc János borgóbesztercei születésű 14 éves cipésztanonc (Jászberényi-utca 6.), Csankó Jánosné, született Hajdu Erzsébet tinnely születésű 72 éves özvegy napszámosnő (Hécs-utca 6.), Lengyel József súlysági születésű 36

éves tejsarnoki munkás (Rózsa-utca 30.), Purda Mariska bácsmezei születésű 16 éves rakárnoknő (Tömö-utca 40.), Maczkó József 17 éves irodaszolga (Gát-utca 8.), Marositz Frigyes 19 éves asztalos (Felső-erdősor 27.).

x **Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel** Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.

x **Zászlók, czimerek minden kivitelben kaphatók** Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x **Fodor-léle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vivóterme.** Különös gond fordítatik a gyermekek torna- és vívásra.

x **Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

x **Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént.** Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

x **Mi a legjobb és legrégebb házi-szer? — A Brázy-féle sóborszesz.**

Julius hava számokban.

Budapest, szeptember 11.

A modern nemzetgazdaság egyik legfontosabb segédesszköze a statisztika, melynek még a laikus előtt is érdekes számszerű adatait méltán lehet beszélni számoknak nevezni. Így a Statisztikai Havi Közlemények most megjelent füzetében ilyen beszélni számokban állítja elének Magyarország életét július havában. Ezek szerint júliusban 58.112 gyermek született élve a magyar birodalomban, az elhaltak száma pedig 39.503-ra rugott, úgy, hogy a természetes szaporodás 18.609-et tett. A közötti számokból a társországokra esett 7047 élveszületés, 4569 halálozás és 2478 főnyi szaporodás. Az 1907. év július havi eredményeivel szemben az 1908. évi július kedvezőtlenebb eredménnyel zárult. A születések száma kevesebb volt 37-tel, a halálozás pedig 2793-mal növekedett, úgy, hogy a szaporodás száma 2830-czal csökkent. Kedvezőtlenebb akkor is az eredmény, ha az 1907. év hét első hónapjának adatait hasonlítjuk össze az 1908. év hét első hónapjának adataival. A születések száma kevesebb volt 4193-mal, viszont a halálozás is csökkent 1876-tal, úgy, hogy a szaporodás 2317-tel csökkent a múlt év megfelelő szakának szaporodásához képest. Legtöbb születés történt aránylag a Tisza balpartján (ezerre 3.15), legkevesebb a Tisza—Maros-szögén (2.39). A halálozás aránya a Tisza balpartján (2.13) volt a legmagasabb, míg a legkedvezőbb arányszámot e tekintetben a Királyhágóntul (1.82) tünteti fel. Persze a kórok és a ragályos betegségek júliusban sem szüneteltek rémes munkájukban. Szakadatlanul szedte áldozatait a gümőkór, melynek 5701, a torokgyíknak 401, a kanyarónak 447, a szamárhurutnak 520, a vörhenynek 719, a hasi hagymáznak 283, a vérhasnak 138, a gyermekágyi láznak 47 halottja volt. E számokból Horvát-Szlavonországra 809 gümőkórban, 100 torokgyíknak, 108 kanyaróban, 67 szamárhurutban, 114 vörhenyben, 34 hasi hagymában, 49 vérhasban elhalt egyén esik. Ami magát az anyaországot illeti, a gümőkórnak legtöbb halottja, 1088 a Duna—Tisza-közén volt (magában Budapestben 261), a legkevesebb 435 a Tisza jobb partján. De nem kisebb pusztítást vitt véghez régi nagy bajunk, a kivándorlás rákénjeje sem. Hiszen júliusban 7954 utlevelet váltottak, 3217-et kivándorlási, 4737-et pedig egyéb célból. Ezen utlevelekkel kivándorlásra jogosítottak 4368, egyéb célból külföldre való utazásra pedig 7667 egyén, akik között 6846 férfi és 5189 nő volt. A kivándorlásra jogosítottak közül 3123-nak az utlevele Amerikába szolgált, 227-é Romániába és 258-é Németországba.

A ki- és visszavándorlási statisztikai adatgyűjtés eredménye szerint a magyar birodalomból folyó évi július folyamán 2322 egyén vándorolt ki, 2101 utlevéllel és 221 utlevél nélkül. E számból Horvát-Szlavonországra esett 345. A kivándoroltak közül 1383 ment Amerikába 334 — különösen Erdélyből — Romániába és 194 Németországba. A tengerentútra kivándoroltak közül 643-nak utlevele szolgált Fiuméra és 647-é más kikötőkre, azonban tényleg Fiumén át 517-en mentek ki. Örövendetes, hogy 1907. év július havához képest erősen csökkent a kivándorlás, amennyiben 1907 júliusban 10.469 volt a kivándorlók

száma. Ugy látszik az amerikai gazdasági krízis ránt e tekintetben igen kedvező hatást gyakorolt. Az összes kivándoroltaknak 29.2 százaléka, 679 egyén volt magyar anyanyelvű, 100-nál több magyar egy törvényhatóságtól sem vándorolt ki; a visszavándoroltak száma 3085 volt, melyből Horvát-Szlavonországra 491 esett. Magyar anyanyelvű volt 784 egyén, 25.4 százalék. Viszont július havában a magyar birodalomban 1576 egyén kapott lakhatási engedélyt; a folyó, vagy megelőző évben az országba beköltözött és július hó folyamán lakási bizonylatot kapott 966 egyén között volt 674 fi és 292 nő; közöttük tulnyomó volt az osztrák honos (728). Persze nem pihent a vörös kakas sem. Július hónap 1259 községben 1708 tüzeset fordult elő 4016 károsulttal és 5.437.838 korona kárösszeggel. Ebből a szoros értelemben vett Magyarországra 1081 károsult község és 1509 tüzeset esik 3784 károsulttal, 4.856.132 korona kárösszeggel. Horvát-Szlavonországon a tüzvesz által sújtott községek száma ugyanakkor 178, a tüzesetek száma 199, a károsultak száma 232 és a kárösszeg 581.706 korona volt.

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy csak mérsékelten szaporodott az esküvők száma, mert július havában 7362 pár kötött házasságot a Magyar birodalomban, még pedig 6768 a szorosabb értelemben vett Magyarországon és 594 Horvát-Szlavonországon. Az 1907. év július havával összehasonlítva, 1908-ban 1222-vel kevesebb házasságkötés történt; a hét első hónapot tekintve pedig 15.380-nal kevesebb a házasságkötések száma, mint az 1907. év hét első hónapjában volt. A kötött 7362 házasság közül 1177, vagyis 15.99 százalék volt vegyes, ezek közül azonban Horvát-Szlavonországra csak 32 esett, az ott kötött házasságoknak 5.39 százaléka. A munkanyhiány fenyegető veszedelme azonban igen népessé tette állatvásárainkat, amelyekre felhajtottak összesen 568.116 szarvasmarhát, 199.036 lovat, 177.294 juhot és 93.743 sertést. Ebből az anyaországra 482.901 szarvasmarha, 172.377 ló, 165.314 juh és 69.499 sertés, Horvát-Szlavonországra 85.215 szarvasmarha, 26.659 ló, 11.980 juh és 24.244 sertés esik. Eladatott összesen 149.429 szarvasmarha (126.043 a Dráván innen, 23.386 a Dráván túl), 39.300 ló (34.553 a Dráván innen, 4747 a Dráván túl), 64.591 juh (61.405 a Dráván innen, 3186 a Dráván túl), 37.308 sertés (29.291 a Dráván innen, 8017 a Dráván túl).

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Richter János** Budapestben. Dr. Richter János, a világhírű karmester, tegnap Budapestre érkezett. Ez a látogatás azonban semmi összefüggésben sincs a tervezett operaházi szereplésével, mert októberről májusig Manchesterben, májusban pedig Párisban van szerződésileg elfoglalva, így hát szó se lehet arról, hogy a „Niebelungok gyűrűjét” Budapestben eldirigálja. Richter rokonsága látogatására jött haza s ma déliben a fejérmegyei Baracs pusztára utazott, ahol leányánál, férjzett Szitánnynél három hetet tölt és csak azután utazik Angliába.

(*) **Sándor Erzsé Párisban.** Sándor Erzsé, a M. Kir. Operaház kitűnő koloratur-énekesnőjét az igazgatóság szabadságot, hogy Párisban az énekbeli technikáját tökéletesítse.

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnapra, szombatra a Kényeskedők, Molière vigiátéka és az Alfons ur, Dumas vigiátéka van kitűzve. Az előbbiben a sverdai repriz szereplői: Rózsahegyi, Hajdu, Bartos, Mészáros Alajos, Garamszegi, Paulay Erzsé és Vizvári Mariska, az utóbbiban: Csillag Teréz, K. Hegyesi Mari, Náday Béla és Gyenes játszanak. Vasárnap délutánra a Vasgyáros van kitűzve Mihályfi- és Török Irmával a két főszerepben. Vasárnap este a Czigányt, Szigligeti népszínművét adják elő a következő szereposztásban: Várszegi—Horváth, Kurta—Hetényi, Gyuri—Bakó, Marton—Kovács, Rebeka—Csillag Teréz, Évi—V. Molnár Rózi, Zsiga—Gabányi, Peti—Mészáros Alajos, Rózi—K. Hegyesi Mari, Hajdu—Bakó. Hétfőn mérsékeltáru előadás lesz, Lear király kerül színre a czimszerepben Szacsavayval, Gonerét Jászai Mari, Regant Szacsavayné, Kordéliát Török Irma, Kent Gál, Edgari Mihályi és a Bolondot Dezső fogja játszani.

(*) Az „Istenek alkonya“ a párisi nagy Operában. A párisi nagy Operában immár végérvényesen megállapították az „Istenek alkonya“-nak október 5-iki premiéréjére a szereposztást. E szerint a Brunhilde-t Grandjean Lujza, Guttrune-ét Féart Róza, Waldtrante-t Paquot-d'Assy asszony, Woglinde-t Gall kisasszony, Wellgundé-t Laute-Brun asszony, Flosshildé-t Lapayrette kisasszony énekl. A három „normá“-t: Charbonell, Caro, Lucas és Baron személyesítik, Siegfried-et Van Dyck, Hagen-t Dangés, Günther-t Delmas alakítja. A bemutató előadást Messager dirigálja, rendezni pedig Paul Stuart fogja.

(*) Gounod „Faust“-ja Budán. Krecsányi Ignác társulata szombaton szinre hozza a „Faust“ operát. Mefisztót Sebesi Vilmos, a debreczeni származású basszista fogja énekelni, aki néhány év előtt egy olasz staggioneval Angolországot és Amerikát bejárta s mindenütt nagy sikereket aratott. A többi szerepet Maleczky Bianka, Fóthy Frida, Bejczy György, Mihályi Julia és a gyengélkedő Rózsa helyett Valentin szerepét Falussy István énekl.

(*) Dumas papa plagizátor. A párisi „Gil-Blas“ című napilap kisírtotta, hogy az öreg Dumas Sándor a „Gróf Monte Christo“ című világhírű regényét plagizálta. A cikk írója merész állításának bizonyítására felhívta, hogy egy könyvtár rendezésekor egy könyvre bukkant, melynek címe „Történelmi emlékiratok a rendőrség iratai alapján“ és szerzője Peuchet névre hallgatott. Az említett könyvben „A boszu gyémántja“ című elbeszélés szóról-szóra megegyezik Dumas regényével. Az a körülmény, hogy Peuchet a könyvét 1838-ban, tehát öt évvel a Monte Christo megjelenése előtt adta ki, csakugyan megokoltak mutatja a plágium vádját.

(*) Képkiallítás Szombathelyen. Bosznai István festőművész szeptember 17-től fogva képkiallítást rendez Szombathelyen. A kiállítás védnökeivé gróf Batthyány Lajosné, gróf Erdődy Gyuláné és Szegedi Györgyné választották meg. A kiállítás tiszta jövedelmét a gyermek-kórház és vakok-intézetének segélyezésére fordítják.

(*) Egy festő halála. Wilde Hugó festőművészt Berlinből Münchenbe utaztában a gyorsvonaton vérömlés lepte meg, melynek következtében néhány perc alatt meghalt.

(*) Coquelin öccse megőrült. Már néhány hét előtt járta be a világsajtót az a szomorú hír, hogy Coquelin cadet, a nagy Coquelin kongeniális öccse, a monológok szellemes előadója — idegbeteg. Akkoriban szanatóriumban helyezték el, de a laza felügyelet lehetővé tette, hogy megszökjék. Most azután a „Chateau de Suresnes“ örültekházába zárták, ahonnan nem ugorhatik meg. A szerencsétlen művészt a Matin egy munkatársa fölkereste és látogatását a következőkben mondja ei:

Egy szolgáló kíséretében megyek ahhoz a pavilonhoz, ahol a nagybeteg művész lakik. A szolgáló így szól:

— Jöjjön csak, monsieur Cadet, vendége van!

Egy kicsiny, hajlott járásu ember vánszorgó léptekkel jön velünk szemben. A fején kis matrósapka. Hosszu, kék köpenyt visel. Halovány, sovány arca majdnem eltűnik nagy, fehér bajusza mögött. Olyan, mint egy rokkant orosz generális. Csak a tiszta, kék szeme emlékeztet reá, Coquelin cadetre. Roppantul megváltozott! Vonásai, melyekből azelőtt szívjóság és meleg kedély mosolygott, most rideg ránczokba vonva, bizalmatlanságot, gyanút és gyűlöletet, sőt félelmet mutatnak. Ökölbe szorított kezét a csipőjére szorítja és elővigyázatosan közeledik. Kémlelő pillantást vet reám. Ugy látszik, mintha arcomat ismerősnek vélné, mert viselkedése némileg nyugodtabbá válik. Kísérőm, amikor Coquelin egész a közelünkbe jött, megszólítja:

— Ez az ur barátainak egyike, aki erre járván, nem mulaszthatta el, hogy jónapot kívánjon önnek.

— Jó napot — mondja Coquelin cadet és kezét nyújtja. Megszorítom mind a két kezét:

— Óh, te szegény Cadet! Hát valóban te vagy? Megismersz?

— Igen.

— Mondd meg hát a nevemet!

Gyöngé hangon, de hibátlanul megteszi. Vigasztalni próbálom:

— Igen, igen. Jól élek. Jó dolgom van! Isten veled. Viszontlátásig.

Félreállunk. Kísérőm megmagyarázza, hogy Coquelin minden látogatójával így gyorsan végez. A rokonaival is. Nála ez a modor a melancholiának jele.

— Tehát mennünk kell?

— Igen. Szóljon neki még néhány szót és aztán távozzunk.

Coquelin talán hallotta ezt a beszélgetésünket, de nem törődött vele. Hozzászóltam ismét:

— Ugy van. Csakhamar viszontlátunk. Hiszen tudod, hogy Páris vár reád.

— Igen. A viszontlátásig! — szól és hátat fordítva távozik. A pavillon előtti tolószékbe ül és me-reven bámul a levegőbe.

Utóbb a kísérőm a következőket mondotta:

— Tudja-e, hogy miért nem mondtam meg neki az ön nevét?

— Nos?

— Hogy bebizonyítsam, hogy nem vakult meg. Ugyanis az a legújabb rögeszméje, hogy megvakult. Ezek után remélhető, hogy elüzzük fejéből ezt a rögeszmét. Utalunk arra, hogy őnt felismerte, már pedig ha vak volna, ezt nem tehetné volna

— Gyógyítható-e?

— Bizonyára! Feladatunk nehezebb részén már túl vagyunk. Coquelin cadetnek csak erős melancholiája volt, amikor idehozták. Eleinte mesterségesen kellett táplálni, most már magától is eszik. Már annyira gyógyul, hogy a főorvos kérelmére a minap a betegek előtt egy monológot adott elő. Szó sincs arról, hogy Coquelin megőrült. Kétségtelen, hogy kellő ápolás után teljesen felgyógyul.

Ezzel a vigasztaló hírrel távoztam a szomorú helyről.

(*) Heyermans-bemutató. A berlini Deutsches Theaterben e hó 10-én zajos sikerrel mutatták be Heyermans „Kettenglieder“ (Láncszemek) című darabját, mely a berliniek budapesti vendégszereplésekor a Vigszínház közönségéből csak mérsékelt tetszést váltott ki. Az előadás központjában Schildkraut Rudolf egyszerű és mégis — vagy éppen ezért — remek alakítása állt.

(*) Kollektív kiállítás. Kollektív kiállítást rendez Kolozsvárott a Mücsarnok és Nemzeti Szalon tárlatáról jól ismert Csermely János festőművész, a nyár folyamán Kalotaszeg vidékén festett képeiből. A kiállítás még e hó közepén nyílik meg s az ottani műpártoló közönség élénk érdeklődése előzi meg.

(*) Kun László bucsuja. A Vigszínházban holnap, szombaton hatvanadszor adják a Tatárjárást, Bakonyi és Kálmán Imre dallamos operettjét. Kun László karnagy, aki a népszerű újdonság zenei részének előkészületeit vezette és az operette összes eddigi előadásait dirigálta, ez alkalommal bucsuzik a Vigszínháztól, amelynek tíz évnél tovább volt a tagja. Kartársai és tisztelői ovációkban fogják részesíteni.

(*) A „Tanítónő“ Szegeden. Bródy Sándor drámája nagy sikerrel szerepel a Szegedi Színház műsorán. A tegnapi előadás a cím szerepében Fodor Ella újabb, meglepő haladásával bebizonyította, hogy az ifjú drámai generáció egyik tehetséges tagja. A közönség elismeréssel tüntette ki és sokat tapsoltak Almássy Endrének is.

(*) Schmedes Erik Amerikában. Schmedes Erik, a bécsi udv. Operaház kamaraénekese, november és december hónapban Amerikában fog vendégszerepelni, ahová ifju neje, Márkus Tessza, is elkíséri. Schmedest ezen idő alatt Burrián és Jadowker tenoristák fogják helyettesíteni.

(*) Új színház Szombathelyen. A szombathelyi színházi választmány ma elhatározta, hogy a régi tűzveszélyes közsínházat bezárják és hogy a város új színházat fog építtetni. Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi minisztertől a színház építéséhez állami segélyt kérnek. Ha az új színház két év alatt fel nem épülne, a város elfogadja Balla Kálmán pozsonyi

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mólték szerint készítek finom öltönyt. — — — — — 21 frtért nagyon finom prima öltönyt 26

igazgatónak a nyári színház építésére vonatkozó ajánlatát.

(*) Az Országos Színészegyesületből. Az Országos Színészegyesület tanácsa tegnap délután rendkívüli tanácsulést tartott Tapolczai Dezső, majd Molnár László elnökök mellett. Előadó: Roboz Elek volt. Bejelentették Gálosi János nyugdíjazott színész halálát. Hatvanj Ede és Sziklai Miklós ideiglenesen, Végh István végleg nyugdíjaztattak. Nádasi József meghívta a tanácsot a veszprémi új színház szeptember 16-án történendő megnyitására, a tanács az elnököt és az irodaigazgatót küldte ki a megnyitásra. Dobos Nándor és Rácz Dezső újan jelentkező színigazgatóknak megszavazta a tanács a színigazgatói engedélyt. Ezek után áttértek a felvételi vizsgálatokra, illetőleg pótvizsgálatokra, amelyekre nagyszámmal jelentkeztek a júniusi vizsgákról különféle okból elmaradt színészelöltek.

FŐVÁROS.

A tejhamisítás ellen.

— Hatósági intézkedések. —

Budapest, szeptember 11.

A nagyvárosok élelmezésének talán legfontosabb cikke: a tej s éppen ezt a fontos közszükségleti cikket hamisítják állandóan, a hatóságnak pedig törvény hiányában nem igen áll módjában, hogy a gyalázatos visszaéléseknek elejét vegye. A többi nagy város példájára, a főváros tanácsa is foglalkozik azzal a kérdéssel, hogyan lehet a tejjel való ellátást akképp biztosítani, hogy a hamisítást kizárhassák. A kérdés tanulmányozására a tanács Szabó Ferencz vásárcsarnoki irodavezetőt küldte ki, aki bejárta a németországi nagy tejtermelő telepeket, tanulmányozta a nagyobb városok ellenőrzési rendszerét s utjának eredményéről ma nagy jelentésben számol be.

A jelentés érdekesebb részletei ezek:

Berlin mellett Charlottenburgban maga a városi hatóság kezeli a gyermektej-termelést és gondoskodik a forgalombahozatalról.

Düsseldorfból s általában e vidéken, a rajnamenti nagy ipartelepeken, tisztán emberbaráti célból és pedig, hogy egyrészt a gyermekápolást egészségesebbé tegyék és hogy a szegény munkásnépnek olcsó s jó tejet nyújtsanak; másrészt, hogy a munkásosztályt a szesz italok fogyasztásáról le szoktassák: számtalan kis csinos ügynevezett/tejházikót építettek, hol bárki megpihenhet s pohárszámra meleg, vagy hideg tejet kaphat. E tejházikók száma évről-évre szaporodik s ezen intézménynek olyan nagy szociális jelentőséget tulajdonítanak, hogy annak fenntartásához és továbbfejlesztéséhez nemcsak a városok és magánosok, hanem a gyártelepek és egyéb ipari vállalatok tulajdonosai is rendszeresen hozzájárulnak. A tejet állandó hatósági ellenőrzés alatt tartják s csakis palackokban küldik az egyes tejházikók árusaihoz, kik azt kötelesek állandóan hűtve tartani s csakis a vevő jelenlétében felbontani.

Aachenben arra törekszik a hatóság, hogy a tejhamisítók lehetetlenné tételére maga állítson fel istállót, tehenészetet, tejszarnokot. A megkezdett irányban az első lépésig eljutottak, amennyiben a hatóság a város közelében külön gazdasági majort rendezett be s a modern egészségrendőri kívánalmaknak megfelelő új tehenistállót építtetett. A tehenészet tényleges felállításánál azonban az élőállatok tartásával járó kockázattól mégis visszariadtak s így a város egyelőre bérbeadta az egész majort, arra kötelezve a bérlőt, hogy ott tehenészetet tartson, kikötve, hogy a tehenek egészségi állapota, takarmányozása, fejése s a teinek kezelése s beszállítása felett állandó hatósági felügyeletet gyakorolhasson.

Igy sorolja fel egyenként az utjában látottakat s jelentése végén arra a meggyőződésre jut, hogy leghelyesebb, ha a hatóság maga veszi kézbe az egész tejkereskedelmet s alkot egy új szabályrendeletet, amelynek ezek lennének a főbb pontjai:

1. Budapestre tejet és tejtermékeket bárki hozhat, vagy küldhet, azonban csakis a hatósági tejszarnokba, vagy a hatóság által engedélyezett tejnyereskedésekkbe.

2. Budapestben tejjel és tejtermékekkel kereskedni csakis hatósági engedéllyel szabad. Ily en-

Magyar-utca 6. az emeleti tejmekben. Muzem-körút és Kossuth Lajos-utca sarkán mellet.

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPÉNZÉRT félárban: ruházódhatik minden ember finoman és elegánsan az ország-elsősorú Zélinger Samu utri-szabónál

vonatkozó

Az Ország-
útán rend-
majd Mol-
Roboz Elek
zött színész
deiglenesen,
idási József
az szeptem-
nás az el-
megnyitásra,
ntkező szín-
zinigazgató
li vizsgálá-
kre nagy-
különféle

gedély csakis meghatározott időre, például 10 évre adható s az engedélyben kikötendő, hogy a magánvállalat köteles a hatóság állandó egészségrendőri ellenőrzését megtűrni.

3. Tejet s tejterméket csakis olyan alakban, minőségben s edényben szabad forgalomba hozni, amilyent a hatóság időnkint előír és a hatósági tejszarnokoknál maga is alkalmaz.

Az új tejszabályrendelet úgy volna megalkotandó, hogy egyrészt a ma fennálló nagy vállalatok további fennállása, legalább egyelőre, nehézségbe ne ütközzék; de másrészt tér nyitassék arra, hogy e nagy vállalatok előbb-utóbb a hatósági közérdekű vállalkozásnak teljes kifejlődésére gátul ne szolgálhassanak. Mindenesetre a legsimább megoldás volna, ha e vállalatok beolvastása által lehetne a házikészítésre áttérni. S ha a hatósági tejszarnokvállalat nem bürokratikus hivatal, hanem önállóan és üzletszerűen kezelt közérdekű vállalat lesz, miként p. o. a magyar királyi államvasutak gépjárási vállalata, úgy bizonyára meg is fogja oldani azon nagy feladatokat, melyet ily kommunisztikus vállalat elé szabunk.

(Jótékony alapítvány. Báró Forster Gyuláné, született Lucenbacher Erzsébet édesatyjának, Lucenbacher Pálnak az emlékére nyolczvanezer koronás alapítványt tett, amelynek kamataiból hét évesnél idősebb, szegény és beteg gyermekek kapnak segítséget. A belügyminiszter ma tudatta a fővárossal, hogy az alapító-okiratot megerősítette.

(Uj magyarok. Eckstein Mózes Mór butor-kereskedő és Haraszkievics József János magánhivatalnok Bárczy István polgármester előtt ma letették a magyar állampolgári esküt.

(Állami munkaházak. A kormány tudvalevőleg a kispesti határban hatezer munkaházát akar építeni. A törvényhozás már az építésre szükséges költségeket is megszavazta. A szakemberek hozzáfogtak a munkához s egy vegyes bizottságot alakítottak, amely a tervezés előmunkálatait végzi. A bizottságnak minap tartott egyik ülésén a telepek vízzel való ellátását és csatornázását vitatták meg. A kormány megbízottai azt kívánták, hogy a telepet a főváros lássa el vízvezetékkel vízzel s hogy a telep csatornáját a főváros főgyűjtő-csatornájába kapcsolják be. A főváros képviselői, Kajlinger Mihály vízvezeték igazgató és Harris Demeter műszaki tanácsos nem vállaltak semmiféle kötelezettséget s azt kívánták, hogy ezt a kérdést a kormány a fővárossal tisztázza. Ennek alapján Wekerle Sándor miniszterelnök ma leiratot küldött a fővárosnak, amelyben kéri, hogy a főváros legkésőbb október tizenötödikéig tudassa, hogy minő feltételekkel teljesíti a kormány a kívánásait a telepek vízzel való ellátására és csatornázására.

Leiratában a miniszterelnök arra hivatkozik, hogy az állam a munkaházak megépítésével a budapesti lakásviszonyokat kívánja segíteni. A munkaházak megépítésével mérséklő a mai túlságzott lakásbéréket. Amidőn tehát az állam — mondja a leirat — a nemzet egyetemes gazdasági érdekeit szem előtt tartva, a budapesti munkásosztály érdekében ilyen messzemenő anyagi áldozatot hoz, joggal számíthat arra, hogy a helyi érdekeltiség részéről is megfelelő s hathatós támogatásban fog részesülni. Ebben a feltevésben s arra való tekintettel, hogy előreláthatólag rövid idő múlva az egész munkástelep közigazgatásilag is a főváros kiegészítő részét fogja alkotni, tervbe vettem a munkástelepek, bár költséges, de egészségügyi szempontból alig nélkülözhető csatornázását és vízvezetékkel való felszerelését. Ezek alapján kéri a miniszter a fővárost, hogy sürgősen határozzon.

(Uj rend a vegytisztító gyárakban. Mindenki nek élénk emlékeztében él még bizonyára az a borzalom, amit a Kováld-gyár égése okozott. A szerencsétlenség felhívta az illetékes hatóságok figyelmét mindazokra a gyártelepekre, amelyek robbanékony anyagokkal dolgoznak. A főváros tanácsa most új rendszabályokat léptetett életbe arra vonatkozólag, hogy a gyárak miképpen tartoznak felszerelni azokat a helyiségeket, amelyekben robbanékony anyagokat tartanak. Az új kikötések ezek:

1. A műhely alatt levő s a benzin raktározására szolgáló tartályokból megfelelő csőszervezet után összeköttetés létesítendő egy oly nagyságu, teljesen zárt földalatti aknával, amely az egész benzinkészlet befogadására alkalmas. 2. Az egész gyári szerkezet a Martini Küncke rendszer szerint, vagy ugyanazon elveken nyugvó más, de egészen hasonló rendszer szerint kettős csővezetékkel látandó el. 3. A műhelyben a padlóra ráfekvő s a levegőnél nehezebb benzinpára elvezetéséről megfelelő ventilá-

ció után gondoskodni kell. 4. A műhely padlózata asbest-burkolattal látandó el. 5. A műhely ajtóit tűzálló anyagból való ajtókkal cserélendő ki s önműködő szerkezettel látandók el. 6. A műhely levegője megfelelő nedvességben tartandó s a benzinben esetleg keletkező villamosáram elvezetésére megfelelő biztonsági szer használandó. 7. A tartályokból a benzin a desztilláló készülékbe csövön keresztül vezetendő, úgy, hogy a műhelyben a benzint levegő egyáltalában ne érintse. 8. A gyár telepén egy és ugyanazon időben mindössze 1000 (egyezer) kgr. benzin tartható.

A tanács felhívta az összes kerületi elüljáróságokat, hogy a kerületükben levő összes vegytisztító és festő-gyárakat vizsgáltsák meg s a szükséghez és lehetőséghez képest a fentebb elősorolt biztonsági intézkedéseket esetről-esetre alkalmazzák.

(Nemzetközi utügyi kongresszus. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter arról értesítette a főváros hatóságát, hogy a francia köztársaság kormányának kezdése folytán a folyó évben Párisban nemzetközi utügyi kongresszus fog tartatni, azoknak az intézkedéseknek tanulmányozása céljából, amelyek az új rendszerű járóművek forgalma következtében a közutak építésénél és fentartásánál szükségeseknek mutatkoznak. Ezen kongresszus, melyen kiküldötteik által való részvételre több államot meghívtak, október 11-én veszi kezdetét s a hét napra tervezett tanácskozás befejezte után tanulmányi kirándulásokkal — ezek közül egy Nizzába — lesz egybekötve. Felhívja a miniszter a fővárost, hogy amennyiben szükségesnek tartja, küldjön ki a kongresszusra képviselőt. A tanács a miniszter leiratára elhatározta, hogy a főváros részt vesz a kongresszuson és a fővárosnak a kongresszuson való képviselőre Vosits Károly tanácsnokot és Fock Ede főmérnököt küldte ki.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Eötvös-alap választmánya ma délután jól látogatott ülést tartott Ujváry Béla kir. tanácsos elnöklésével. Kapy Rezső, akit az augusztusi közgyűlés az egyesület titkárává és a Ferencz József tanítók-háza gondnokává választott, jelentette, hogy gondnokká megválasztása miniszteri jóváhagyásáig nem mondhat le titkári állásáról, de a sok munkával járó két hivatal sem töltheti be. Erre a választmány, az alapszabályoknak megfelelőleg, Székely Károly másodtitkár bízta meg a titkári teendőket ideiglenes ellátásával. Elhatározta a választmány, hogy a Tanítók Háza vendégszobái közül négyet internatusi lakásszobáknak rendez be, hogy elhelyezhesse a közgyűlés által felvett 132 főiskolai hallgatót. A kolozsvári Hunyadi-házba is vettek fel még néhány újabb jelentkezőt s így a létszám most már ott is teljes. Az Eötvös-alap Országos Tanítói Segélyegyesület ennélfogva 250 egyetemi hallgatónak könnyíti meg tanulmányai elvégzését.

(—) A Gyógyszerész-Egylet felterjesztése. A nemrég megtartott gyógyszerészegyleti közgyűlés alkalmával a gyógyszerészeti törvénytervezetet letárgyalták és felterjesztést intéztek a belügyminiszterhez, amelyben a gyógyszerészekre nézve sérelmes pontok törlését, illetőleg kiigazítását kérik. A felterjesztés elkészítését egy szövegező-bizottságra bízták, amelynek tagjai lettek: Rupp Zsigmond királyi közjegyző, dr. Nagy Emil országgyűlési képviselő, dr. Deér Endre és Rossberger József egyleti titkár. Ez a bizottság most készült el munkájával. A felterjesztés negyven ivre terjedő nagy munka s e fontos tárgynak minden legkisebb részletét felöleli. A teljesen kész elaboratumot Bayer Antal egyleti elnök, Rossberger József titkár kíséretében, máj benyújtotta az illetékes ügyosztályhoz. A felterjesztés véleményes részét dr. Nagy Emil országgyűlési képviselő csinálta.

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

A kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinak általánosan ismertté válik.
POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM
szpecialista orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet
Egész nap orvosi levelezés, rendelés.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

A bécsi őszi meeting holnapi negyedik napjának legkiemelkedőbb versenye az 5000 koronával dobtalt Benczur-handicap, amelyben jobb klasszisú flyerek mérkőznek. A súlyelosztás sikerültnek mondható és így több pályázó indul közel egyforma esélylyel. Szigoruan mérlegelve az eddigi teljesítményeket, aránylag még Muse, Bisamberg és Telemach azok, amelyek a legjobb esélylyel indulnak és a győztes alighanem e trióból fog kikerülni. Meglepetést Katz im Sack okozhat. Nagyon érdekes versenynek ígérkezik még a Grabeni-díj, ahol oly elsőrangú klasszisu flyereket találunk, mint Faragó, Beau mérte és Ridolfi és közülük Faragó győzelmét várjuk Beau mérte előtt.

Jelöltjeink:

- I. Faragó—Beau mérte.
- II. Buffaló—Vansittart.
- III. Slecinka—Dáma—Bácsi.
- IV. Ferroniere—Dont care.
- V. Bisamberg—Telemach—Muse.
- VI. Gara—Hársas—Sasaki.
- VII. Hypnose—Kispiczi.

( ) A huszonnégyórás magyar automobil rekord. Ilyen czímen tegnapi számunkban megemlékeztünk Bláthy Ottó Titusz udvari tanácsos, a Ganz-gyár igazgatójának automobil-rekord kísérletéről. Mint egy ma érkezett távirat jelenti, az eredetileg Pozsony—Brassóba tervezett 24 órás ut jóval az ut ¼ részén Szászsebes környékén rugótérés miatt félbeszakadt, úgy hogy Bláthy az ut folytatásáról lemondani volt kénytelen.

( ) A Ferenczvárosi Torna-Club nemzetközi uszóversenye. Szeptember 13-án, vasárnap este 6 ½ órakor tartja a F. T. C. V-ik nemzetközi uszóversenyét a Császárfürdőben. A versenyre, melynek előmérkőzése szombaton este hat órakor lesznek a Császárfürdőben, 243 nevezést adott le 13 egyesület. A nevező egyesületek közül a Wiener Athletik Sport-Club 12 versenyző részvételét jelentette be, kik között van Scheff Ottó világbajnok, az idei olimpiai versenyek harmadik helyezettje is Szamos nevezést adtak le a Fiumei Athletikai Club, a MUE., a BUE., a MAFC., az OTE., a BBTE., az UTE., a BAK., a MAC., a Sportkedvelők Köre, a FTC. és a MTK. Az egyes versenyekre a következőképp oszlottak meg a nevezések: Gyermekeversenyek 9 és 23, junior hátuszás 15, magyaruszás 13, kezdők versenye 12, ifjúsági staféta 6 csapat, 70 m. előnyverseny 54, oldaluszás 11, előnyverseny hátuszás 20, huvaruszás 5, melluszás 100 m. 13, statéta 7 csapat, főverseny 105 m. 14, főverseny 500 m. 9. Magyarország ¼ angol mértőföldes bajnoksága 6. A WAC. versenyzői közül biztos indulók: Scheff O., Scheff W., Mayer L., Mayer W., dr. Kestler, Hager, dr. Blau, Fround, Honisch, Fränkel, Krausz stb. A versenyrendezés a szombati előmérkőzésekre a következő versenyeket tűzte ki: Gyermekeverseny 70 méter, junior hátuszás 70 méter, junior uszás 350 méter, kezdők versenye 70 m., 70 m. előnyverseny (8 előmérkőzés), hátuszás 105 m. (3 előverseny). Belépésre az 1 koronás program érvényes. Szombaton 10 fillér.

A verseny keretében vasárnap este fél 9 órakor Waterpolo-mérkőzés lesz az osztrák bajnokcsapat a WAC. és a többszörös bajnok magyar csapat a MUE. között a FTC. által felajánlott 7 darab ezüstéremért. A WAC. a következő összeállításban játszik: Freund—Hager, dr. Blau—Mayer L., dr. Keszler, Mayer II., Scheff O. Tartalék: Honisch, Fränkel és Scheff W. — Programok szombaton este már kaphatók az ismeri sporttízetekben.

( ) A berlin—müncheni távhajtás. Bayreuthból jelentik, hogy a berlin—müncheni távhajtás résztvevői közül elsőnek Senft-Pilsach báróné érkezett oda. Csakhamar megérkezett Buchner, Felsing, Meutner és Kohner Willy is. Később jött hg. Ypsilanti, majd hg. Schönberg, lovag Rosmanit, Kohnerné, végül Rossmann. A legjobb időt ismét Kohner Willy érte el, akinek eddig két órai előnye van.

( ) A Budapesti Torna-Club országos atletikai versenye. A millenáris versenypályán vasárnap, e hó 13-án rendezte a BTC az összes atletikai versenyekre kiírt atletikai vadalát. Atlétáink legjobbainak részvételét biztosítja az a körülmény is, hogy a Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetsége megbízásából a BTC versenyének keretében kerül döntésre a nagyjértékű Zsinger Mihály vándordíj, melyet az az egyesület nyer meg, amelynek atlétái az összes versenyszámokban a legnagyobb pontszámot érik el. A BTC versenye tulajdonképen már

26 frt

mekben.
ok mellett

szeptember 14-én, szombaton délután 4 órakor kezdődik, mely napon az ifjúsági versenyszámok kerülnek döntésre. Az e napi versenyek training-jegekkel tekinthetők meg. Vasárnap d. e. 9 órakor lesznek az előmérkőzések és délután pontban 3 órakor kezdődik azután a nagy viadal. A verseny után a BTC I. és a Törökvis Sport-Egyesület I. csapatai barátságos football-mérkőzést tartanak.

( ) **Kettős football-mérkőzés a Margitszigeten.** Vasárnap d. u. a Margitszigeten kettős football-mérkőzés lesz a Magyar Athletikai Club és a Postások és a Ferencvárosi TC. — a Föv. TC. között A mérkőzésekre trainingiegy váltható.

( ) **Turista-diák-pályázat.** A Magyar Turista-Egyesület budapesti osztálya — mint minden évben, úgy idén is — pályázatot hirdet középiskolai és felső kereskedelmi iskolai tanulók számára. Kivánatlik: a szerző által az 1908. év nyarán Magyarországon tett, legalább három napra terjedő kirándulásnak magyar nyelvű leírása. A munka ne egyedül az utvonall leírására, hanem inkább a nyert benyomások és a szerzett tapasztalatok előadására, a vidéknek és lakosságának olyan ismertetésére törekedjék, mely önálló megfigyelésre vall. A pályadíjak a következők: I. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által kitűzött 100 korona. II. A Magyar Turista-Egyesület budapesti osztálya által kitűzött a) 25 korona, b) 15 korona. A két utóbbi díj nyerteséi egy-egy turista hálózsákot vagy más turista felszerelési tárgyat is kapnak. Pályázhatnak bármely hazai középiskolának V—VIII. osztályu tanulói, továbbá a felső kereskedelmi iskolai tanulók. Pályázati határidő 1908. november 15. A pályamunkát ezen határidőig névtelenül a szerző nevét és lakozimét tartalmazó lepecsételt jelíggel levéllel együtt a Magyar Turista-Egyesület budapesti osztályához (IV., Aranykéz-utca 6.) kell beküldeni. A jelíggel levél borítékjára és a mű címlapjára ugyanazt a jelíggel kell írni s mindkettőn fel kell tüntetni azt is, hogy a szerző melyik tanintézet hányadik osztályának tanulója. A pályamunka tisztán és olvashatóan írva, lapszámozva és füzve legyen. Ugy a jutalmazott, mint a többi pályamű közlésének jogát a Magyar Turista-Egyesület budapesti osztálya magának tartja fenn.

( ) **Turisták.** Tófi, Mr. Lincoln kitűnő kétévese Miles alatt ma reggel erős galoppot végzett Hasznossal, kit Carlslake lovagolt s a kanca feladatát igen kiemelkedően oldotta meg. E trialja után Tófiot erősen fogadták az Esterházy-memorialra és ma már 1½:1-el első favorit, Stixenstein 2½:1, míg Hasznos 3½:1 kapható. — Bruhus ma reggel erős próbának lett alávétve s holnap érkezik a Freudenau. Bruhus az Esterházy-memorial titkos tippe s 6:1 kapható. — Rabagas tegnapi rossz futása következtében nem vesz részt az Esterházy-memorialban. — A Grabeni-díjban a következő öt teli-ér van biztos indulónak jelentve: Ridolfi (Cockeram), Faragó (Taral), Napsugár (Pretzner), Mony (Birkenruth), Beau merite (Blades). — A Falbhandicapban, mely az ötödik nap kerül lefutásra, Tófi kapta 60 kilóval a legnagyobb súlyt. A Lincoln azonban tudvalevőleg nem vesz részt ebben a versenyben s így Kunilinde, Halt, melyek egyformán 58½ kilóval vannak súlyozva és Folyta, mely 56 kilót kapott, igen szép küzdelmet vívhatnak az elsőségért. — Fabula indulása az Ausztria-díjban az október 4-én díllőre kerülő Bayern-preisban való szereplésétől van függővé téve. — Krouzil a sampion sikverseny-zsokéink közül 44 győzelemmel, utána Carlslake következik 38, Taral 36, Janek 26, Pretzner és Sente 22, Cockeram 21 győzelemmel.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **Sértő nyilatkozat.** Még a múlt nyáron történt, hogy Kramer Teréznek, az Operaház művésznőjének nyaralójában megjelent Bárd Mór zeneműkereskedő s ajánlatot tett a művésznőnek, hogy lejáró szerződésének megújítását kieszközli. Beszéd közben említette Bárd azt is, hogy a szerződés megújításáért jár provizióban Nebenführer József, az Operaház gazdasági főnöke is részesedni fog. Mivel e nyilatkozat tanuk előtt történt, Bárd Mór ellen Nebenführer panaszt tett becsületsértés vétségé miatt. A törvényszék váditanácsa ma foglalkozott ezzel az ügygel és Bárd Mór vád alá helyezte.

§ **A színész panasza.** Kövesi Albert, a pécsi színtársulat igazgatója 1907. év szeptember havában fegyelmi fellelentést tett színtársulatának volt tagja, Sajó Géza színész ellen. Feljelentésében elmondotta, hogy Sajó Géza szerződészegést követett el vele szemben s felmondás nélkül megszökött. Ezenkívül bíróság lefoglalt fizetését ravasz módon kicsalta a pénztárnoktól s mikor már nem volt tagja a társulatnak, egy kávésnak utalványt adott arra, hogy fizetését felveheti. Az Országos Színészegyesület tanácsa a feljelentés alapján Sajó Gézát kizárta az egyesületi tagok sorából. Sajó Géza, aki azóta

mint kabaretművész működik, nem hagyta annyiban ezt az ügyet s büntető feljelentést tett volt igazgatója, Kövesi Albert ellen háromrendbeli rágalmazás vétségéért. Ma tárgyalta folytatólag ezt a panaszt dr. Kürti járásbíró s miután a tárgyaláson a beszerzett fegyelmi iratokból kiderült, hogy Kövesi állításai, illetve vádjai valók voltak, a bíró a bepanaszolt színigazgatót felmentette a rágalmazás vétségének vádjá alól. A panaszos felebbezett a felmentő ítélet ellen.

§ **Gyilkosság a templom előtt.** Ördögkeresztur községnek felerészben magyar, felerészben oláh a lakossága. A kétnyelvű lakosság nem a legjobb egyetértésben él egymással s ennek az örökös vilongásnak tulajdonítható, hogy a múlt év november 11-én a magyar templom és az oláh templom közötti térségen emberhalállal végződő verekedés történt. Báró Bornemissza béresének, Vajdaházán Jánosnak testvérét és pajtásait verték a magyar legények, mikor hírül viszik Vajdaházán Jánosnak:

— Eredj, ne tagyd a testvéredet, mert agyonlítik.

Vajdaházának épp egy vasvilla volt a kezében s azonnal a helyszínére sietett. Öcsöce támadói közül a legközelebb esőre, Bíró Jánosra sietett a vasvillával s az ütése Bíró halálát okozta. Ezért a kolozsvári kir. törvényszék két évi börtönre ítélte el. Vajdaházán felebbezett jelentett be az ítélet ellen, a kir. tábla azonban az ítéletet helybenhagyta.

§ **Hálás kliens.** Néhány hónappal ezelőtt is a vádlottak padján állt Erdős Irma sokszor büntetett fődráznő. Dr. Gál Jenő ügyvéd védte és a bíróság szerencsésen fölmentette a vád alól. Erdős Irma még azon a napon fölkereste az ügyvédet, hogy köszönetet mondjon a védelemért. Az ügyvéd udvariasan elhárította a hálalkodásokat s javulásra intette a leányt, aki égre-földre esküdzött, hogy soha életében nem fog tiltott dolgot elkövetni. Azzal elbucszott s hogy bebizonyítsa, mennyire szavának áll, az ügyvéd előszobájából elemeit három felöltöt. A büntetőtörvényszék ma tárgyalta az ügyvéd panaszát és a tolvajnt egy évi börtönre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ **Önfeljelentés.** Rödler Károly Vilmos gépészmérnök nemrégiben önmaga ellen tett feljelentést, még pedig kettős házasság büntetéseért. Feljelentésében előadta, hogy 1895. április 16-án Schultendorfi Gertrud berlini leánnyal lépett házasságra s a házassági életközösséget vele 1898. év végéig folytatta. Ekkor felesége elhagyta, mire ő 1899. év elején házassági életközösség visszaállítása iránt pört indított ellene, majd 1899. augusztus 1-én a válpört is folyamatba tette. Ennek a pörnek további sorsával nem törődött, hanem kiment külföldre. Hosszu bolyongás után Mousovnieb 1900. szeptember 15-én Landale Florence Bryning angol-indiai alattvalónővel a Mindenszentek templomában egyházi kötéssel újra házasságra lépett. A megindított válpörben a kir. kuriának elvlasztó ítéletét 1903. szeptember 15-én kapta meg s pár hét múlva, 1903. november 7-én, az angol skót misszió templomában második feleségével újból megesküdött. — A feljelentés folytán megindított vizsgálat adatai alapján a kir. ügyészség vállalta a vád képviselését, mert Rödler akkor kötötte meg második házasságát, mikor még első feleségétől törvényesen elvlasztva nem volt. Az ügyészi vádirat ellen beadott kifogásaiban Rödler kérelmezte, hogy kérdeztessék meg az indiai brit államtitkár, hogy adjon felvilágosítást a tekintetben, vajjon Rödlernek a Mindenszentek templomában kötött házassága érvényes-e? A válasz megérkezvén, a váditanács ma tárgyalta újból ezt az ügyet s mivel az angol törvények értelmében Rödlernek a második házasságkötése, mivel személyére vonatkozóan lényeges körülményeket hallgatott el, — érvénytelen volt, a kettős házasság büntette címén önmaga ellen tett büntető feljelentés ügyében megszüntette ellene az eljárást.

§ **Az új végrehajtási törvény magyarázata.** Irta dr. Radó Károly. A könyvpiacpon most jelent meg „Az új végrehajtási törvény magyarázata” című értékes szakmunka. A végrehajtási törvény novellája a maga 31 §-ával rendkívül fontos és egyes társadalmi osztályokat mélyen érdeklő változásokat idézett elő, amelyeknek felismerése és átértése közérdekel mindenkit, aki üzleti vagy hiteltügyi összeköttetésekbe kerül. A szerző az újonnan teremtett helyzetben főszólyt helyezte arra, hogy az összes érdekelt körök könnyen, áttekinthetően és világosan tudják meg, hogy a novella miként intézkedik, hogy az eddigi állapottal szemben mi a mostani állapot, mennyiben állott be a végrehajtási eljárás során változás, mi ennek az előnye, mi a hátránya. Dr. Radó ezen munkájával nagy szolgálattal teljesített a szakköröknek is, a bíróságnak, ügyvédeknek és bírósági végrehajtóknak, akik a szakszerű összehállítás mellett e miiben mindazt megtalálják, ami a novella praktikus alkalmazásánál szükségesnek mutatkozik. Schenk Ferencz könyvkereskedőnél jelent meg, bolti ára 1 kor. 60 fill. és kapható minden könyvkereskedésben.

Nyilt-tér

E rovatban közzétettéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.
Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Erzsébetvárosi Népbank Váltóüzlet

Részvénytársaság

Budapest, VII., Baross-tér 18.

Hitelképes cözgeknek és személyeknek coulaus alapon tárcza- és személyhitelket folyósít. Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával.

MATTONI FÉLE

GISSHÜBLER
legitímált égvényes
SAVANYÚVIZ

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérköpés, tüdőcsúcs-hurut, különböző eredményű gyógyultaknak inhalációikkal és szóróanyagokkal. Rendel. 11-12 óráig.

Az Ujságkiadóhivatali Tisztviselők Egyesülete fájdalommal tudatja, hogy az egyesület rendes tagja:

Dr. Falk Miksa

ur

f. hó 10-én meghalt.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk őrizni.

Temefése e hó 12-én d. u. 3 órakor lesz a Dorottya-utca 14. sz. gyászszobából, a hol az egyesület tagjai testületileg rójják le kegyeletüket.

A budapesti viilamos városi vasut ar-t. igazgatósága mély megilletődéssel tudatja, hogy évek hosszú során át volt nagyérdemű elnöke

dr. Falk Miksa ur

f. hó 10-én elhalálozott. A megboldogultnak kiváló része volt társaságunk megalapítása és felvirágoztatása körül és hervadhatatlan érdemeit társaságunk története örökíti meg minden időkre.

Emlékét igaz szeretettel és hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

KÖZGAZDASÁG.

Elnökválság az agráriusok közt.

Gróf Dessewffy Aurél lemondott az O. M. G. E. elnökségéről.

Budapest, szeptember 11.

Az ország legnagyobb gazdatársadalmi testületében, az O. M. G. E.-ben tegnap délután óta akut jeleget öltött az elnökválság. Gróf Dessewffy Aurél volóságos belső titkos tanácsos, a főrendiház elnöke, aki egy negyedszázad óta összeforrott az egyesülettel, lemondott az elnöki állásról. Megmáshatlan elhatározása ez, — írja az egyesületi tanácshoz intézett levelében. Az előtte küldöttéleg tisztelgett egyesületi tanács hiába kérlete tegnap a lemondás visszavonására, ami arra indította a másik két alelnököt, hogy ők is beadják lemondásukat, miután az elnökkel teljes szolidaritást vállalnak. Így esik meg most a Köztelek-palota ódon falai között az a társadalmi testületekben szokatlanul ritka eset, hogy a válságot előidéző alelnök marad győztesként az elnöki pozícióban.

Ez a válság az O. M. G. E.-ben nem új keletű s visszanyulnak az előzményei a legutóbbi főrendiházi ülésen történetekre, amidőn gróf Zselénszki Róbert az O. M. G. E. egyik alelnöke keresztül akarta a főrendeknél erőszakolni az általa kidolgozott tőzsde-törvényjavaslatot. A szavazásnál a méltóságos főrendek két egyenlő erős táborra szakadtak, melyek mindegyike egyenlő szavazattal állott sikra vélt igaza mellett: gróf Dessewffy Aurél elnök akként döntött, hogy a Zselénszki-féle javaslat — ne tárgyalassék. Az egész közvélemény megütközött akkor gróf Zselénszki ideges kejeletése fölött, midőn az elnöki döntés enuncziációjakor közbeszólt:

— És ezt cselekszi az Omge elnöke!

Az „Egyetértés” az incidensről megemlékezvén, rámutatott arra, hogy gróf Zselénszki Róbertnek le kell vonnia a konzekvenciát s nem maradhat egy perczig sem tovább az Omge alelnöki székében, miután az Omge praeses-ével, gróf Dessewffyvel ily éles ellentétbe került.

A dolog azonban ellenkező fordulatot vett. Gróf Dessewffy mérlegelte az erkölcsi momentumokat s nem gróf Zselénszki, aki csökönnyösen ragaszkodik az alelnöki székhez s köti magát a hat éves ciklushoz, lévén csak 1906. év végén megejtve az Omge-ban a restauráció.

Szerintünk gróf Dessewffy Aurélt Zselénszki oldalvágása a főrendiház ülésén egyáltalában nem érinthette, mert hiszen ugy a főrendiház, mint képviselőház gazdatagjai előtt közismert dolog, hogy az agráriusok a Széll-kormány idejében éppen gróf Dessewffy Auréllal élükön vívták ki az őrlési forgalom megszüntetését, aminek föltétlen következménye gyanánt kell, hogy bekövetkezzék a tőzsde törvényes szabályozása, amire a kormány a kiegyezésben kötelezettséget is vállalt.

Gróf Dessewffy Aurél ennek dacára, mint az alább közölt s az Omge tanácsához intézett leveléből kitűnik, a főrendiházban és az Omge-ban viselt állásai között inkompatibilitást vél fölfeladni s megmáshatlan elhatározása, hogy elhagyja az elnöki széket.

Ez a válság az ország első gazdatársadalmi testületében bizonyára nagy erőmegropanással fog járni s a magyar gazdatársadalom októberi közgyűlése az elé az alternatíva elé áll, vajjon a lemondó elnököt követi-e továbbra, aki közel egy negyedszázadig volt irányítója a magyar agrártörökvényeknek és nem egynek sikerült a Dessewffy által inaugurált agrárpolitikai akcióból nyert életet, — avagy azon az intranzigens agrárszínvonalon marad-e, amelynek harcosai gróf Zselénszki és néhány, a főrendiházi assylumba szorult mágnástárs.

Élénk emlékezetünkben van még az 1906. évi decemberi tisztújító közgyűlés, amidőn az Omge tagjainak tekintélyes része ki akarta emelni Zselénszkit az alelnöki székéből s gróf Dessewffy Aurél elnökre 268 szavazatot esett, míg az alelnöki állásra ezzel szemben gróf Zselénszkit csak 135 szavazatot emelte s az utána kö-

vetkezett: harmadik alelnök, őgróf Pallavicini is 183 szavazatot kapott.

Azt hisszük, hogy az Omge tagjainak akkori álláspontja aligha változott s az Omge legközelebbi közgyűlésén ezt kifejezésre is fogják juttatni.

Az O. M. G. E. elnökválságáról egyébként az alábbi tudósításunk számol be:

A nyári szünetek után szeptember 9-én tartotta az O. M. G. E. egyesületi tanácsa első ülését, amelyen Rubinek Gyula igazgató gróf Dessewffy Aurélnak következő levelét olvasta fel:

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Egyesületi Tanácsának

Tisztelt Egyesületi Tanács!

Komoly és alapos megfontolás után azon elhatározásra jutottam, hogy az Országos Gazdasági Egyesületben tagtársaim bizalmából eddig elfoglalt elnöki tisztemről visszavonulást jelentsem be. A két állásban, melyet eddig elfoglalni szerencsém volt, előfordulnak több ízben ellentétek, mint a legutóbbi időben a főrendiházban lefolyt szavazás is bizonyította, melyek ugy személyemre, valamint az Országos Gazdasági Egyesületre feszélyezők s tehát hátrányosak, aminek elejét kell venni a jövőre nézve. Amidőn tehát azon kéressel járlok az Egyesületi Tanácshoz, hogy lemondásomat tudomásul venni méltóztatassanak, egyidejűleg azt a Választmányom bejelenteni kérem, mint megmáshatlan elhatározásomat.

Magamat gazdatársaim szíves emlékébe ajánlva, maradtam továbbra is igaz hívők.

Büdszentmihályon, 1908 szeptember 6.

Gróf Dessewffy Aurél.

Az egyesületi tanács sajnálatlalt vette tudomásul az elnök levelét s többek felszólalása után annak a véleménynek adott kifejezést, hogy gróf Dessewffynek az elnöki székétől való megválása szinte pótolhatatlan veszteséget jelentene az OMGE-re nézve, kiváltképpen most az októberi közgyűlés, az érdekképviselési kérdésben egybehívandó szövekezetű nagygyűlés és a Károlyi-emlékünnepe küszöbén. Rendkívül sajnálatosnak tartaná a gazdatársadalom kívánatos együttérzésének megnyilatkozása szempontjából is, ha az októberi nagyjelentőségű agrármozgalmak az elnökválság zavarná és a vezetésben való harmónia megbomlásának jelei gyengítenék. Ezért elhatározta az egyesületi tanács, hogy testületileg fog tisztelni gróf Dessewffy nével, elhatározásának megmáshatását kérendő. Ha pedig erre nem volna hajlandó, arra kéri gróf Dessewffy, hogy legalább az októberi mozgalmak lezajlásáig tartsa meg elnöki székét s lemondási szándékát csak ezután hozza nyilvánosságra. Bujanovics Sándor és Pallavicini Ede alelnökök egyuttal kijelentették, hogy amennyiben gróf Dessewffy mégis visszavonulna, ők is beadják lemondásukat, miután az elnökkel teljes szolidaritásban kívánnak maradni. Tegnap délután négy óra után testületileg tisztelgett az egyesületi tanács gróf Dessewffy Aurélnál. A küldöttség vezetője Bujanovics Sándor volt, szószólója a tanácsnak. Gróf Dessewffy Aurél megköszönte a ragaszkodás megnyilvánulását, ez azonban bármily kedves is legyen előtte, nem változtathat elhatározásán. Lépését alaposan megfontolta s számolván a következményekkel, arra a belátásra jutott, hogy a fenforgó viszonyok között önmagának is, az egyesületnek is azzal teszi a legjobb szolgálatot, ha visszavonul. Eredetileg már akkor vissza akart vonulni az egyesület vezetésétől, mikor a főrendiház elnökévé nevezték ki és csupán azért maradt meg állásában, nehogy az egyesület vámpolitikai mozgalmát elnökválság zavarja. A visszavonulás gondolata pedig azért érlelődött meg benne, mert a főrendiházi, meg az egyesületi elnökség között némi összeférhetetlenséget lát, ami abban jelentkezik, hogy egyik vagy másik tisztének betöltésénél bizonyos tekintetek miatt feszélyezve van. Igazolja ezt a főrendiházban legutóbb lefolyt szavazás története is. Ilyen helyzetet mások is előállhat, már pedig az eféle feszélyezettséget ugy saját szempontjából, mint az egyesület érdekeire való tekintetből hátrányosnak és kerülendőnek tartja. Innen ered az, hogy szándéka most már megmáshatatlant. Közel huszonöt év óta mennyire összeforrott az egyesülettel, mindig az egyesület valódi érdekei vezették, most is annak javára akar cselekedni. Re-

méli, hogy az egyesület talál vezetőt, mert pótolhatatlan emberek nincsenek. Az egyesület működésének sikerei azonban csak ugy gyarapodhatnak, ha a vezetők között teljes összhang uralkodik. Kívánja, hogy ez a jövőben így legyen. Ő az egyesületnek mindvégig igaz közkatonája marad. Ezután gróf Dessewffy szívélyesen elbucszott a tanács tagjaitól. Az OMGE legközelebb október 22-én, amikor közgyűlést tart, újból gróf Dessewffy Aurélt fogja megválasztani elnöknek s ha Dessewffy ennek dacára megmarad elhatározása mellett, rendkívüli közgyűlést fognak összehívni, hogy megválasszák az OMGE. új elnökét.

Mi lesz a fővárosi kölcsönrel? Élénk emlékezetben van még az a nagy hü-hó, amellyel a főváros nagy kölcsönét fogadták a pénzpiacra. De közgazdasági körökben is nagy érdeklődést keltett az akció, mert hiszen a fővárosnak tömérdek olyan elvégezni való közmunkája lenne, amelyek gyors megvalósítása kulturális szükség, megépítése a mai rossz viszonyok között gazdasági életünk nagy nyeresége. De a közgazdaság figyelmét különösen megragadta az az örvendetes dolog, hogy Lánccy Leó kezdeményezésére az új fővárosi kölcsönt egy francia pénzcsoport volt hajlandó átvenni. Aki éppen nem rózsás hitelviszonyainkat ismeri, az előtt igen nagy jelentőségű eseménynek jelentkezett a francia tőke bevonulása a hazai piacokra, mert a rendkívül gazdag és biztos párisi pénzpiac támogatása közgazdasági életünknek igen nagy nyereséget jelentené. Lánccy ajánlatának — még mielőtt formailag megtörtént volna — nyomban akadt konkurrens is, majd pedig Lánccy Kornfelddel együtt jelentkezett a kölcsön elhelyezésére. A fővárosnak azonban egyszerre nem lett sürgős a pénz. Az egész ügyet elhalasztották — öszre s fölhívták az egyes ügyosztályokat, hogy a szükséges közmunkákról tegyenek javaslatokat. Ez is megtörtént. A kulturális szükségletekkel éppenséggel nem bántak valami bőkezűen a városbéli urak, azonban az bizonyos, hogy így is duplán volt helye a kölcsönpénznek. Sőt egyik-másik művellet — pl. a kórházak és iskolák építése, ugyszintén a gázgyári megváltása, — sürgössé is váltak. Hanem azért elmult a nyár is és ime, a kölcsönrel semmi hír sincs. Ez az ingadozó magatartás éppen nem alkalmas a bizalom felkeltésére. A külföldi pénzpiacra várják a kölcsön-ügy gyors lebonyolítását, s ha sokáig váratták, könnyen a bizalom rovására mehet az.

Rendellenességek egy ipartestületnél. Sátoralja-ujhelyről írják: Mintegy két hét előtt dr. Buza Barna s.a.-ujhelyi kerület orsz. képviselőjének vezetésével küldöttség járt Szerényi József kereskedelmi államtitkárnál, hogy a s.a.-ujhelyi ipartestület ügykezelésének megvizsgálására miniszteri biztos küldessék ki, mert szerintük az ipartestület vezetősége lelkiismeretlenül kezeli az ipartestület ügyeit. Az államtitkár megígérte, hogy szigorú vizsgálatot fog indíttatni és az e végből dr. Török László miniszteri segédtitkár küldötte ki Füzeséry miniszteri számellenőr kíséretében, aki e hónap 7-én megvizsgálta az ipartestület ügykezelését és az iparosok által 15 pontban foglalt panasz közül 8 pontot jogosnak és megtorlandónak talált. Ezek szerint az ipartestület tagjaitól a felvételi díjak kétszeresét szedte, holott erre joga nem volt és minden törvényes alap nélkül szedték az 5 és 10 koronás be- és kijelentési díjakat. Beigazolást nyert, hogy az ipartestület 2—3000 koronás tételt egyszerűen kifejejtett a zárszámadásból és lehetetlenné tette a tagoknak az ellenőrzés jogát. Ezenkívül még több szabálytalanságnak jöttek nyomára.

A tőzsdejátékra való csábítás ellen. Most, hogy a zugbankároknak a tőzsdejátékkal üzőt szédelgése immár a rendőrség előtt fekszenek és a rendőrség a tőzsde komoly és tisztességes elemeinek segítségével oda törekszik, hogy az ilyen, a nyereségre vágyó tudatlan emberek megkárosításából élő szédelgők működése lehetetlenné tétessék, különösen jó hatással fog járni a tőzsdeügyletekben legfőbb bíróságnak, a kir. táblának 111. számú döntvénye, mely bizonyára csökkenteni fogja a zugbankárok veszélyességét. Az érdekes döntvény a következő: „Reális ügyleteknek nem tekinthetők és bíróság nem érvényesíthetők az oly egyén tőzsdei ügyletei, kinek ily ügyletek kötése hivatásához nem tartozik, aki már műveltsége fokánál fogva sem képes a tőzsdeügyletek horderejét és következményeit

kellőleg megfontolni és áttekinteni és akinek vagyoni viszonyaival az ügylet terjedelme feltűnő aránytalanságban áll. Ilyeneknek tekintettek az egyszerű gazdaember és erdész." Bár ez még nem szünt meg minden bajt, mégis védelmet nyújt legalább egy irányban: a tudatlan tőzsdei játékos számára.

A postatakarékpénztár 1908. évi augusztus havi forgalma. A takarékpénztárban 102.189 tételben elhelyeztetett 5,596.972 korona 51 fillér, 53.198 tételben visszafizettetett 5,186.689 korona 45 fillér s így a betétek összege 410.283 korona 06 fillérral haladta túl a visszafizetések összegét. A betétek állománya ez üzletágban 1908. évi augusztus végén 90,383,865 korona 53 fillér. A betevők száma e hónapban 3342-vel gyarapodott s összes számuk e hó végén 676.798. A cheque- és clearing-üzletben 873.019 tételben elhelyeztetett 255,062.209 korona 10 fillér és 145.079 tételben visszafizettetett 252 millió 220.625 korona 04 fillér, ennél fogva a betétek összege 2,841.584 korona 06 fillérral multa felül a visszafizetések összegét. A betétek állománya ez üzletágban 1908. évi augusztus végén 59,714.757 korona 68 fillér. A cheque-számlatulajdonosok száma e hóban 81-el növekedett s a fennálló chequeszámlák száma e hó végén 17.060. A m. kir. postatakarékpénztár havi összforgalma a két üzletágban 1,173.485 tétel s 518,066.496 korona 10 fillér; teljes betétálladéka pedig a hó végén 150,098.623 korona 21 fillér. Az értékpapír-üzletben 1908. augusztus végéig kiállított 4269 járadék-könyvecske, melyekre összesen 15,776.272 korona névértékű értékpapír van az intézetnél elhelyezve.

Gyáripárosok mint kartel-közvetítők. Az utóbbi időben ismételten tapasztalhattunk olyan jelenségeket, amelyek arra mutatnak, hogy a Gyáripárosok Országos Szövetsége, mely annakelőtte igen magas színvonalú egyetemes jellegű közgazdasági működést fejtett ki, mostanában kezd eltérni ettől az elvétől s egy-más tekintetben üzletérdekképviselet irányban fejlődik. Erre mutat a legújabb alkotása, a központi karteliroda szervezése. Bár a karteliroda szervezetét ma még nem ismerjük, az bizonyos, hogy nem a kartelek ellen, hanem azok érdekében csinálódik s így közgazdasági életünk egészséges fejlődésének kerékkötője lesz.

A MGyOSZ egyébként tegnap dr. Chorin Ferenc elnöke alatt tartott ugyanezen ülésen több gyártelepnek állami segélyezési ügyét tárgyalta s megállapította a kereskedelmi minisztériumhoz az ügyekben felterjesztendő véleményes jelentéseket. A Közép-európai Közgazdasági Egyesületnek jövő évi január havában Berlinben tartandó szaktanácskozására a szövetség elnökét és Hegedűs Lóránt ügyvezető igazgatót küldte ki s utóbbit megbizta azzal, hogy ott megokolt indítványt adjon be a kivándorlási ügynek nemzetközi szabályozása tárgyában. Tudomásul vették az igazgatóság tagjai Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter leiratát, mely szerint a szövetségnek a hordókészítő ipar előmozdítása tárgyában tett felterjesztésére a kádárok szakszerű kiképzése tárgyában gyakorlati intézkedéseket tett s egyúttal a szövetséget bizta meg azzal, hogy egy kádárpári vándortanító kinevezésére nézve tegyen javaslatot. Miután a gyáripárosok között nagy nyugtalanságot keltettek azok a hírek, melyek szerint az államvasutak szállítási póthatáridőket akarnának életbeléptetni, az igazgatóság elhatározta, hogy ez ellen azonnal s a legnagyobb nyomatékkal fölír Kossuth Ferenc miniszterhez. A foszfortilalom kérdésében a szövetség az összes gyufagyárosokat előzetes értekezletre hívja össze, hogy a kereskedelmi minisztériumban tartandó ankétre a magyar gyáripárosok egyértelmű állásfoglalását biztosítsa. Az igazgatóság a szövetség vidéki fiókjainak szabályzatát újra szervezte olyképen, hogy a vidéki fiókok a gyárpári munkaadó szervezetét gyanánt működjenek s megtette a szükséges lépéseket az iránt, hogy az átszervezés a közelgő munkásbiztosítási választások során megtörténhessen. A karteliroda kivételével a szövetségben alakított kartel-bizottságot bizta meg. Végül abból a célból, hogy a szövetség tagjai úgy az ipartörvény tárgyalásáról, mint a munkásbiztosítási és vámiügyekről állandóan tájékozhatóak legyenek, a szövetség „Közlemények” című kiadványát rendszeres folyóirattá alakította át s tagjainak ingyen megküldi.

Közlekedési Akadémia. Mintha a reformálás szelleme lengené át a kereskedelemügyi minisztériumot, mert a rég elfeledt és lomtárba került tervezeteket egymás után szedik elő. Már ősszel benyújtják a m. kir. államvasutak decentralizáció-

jára vonatkozó törvényjavaslatot s hihetőleg a költségvetés után tárgyalás alá is kerül. A többi között napvilágot lát nemsokára a Közlekedési Akadémia tervezete is. A vasuti tisztképző tanfolyam, a posta-távírdatisztai tanfolyam és a hajó-tisztai tanfolyam egyesítéséből alkotódnék a tervezett akadémia, melyhez kiegészítésként a m. kir. postatakarékpénztári kezelés tanfolyama járulna, mint új akvizíció. Az akadémia kettős osztályba sorozná a hallgatókat, alsó és felsőbe s a kikerülő hallgatók diplomája egyenértékű lesz az egyetem oklevelével. Az új intézmény hivatva lesz a műszaki képzettség terén mutatkozó hiányokat pótolni. Csak azután vissza ne kerüljön a javaslat a lomtárba.

Külkereskedelmi mérlegünk végleges adatai. A magyar áruforgalmi statisztika állandó értékmegállapító bizottsága csütörtökön teljes ülést tartott dr. Vargha Gyula min. tanácsos elnöke alatt. A gyűlés napirendjén az 1907. évről szóló külkereskedelmi forgalmi adatokról szóló végleges értékmegállapítások kerültek, amelyek bizony nem igen tüntették föl kedvezőbb színben nagyon is szomorú külkereskedelmi mérlegünket. Ezen adatok szerint 1907. évi összes behozatalunk értéke 1.652 millió korona, összes kivitelünk értéke pedig 1.618 millió korona volt; a forgalom mérlege tehát 34 millió koronás behozatali többlettel zárul. Az előző évvel szemben a behozatal értéke több mint 96 millió koronával emelkedett, amely többlet az óriási arányú szén-behozatal egymaga 30 millió koronával járult. A kivitel 1906. évi összegével szemben 109 millió koronás többlet mutatkozik, amely legelső sorban a kivitel legfontosabb áruinak: a gabonának és lisztnek árjavulására vezethető vissza. Az elmúlt évben is a forgalom zöme — behozatalban az érték 77%-a, a kivitelben 74,5%-a — Ausztriára esik, amely országgal szemben a forgalom passzivitása valamivel több, mint 67 millió korona. Kiviteli cikkek nagy áremelkedése javította Ausztriával szemben is külkereskedelmünk mérlegét, mert 1906-ban behozatali többletünk Ausztriával szemben még 122 millió koronát tett. Az elnöknek nagy érdeklődéssel hallgatott előadása után boglári Simon Jakab keresk. tanácsos, az áru- és értéktőzsde alelnöke a bizottság köszönetét és elismerését tolmácsolta a bizottság 1906. évi működéséről beszámoló értékes jelentésért, mely ma kir. központi statisztikai hivatal kiadásában megjelent. Miután még lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos a bizottság nevében megköszönte a m. kir. központi statisztikai hivatal támogatását, a teljes ülés átvizsgálta a bizottság egyes szakosztályai által az 1907. évre megállapított kereskedelmi egységértékeket és azokat változatlanul jóváhagyta.

Sikkasztás az Aradszentmártoni Takarékpénztárnál. A hozzáértő felügyelet hiánya ismét egy vidéki takarékpénztárnál juttatott alkalmat egy megfélemlített fiatalembernek arra, hogy megdézsmálja a rábizottakat. Az Aradszentmártoni Takarékpénztárban ugyanis a minap vizsgálatot tartottak és megállapították, hogy a pénztárban évekre visszamenő bünyös szabálytalanságok történtek. Az intézet könyvelője, ifjabb Karl Antal, aki pár hónap előtt lett öngyilkos Aradon, váltókat hamisított és 13.500 korona erejéig károsította meg a takarékpénztárt, amelynek azonban a kára megtérült, mert a hiányzó összeget a szerencsétlen fiatalember dugdugdaga apja ma megfizette az intézetnek. Azonkívül az is kiderült, hogy a takarékpénztár pénztárosa, Karl Márton, az öngyilkos ifjú bátyja, nem egészen a szabályoknak megfelelő módon vezette a pénztárt, amelyben kisebb hiányt konstataáltak. Emiatt Karl a hiány felfedezése után azonnal megvált az állásától. A dolog előzményeihez tartozik annak megemlézése, hogy ifj. Karl Antal, ki öt éve volt könyvelője a takaréknak, már néhány hónappal ezelőtt öngyilkos lett Aradon. A harmincz esztendő ember egy reggel a Marosba állott és revolverrel föbelőtte magát. Úgy látszik azért választotta az öngyilkosságnak ilyen módját, hogy a halál biztos legyen. Karl öngyilkossága általános feltűnést keltett, nemcsak a kis községben, hanem Aradon is, ahol jól ismerték. Az öngyilkosság okát Aradon senki se tudta. A szülei a rendőrségen azt mondták, hogy a fiu azért unta meg az életét, mert a testi hibája

miatt nem kapott feleséget. Most azonban kiderült, hogy az öngyilkossá vált fiatalember bünyös uton szerzett pénzekből költséget és félt a leleplezéstől. Ezért menekült a halálba. Amikor ifj. Karl Antal öngyilkos lett, az Aradszentmártoni Takarékpénztár a fiu bátyját, a pénztárost bizta meg a könyvek vezetésével. Az első hetekben simán ment a munka, azonban később az igazgatóság tagjai úgy találták, hogy nincs rend a könyvelésben. Néhány olyan váltóra bukkantak, amelyekről a bíráló-bizottság mit se tudott. Ezért az igazgatóság áthívta Elekrol, az Eleki Első Takarékpénztár főkönyvelőjét, Erment Györgyöt a könyvek átvizsgálása céljából. Erment Kiderítette, hogy a váltótárcaiban hat darab, összesen 13.500 koronáról szóló hamis váltó van nem létező egyének nevére kiállítva. Azt is megállapította, hogy a pénztár kezelése körül is szabálytalanságok vannak, mert a pénztárból 260 korona hiányzott. Ezeket az adatokat az igazgatóság elé vitte s az igazgatóság ama nézetének adott kifejezést, hogy helyes volna, ha Karl Márton elhagyná állását. Erre a pénztáros azonnal befizette a hiányzó 260 koronát, a kulesokat átszolgáltatta és elhagyta állását. Amikor az apa, idősebb Karl Antal értesült a történetéről, a pénztárba sietett és a hamis váltók összegét, 13.500 koronát lefizette s így a takarékpénztár minden kára megtérült.

Ménlovak vásárlása. Azokat a mentulajdonosokat, akik eladó ménlovaikat megvétel végett az állami lötenyészintézeteknek felajánlották, értesítik, hogy a bejelentett mének megszemlélését és esetleg megvásárlását a következő helyeken és napokon eszközlik: szeptember 14-én Temesvárott és Kisújszálláson, 15-én Nagyikindán és Berettyóújfalun, 16-án Debreczenben, 17-én Nagybecskerekben, Érsekújvárott és Nagykállóban, 18-án Miskolcson, 19-én Sátoralfajhelyen, Zomborban és Nemetbolyban, 21-én Zentán, Nagyatádon és Tasnádon, 22-én Szegeden és Csikszerezán, 23-án Makón, 24-én Orosháza és Kőhalomban, 25-én Mezőberényben, 26-án Kolozsvárott, 28-án Kecskeméten. Budapesten október 12-én a Tattersall helyiségében tartandó ménlovasár alkalmával a mentulajdonosokat figyelmeztetik arra, hogy szabadságukban áll ménlovaikat a vásárhelyek bármelyikén elővezetett.

A pénzpiacról. Az utolsó évnegyedben rendszeresen megnagyobbodó pénzszükséglet rendszerint már szeptemberben érezeti hatását és úgy látszik, hogy ez az esztendő sem lesz e tekintetben kivétel. És noha a jobb pénzpiaczi helyzet a nemzetközi piac legfontosabb központjaiban alig mutat jelentékeny visszaesést, a diszkontráták a lefolyt hét alatt általában többé-kevésbé jelentékeny emelkedést mutatnak. A leszámítolást igénybevevők tartózkodása így mindjobban felismerhetővé válik. Ez az irányzat annál inkább előtérbe lép, minél inkább közeledik a leszámítolás alá kerülő anyag esedékességének napja az év végéhez. A londoni pénzpiac helyzete legjellemzőbb a mai viszonyokra, ahol a pénz 1/2-3/4 százalékra kapható és rövidlejáratú előlegek változatlanul nyújthatnak, míg a diszkontráták, különösen a hosszú látra szólók, emelkednek. Az angol bank állása a lefolyt hét alatt kedvezőtlenebb volt és — mivel a pénzkivétel Délamerikába és a kontinensre továbbra is tart, anélkül, hogy egy megfelelő beözönlés kiegyenlítené hatna — már fel is vettedt az a kérdés, hogy nem lesz-e az angol bank előbb vagy utóbb arra kényszerítve, hogy pozícióját a hivatalos ráta emelése által megvédelmezzé. Ezen állapotok befolyása alatt a diszkontkamatláb 3 hónapi lejáratra bankpapirok számára lassankint 1 1/2 százalékra emelkedett, míg 4 havi látra ez idő szerint 2 1/2 százalékot kösnek ki. Kereskedelmi váltók diszkontkamatláb 3 óra 2 százaléka, 4 óra 2 1/2 százaléka. — A francia pénzpiac az utimóval járó megkönnyebbülés a diszkontkamatlábát illetőleg nem sokáig tartott, a párisi magánkamatláb az életük értékpapírforgalom következtében gyors menetben 1 1/2 százalékról 1 3/4 százalékra emelkedett. Ennek okát politikai motívumokban keresik némelyek. — Berlinben a napi pénzt 2 1/2

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-léle

Használatra valódi áldás gyomorhajusoknak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrobbant gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

százalékért bőségesen adják, rövidlejáratu elölegek ugyamly kamatláb mellett szerezhették. A magánkamatláb itt is már 1/2 százalékkal 3 százalékra emelkedett és továbbra is emelkedni fog, mivel a szeptemberi berlini ultimó a legforgalmasabbak közé tartozik. Így az ultimópénzek kamatlába is a múlt hónap 3-3 1/2 százalékról 4 1/2-5 százalékra emelkedett. — Az osztrák pénzügyi piac az a hó elejével átmenetileg beállott kamatlábcsökkenés a nem csökkenő igények mellett sokáig nem tarthatott, annál kevésbé, mivel az orosz követelések kifizetése által a piacpon rendelkezésre állott pénz megfogyott. A külföldi tőkék kis mértékben állottak rendelkezésre. A bécsi magánkamatláb ismét 3% százalékra emelkedett, hanyatlásra jelen helyzetben kilátás nincs.

A feszültség dacára a devizapiacpon az árfolyamok emelkednek. Ez a körülmény világosan igazolja, hogy az idegen fizetési eszközök árának utolsó csökkenései nem talán az osztrák fizetési mérleg javulásán alapulnak, hanem főleg a nemzetközi pénzügyi helyzetén. Az idegen tőkék beáramlásának megszünése, valamint a külföldről küldött váltók lejártja magyarázza meg azt, hogy a devizaárfolyam ismét előbbi állapotába jutott. Ebből az okból kifolyólag a reporttélékek jelentékeny csökkenést mutatnak, úgy, hogy párisi váltók után 3 hónapi halasztás mellett csupán 15-17% fillér, londoniak 50-57% fillér reportot kötnék ki, holott a reportkamatláb a márkát illetően a szeptemberi ultimóig történő halasztásig körülbelül 3% fillérre rug. A londoni fizetési eszközök emelkedése természetesen a pénzbeözönlés megállapodott és így majdnem az egész londoni aranybehozatal — héttől számítva körülbelül 500.000 font sterlinget — más kereslet hiányában 77 shilling 10% pence árért párisi számlára szereztek meg.

Kavarodás a mezőgazdasági kamarák ügye körül. A Komárommegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányja Kálmán Rudolf főispán elnöklésével tegnap nagyon népes értekezletet tartott, amelyen a vármegyei intelligens gazdái nagyrészenek hozzájárulásával tárgyalta a gazdasági kamarákról szóló törvényjavaslatot. Az értekezlet nem helyesli a törvénytervezetben tervezett megoldásait az ügynek, azt a magyar gazdasági közélettel meg nem egyezőnek tartja, a javasolt kerületi kamarai rendszerre vonatkozólag is egyhangulag kijelentette, hogy a kamarai rendszerből a gazdának semmi előnye nem lesz, dacára annak, hogy a fentartás tetemes anyagi áldozatba fog kerülni. Szükségességnek tartja az értekezlet a gazdasági érdekképviseletnek törvényhozás utján való rendezését, de ezt a meglévő vármegyei gazdasági egyesületek anyagi megerősítésével véli elérhetőnek oly módon, hogy a törvényhozás utasítsa az egyes vármegyei törvényhatóságokat, hogy a gazdasági egyesületek anyagi megerősítésére pótdadót vessenek ki a vármegyei gazdaközösségre és az így beszedett összeget bocsássák az egyesületek rendelkezésére. Országos érdekképviseleti központnak a gazdasági egyesületek országos szövetségét tartja az értekezlet illetékesnek. — A Nyitra-megyei Gazdasági Egyesület tanácsa is tárgyalta a földmivelési kamarákról készített törvényjavaslatot s azt, miután a benne lefektetett alapelvek az egyesület eddigi állásfoglalásainak mindenben megfelelnek, egészében elfogadásra alkalmasnak találta. A részletekben vannak egyes módosításai, ezek azonban a kamarák céljára és hatáskörére, szervezetére és alakulására, kezdeményezési, végrehajtási és ellenőrzési jogára, a szervezeti jog mértékére és gyakorlására, a kamarai tagok választására, a kamarai illeték kivetésére és behajtási módjára, a kamarák állami felügyeletére, stb. vonatkozólag törvényszakaszokba foglalt nagy jelentőségű alapelveket lényegükben egyáltalában nem érintik. Letárgyalta a tanács a Csongrád-megyei Gazdasági Egyesületnek ez ügyben hozzájárulás végett áttett ellentétes javaslatát is, azt azonban pártolhatónak nem találta, mert földmivelési kamaráknak meggyenként való felállítását — mint azt a csongrádi egyesület óhajtja — Magyarország nemzeti és szociális viszonyai között, továbbá a szükséges vezető és hivatásos szakértő elemek hiánya folytán kivihetőnek nem tartja. A csongrádi egyesület javaslatának azon része ellen, hogy minden megyében a meglévő törvényhatósági és gazdasági egyesületek alakíttassanak át ka-

marákká, vagyis hivatalos érdekképviseleti szervezetké, a leghatározottabban állást foglal, mert ilyen intézkedéssel halálos csapás méretnék a szabad társuláson felépült érdekképviseleti alakulásokra, melyeknek fentartását a hivatalos érdekképviselet (kamarai rendszer) mellett az egységes fejlődés érdekében feltétlenül szükségesnek tartja. Nem helyesli a csongrádi egyesületnek azon felfogását sem, hogy a kerületi (vagy a csongrádi javaslat szerint a megyei) kamarák vezetési és irányítási ügyei a földmivelési minisztériumnak egy szakosztályában fussanak össze, miután autonóm kerületi (vagy megyei) kamarák élén mint irányító és működés egyöntettségét biztosító szervezet, csak autonóm központi kamara állhat s nem egy, a földmivelési kormányknak alárendelt szakosztály. A tanács ez értelemben teszi meg előterjesztését a szeptember hó második felében összehívandó egyesületi választmányának és közgyűlésének.

A gabonatözsde üzleti ideje. Ismeretes, hogy a budapesti áru- és értéktözsde tanácsa ez év június 1. napján tartott ülésében kimondotta, hogy az áru-tözsde üzleti idejét folyó évi június 15-étől augusztus 31-éig kísérletképpen a délelőtti 10 órától délután fél 2 óráig terjedő időre korlátozza. E határozatát a tanács 1908. évi július 27. napján tartott ülésében akként módosította, hogy a kísérleti időt szeptember 15-ig hosszabbítja meg. Miután a tanács az áru-tözsdei üzleti idő e beosztásának végleges elfogadását tudvalevőleg azon tapasztalatok eredményétől tette függővé, amelyeket e tekintetben szerezni fog, már a kísérleti idő megállapításakor kimondotta, hogy a kérdés végleges eldöntése előtt a tözsdetagozok véleményét egy e célból összehívandó ankétán meg fogja hallgatni. A kísérleti idő öt nap múlva lejár, így a tanács határozata alapján tegnap délután hívták egybe ezt a tanácskozást. Eleinte az volt a közhit, hogy e tanácskozás tisztára formális jellegű lesz, mert az egész tözsde meggyőződést nyert a három havi próbaidő alatt arról, hogy a 10 órától 1 1/2 óráig tartó tözsideidőbeosztás kitűnően bevált. Néhány nappal ezelőtt azonban agitáció indult meg, hogy utját állják az új időbeosztás véglegesítésének. A mozgalomban néhány kis kulisszát, egykét bab-, árpa-, mag- és takarmányügynök vett részt s mintegy kétszázhatvanegy tözsdetaggal írták alá abbéli óhajukat tartalmazó kérelmüket, melyben a tözsdetanácsból kéri, reaktiválja a kis ekzsztenciák érdekében a délutáni tözsideidőt. A szaktanácskozásokon ez az ellenék meglehetősen sok szóval, de annál kevesebb érveléssel dolgozott s így bizonyosra vehető, hogy a tözsdetanács holnap teljes ülésén végleges döntés történik abban az irányban, hogy a tözsideidő a bevált kísérlet alapján, a gabona-üzlet részére délelőtti tíz órától félkettőig terjedő időre állapíttassék meg. A tegnapi ülést Simon Jakab vezette, aki megnyitójában vázolta, hogy a tanácskozás célja eldönteni: meddig tartson a tözsde üzleti ideje és hogyan osztassák az be. A 70 meghívott közül felszólltak harminczkilencen és ezek közül csak heten követelték a délutáni tözsde reaktiválását. Három óra hosszat tartott, a sokszor szenvedélyes hangú vita, sok okos, sok helytelen dolgot mondtak el a reform pártolói, ellenzői. Hét óra volt, mikor Simon Jakab elnök kijelentette, hogy az egész anyagot a tözsdetanács ülése elé terjeszti, ahol pártatlan tárgyilagossággal döntenek el ezt a fontos intézkedést. — A gabonatözsde idejének megállapítása tárgyában egyébként ma egy nagyobb küldöttség jelent meg boglári Simon Jakab, a tözsde alelnöke előtt és a deputáció vezetője, Keller Zsigmond gabonakereskedő 261 tözsdetaggal kérelmét tolmácsolta és arra kérte az alelnököt, hogy a tözsdetanács vegye figyelembe néhány száz tözsdetaggal kérelmét és állítsa helyre a régi tözsidei fizetési időt. Az elnök válaszában kijelentette, hogy a tözsdetanács alapos megfontolás tárgyává fogja tenni a feisorolt érveket, de mint elnök, a tözsdetanácsot semmiféle irányban nem fogja befolyásolni, hanem a küldöttség megnyugodhat a tanács holnap történnendő döntésében.

Német hajóstársaságok veszteségei. Csak nemrég emlékeztünk meg arról a fényes üzleti eredményről, amit a német hajóstársaságok a múlt évben elértek. Annál meglepőbb tehát egyes német lapok ama jelentése, hogy a Norddeutscher Lloydnak idei fizetése annyira gyengének ígérkezik, hogy nemcsak, hogy osztalékot nem fognak fizethetni, hanem még a leírásokat sem fogják a nyereségből teljesen fedezhetni. Sőt valószínű, hogy a leírások eszközölhetése érdekében még a tartalékból is tekintélyes összeget fognak felhasználni. Nem sokkal jobb a helyzete a Hamburg—Amerika-vonalnak sem, ahol előreláthatólag szintén nem kerül osztalékfizetésre a sor. Az igazgatóság némely tagja kétszázalékos osztalék fizetését még abban az esetben is kívánatosnak tartja, ha az csak a tartalékból volna fedezhető.

Gazdasági kérdések a büntető-kongresszuson. A nemzetközi büntetőjogi kongresszuson, amelyet e hó 22-én és a következő napokon itt nálunk tartanak meg, nagy horderejű közgazdasági kérdések kerülnek megvitatás alá. Különös figyelmet kelt a váltójog egységes rendezésére irányuló akció, amely itt fog először felszínre kerülni és célja, hogy az összes művelt államokban a váltójogot egységes elvi alapra fektesse. Ugyancsak e céljal fogják tárgyalni az adás-vételi jogot is. Amíg a külföldi államok elküldik a kongresszusra jogszabályukat, addig nálunk csupán jogászok fognak szerepelni, pedig az elméleti tudás mellett a gyakorlati tapasztalat is igen nagy szolgáltatást és utmutatást nyújthatott volna a mi speciális gazdasági viszonyainkra nézve.

Előadás az Ipartörvény reviziójáról. A Magyarországi Magántisztviselők Egyesületében (VI., Liszt Ferenc-tér 18.) e hó 13-án, vasárnap délelőtti fél tízenegy órakor Bánó Jenő, az egyesület alelnöke „A magántisztviselők és az Ipartörvény tervezete” címmel előadást tart.

A szerb sertéskivétel. Amint a közös vámterületnek Szerbiával kötött kereskedelmi szerződése életbelépett, nyomban megindultak az előkészületek arra, hogy a szerb disznó- és marhahúvétel Magyarországon és Ausztriában visszahódítsa a vámháboru következtében elvesztett piacát. Így Bécsbe tegnap érkezett meg Szerbiából az első sertésszállítmány, amelyet a vágóhid részvénytársaság árusított. Két vagonban nyolczvanhat darab sertés került piacra, de csak hatvanöt darab jutott eladásra, mert huszonegy sertést az egészségügyi hatóság kizárt a forgalomból, mivel az állatok utközben gondatlan szállítás miatt (?) elhullottak. A hízalt sertések elég jó minőségűek és pórával 260—280 kilogrammosak, minőség tekintetében nem érnek fel a magyar hizott sertésekkel. A piacon kevés érdeklődés mutatkozott a szerb sertések iránt s délután 1 órakor a hatvanöt darabból mindössze negyven kelt el 120—124 koronán száz kilogrammonként. A szerb sertéshez behozatala attól függ, vajjon a belgrádi exportörök meg fogják-e találni számadásukat. Ez idő szerint a szerbiai behozatalra nézve az árak kedvezők, de csak sertéshus tekintetében, marhahúsra nézve az import a szerb kereskedőknek nem előnyös s valószínűleg még hosszú időbe fog telni, míg az áralakulás kedvezni fog a szerb marhahúvételnek.

Naponta Odollal való szájápolás alapja a szép és egészséges fogaknak.

HETI MŰSOR.

Szeptember		Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Cránia	Pöv. nyári színház
13	Vasárnap	Vasgyáros	—	Natalin Kulya van a kertbe	János vitéz	Vasaszi katonák	—	Muzsikus kisbusz
	d. u. este	▲ cigány			Varázskorongó	Tűz a gyárban		▲ vörös sapka

gyomrot alatti tel. be hozza 40 fillér. 60 fillér.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDÉ

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 11.

A készáru piaczon megfelelő jó kínálat, de elég gyenge kereslet mellett kész búzában eleinte csendes volt az irányzat, utóbb azonban kissé lanyhult és a forgalomba került 28.000 mm. végül 5 fillérrel olcsóbban kelt el. Rozs csendes, zab lanyha, tengeri tartott. A határidőpiaczon a mai üzlet nyugodtan és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. A forgalom folyamán csak igen kevés vételkedv mutatkozott, ezzel szemben a kínálat egyre fokozódott, minek folytán lanyhult az irányzat és mérsékelten csökkentek az árfolyamok. A tegnapi esti zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza tizenkét fillérrel, az áprilisi buza tíz fillérrel, az áprilisi zab tizenkét fillérrel, a májusi rozs nyolcz fillérrel, az októberi zab tizennyolcz fillérrel, az áprilisi zab tizenkét fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel gyengült.

Vidéki piacok gabonaárjegyzései.

Az O. M. G. E. jelentése szerint a vidéki gabonaárak szeptember 11-ikén a következők voltak:

	Buza	Rozs	Arpa	Zab	Tengeri
Arad	21.20	16.60	14.00	14.20	15.80
Baja	22.40	17.80	14.80	14.70	16.00
B.-Gyarmat	21.40	17.30	14.00	15.00	15.00
Debreczen	22.00	16.40	14.60	16.00	18.00
Eszék	21.00	17.00	15.20	15.00	16.00
Győr	22.60	18.50	16.20	16.00	16.90
Kassa	20.60	17.00	16.00	14.00	16.00
Léva	21.00	18.40	17.00	16.40	17.60
Losoncz	21.40	17.00	16.60	15.60	16.80
Miskolcz	21.40	18.00	16.00	18.00	20.00
N.-Becs-kerek	21.80	17.50	16.60	16.80	14.00
N.-Kánizsa	21.30	17.90	16.30	16.10	16.60
N.-Sz.-Miklós	21.00	16.00	15.70	14.40	16.00
Nagyvárad	21.30	16.40	14.30	14.00	16.00
Ny.-Egyháza	21.00	17.40	15.40	16.00	16.00
Nyitra	21.80	19.00	17.80	16.00	17.20
Páncsova	21.80	18.00	14.20	14.60	15.00
S.-A.-Ujhely	20.00	17.40	14.80	14.50	17.00
Sopron	22.10	18.00	16.40	16.00	16.00
Szatmár	20.00	17.20	13.20	12.40	17.00
Szolnok	21.40	18.00	14.20	14.00	16.00
Temesvár	21.80	18.00	14.00	14.60	16.50
Ujrad	21.00	16.60	14.00	14.00	15.80
Versecz	21.40	18.50	14.40	14.60	15.60
Zenta	22.00	18.60	14.00	14.40	15.60

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	22.90—23.25
"	76	—	80	23.05—23.60
"	77	22.50—22.90	81	23.25—23.70
"	78	22.70—23.00	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	22.85—23.05
"	76	—	80	22.95—23.45
"	77	22.30—22.60	81	—
"	78	22.40—22.80	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	22.50—22.90
"	75	—	79	22.75—23.15
"	76	—	80	23.05—23.50
"	77	22.40—22.80	81	—
Bánsági uj	74	—	78	22.70—22.90
"	75	—	79	22.85—23.15
"	76	—	80	23.10—23.55
"	77	22.50—22.90	81	23.20—23.65
Bácskai uj	74	—	78	22.50—23.00
"	75	—	79	22.75—23.25
"	76	—	80	23.00—23.55
"	77	22.40—22.90	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.90—19.50
középmínőségű uj	—	—	—	18.55—18.80
Arpa I.-rendű	—	—	—	15.75—15.90
II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.40—16.60
II.-rendű	—	—	—	16.00—16.30
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.80—16.95
Repce: Káposztarepcze	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáru piaczon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81 kg. 23.80 korona, 600 mm. 80 kg. 23.80 korona, 1300 mm. 80 kg. 23.95 korona, 1350 mm. 80 kg. 23.95 korona, 200 mm. 80 kg. 23.70 korona, 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 400 mm. 80 kg. 23.50 korona, 300 mm. 80 kg. 23.40 korona, 100 mm. 80 kg. 23.70 korona, 100 mm. 80 kg. 23.40 korona, 150 mm. 80 kg. 23.60 korona, 200 mm. 79 kg. 23.60 korona, 100 mm. 80 kg. 23.45 korona, 150 mm. 79 kg. 23.45 korona, 150 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79 kg. 23.60 korona, 1200 mm. 80 kg.

23.50 korona, 800 mm. 80 kg. 23.50 korona, 300 mm. 80 kg. 23.65 korona, 300 mm. 80 kg. 23.80 korona, 400 mm. 80 kg. 23.80 korona, 300 mm. 80 kg. 23.60 korona, 700 mm. 80 kg. 23.80 korona, 800 mm. 80 kg. 23.75 korona, 200 mm. 80 kg. 23.80 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.80 korona, 500 mm. 78 kg. 23.80 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.80 korona, 350 mm. 79.8 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79 kg. 23.60 korona, 600 mm. 79.5 kg. 23.30 korona, 300 mm. 79 kg. 22.80 korona, felső, 300 mm. 79 kg. 23.70 korona, 300 mm. 79 kg. 23.70 korona, 200 mm. 79 kg. 23.60 korona, 300 mm. 78.5 kg. 23.30 korona, 100 mm. 78.5 kg. 22.50 korona, sárga, 100 mm. 78.5 kg. 23.30 korona, 100 mm. 78 kg. 23.00 korona, felső, 300 mm. 77 kg. 21.50 korona, felső, sárga, 200 mm. 77 kg. 21.80 korona, felső, 100 mm. 76.5 kg. 19.60 korona, üszkös, 100 mm. 72 kg. 19.50 korona, felső, sárga.

Pestvidéki: 200 mm. 80 kg. 23.20 korona, 100 mm. 80 kg. 21.00 korona, hibás, 100 mm. 79.5 kg. 23.30 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.80 korona, 100 mm. 80 kg. 23.80 korona, 300 mm. 79 kg. 22.80 korona, 100 mm. 79 kg. 23.20 korona, 150 mm. 79 kg. 23.70 korona, 300 mm. 78.5 kg. 23.40 korona, 100 mm. 78 kg. 23.10 korona, 250 mm. 76 kg. 22.90 korona, 100 mm. 74 kg. 19.50 korona, üszkös.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 78 kg. 23.10 korona, 200 mm. 77 kg. 22.70 korona, 300 mm. 77 kg. 22.20 korona, 100 mm. 77 kg. 22.30 korona, 300 mm. 77 kg. 22.50 korona.

Bácskai: 100 mm. 80 kg. 23.70 korona, 2000 mm. 79.5 kg. 23.70 korona, 2600 mm. 77.5 kg. 23.20 korona.

Bánsági: 3430 mm. 79.5 kg. 23.70 korona, okt., 4000 mm. 79 kg. 23.65 korona.

Fejérmegyei: 300 mm. 78.5 kg. 23.35 korona.

Szerémségi: 200 mm. 78 kg. 22.70 korona.

Bihari: 100 mm. 75.8 kg. 19.40 korona, üszkös.

Fegyverneki: 2600 mm. 80 kg. 23.95 korona.

Ó-Becsei: 800 mm. 75.5 kg. 20.10 korona, üszkös.

Rozs. 100 mm. 18.70 korona, pp., 100 mm. 18.75 korona, pp., 100 mm. 18.75 korona, pp., 500 mm. 18.85 korona, pp., 100 mm. 18.85 korona, pp., 300 mm. 18.75 korona, pp.

Zab. 100 mm. 14.00 korona, dohos, 100 mm. 16.00 korona, 100 mm. 15.70 korona.

Tengeri. 100 mm. 14.90 korona, kocsira, 200 mm. 14.95 korona, kocsira, 100 mm. 14.70 korona, készpénzfizetés mellett.

Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

A határidőpiaczon kötött:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. októberre 11.36, 11.35, 11.38, 11.28.

Buza 1909. áprilisa 11.65, 11.66, 11.58.

Rozs 1908. októberre 9.44, 9.46, 9.39, 9.40.

Zab 1908. októberre 7.95, 7.96, 7.85.

Tengeri augusztusra —, —, —.

Tengeri 1909 májusra 7.41, 7.40, 7.42.

1 óra 30 percig zárulnak:

1908. októberi buza 11.29—11.30

1909. áprilisi buza 11.58—11.59

1908. októberi rozs 9.39—9.40

1908. októberi zab 7.91—7.92

1909. májusi tengeri 7.35—7.36

Budapesti gabonaforgalom.

1908. szeptember 9-től szeptember 10-ig.

Érkezett: Elszállított:

Buza 28178 6507

Rozs 4744 5474

Arpa 4835 2221

Zab 12846 17528

Tengeri 4011 3101

Liszt — 18931

Korpa — 4535

Értéktőzsde.

A tőzsdén ma volt a medio prolongáció napja, mely változatlan kamattételek mellett simán nyert lebonyolítást. A mai előtőzsde változatlan külföldi jelentésekre nyugodt irányzattal nyílt meg. Mint-hogy semmiféle ösztönzés nem jött a nagymérvű üzlettelenség mellett, az eleinte tartott, árfolyamok általában gyengültek, a déli tőzsde is gyengén indult, később azonban bécsi vásárlásokra javulás állott be. A forgalom egész napon át csekély volt irgadózó árfolyamok mellett. A helyi piacon a Közuti vasut, a Hazai bank, a Kereskedelmi bank részvényeiben volt kötés gyengébb árfolyamok mellett, míg a Salgótarjáni részvények ma továbbra is emelkedő árfolyamok mellett voltak forgalomban. A járadékpiac valamivel gyengébb. A tegnapi zárlat-

hoz viszonyítva, ma az Osztrák hitel egy koronával, a Magyar hitel szintén egy koronával, az Államvasut két koronával gyengült. Forgalomba került: Osztrák hitel 646—644.25 koronán, Magyar hitel 752—750 koronán, Államvasut 699—698 koronán, Leszámitolóbank 480.50 koronán, Jelzálog 443—440.50 koronán, Rima 560—559 koronán, Városi villamos vasut 265 koronán, Közuti 542 koronán, Magyar koronajáradék 92.85—92.90 koronán, Salgó 603—596 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde gyenge.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 646.—644.50. Magyar hitelrészvény 752.—750.50. Osztrák-magyar államvasut 699.—698.50. Rimamurányi vasut 560.—Jelzálogbank 443.—440.50. Közuti vaspálya —.—. Magyar koronajáradék 92.90—92.85. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 600.—604.—Drasche-féle téglagyár 430.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde barátságosabb.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 644.—645.—Magyar hitelrészvény 750.—751.50.—. Osztrák-magyar államvasut 698.—699.—. Déli vasut 118.50—119.—. Rimamurányi vasut 559.50 Magyar leszámitoló-bank 480.—480.75. Jelzálogbank 440.50—441.—. Közuti vaspálya 541.75—543.—. Városi villamos vasut 264.75—265.25. Hazai bank 282.—282.50. Kereskedelmi 3380.—3392.—, Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 596.—598.—

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde olcsóbb bécsi és berlini jegyzésekre csekély forgalom mellett gyenge irányzattal folyt le. Kötötték: Osztrák hitel 645.25—643.75 Magyar hitel 749.—751.50. Végül maradt: Osztrák hitel 644.—Magyar hitel 749.50

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, szeptember 11. (Saját tudósítónk jelentése.)

A külföldi tőzsdék jelentései szilárdan hangzottak, de az itteni piacon nem voltak képesek vállalkozási kedvet előidézni, a konzum a legszigorubb tartózkodásban maradt és a forgalom majdnem egészen megakadt. Gabonaneműekben a hangulat nyugodt, az árak változatlanok, takarmányárak irányzata nem egységes, mert míg a tengeri az áruhiány miatt ismét 5 fillérrel drágult, addig a zab az egyre növekedő kínálat nyomásztó hatása alatt 10 fillérrel hanyatlott. Az irányzat árpában kedvetlen, sőt inkább bágyadt, a forgalom nagyon csendes, mert az export egy idő óta tetlen és a konzum ma beszüntette vásárlásait. A kötések közül jelentékenyebb volt egy tétel morvaországi urasági áru buza, amely 11.76 koronán kelt Hohenauból. Az argentinai buzaexport e héten 31.000 tonnát tett ki a múlt heti 44.000 tonnával szemben.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.10—12.50 korona, marosi 11.85—12.25 kor., bánáti 11.85—12.23 korona, tótfelvidéki 11.40—11.85 korona, mosoni 11.60—11.95 korona, új déli vasuti 11.60—12.—, marchfeldi 11.25—11.70 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 9.65—9.85 korona, csepeli 9.60—9.80 kor., pestmegyei 9.85—10.—, déli vasuti 9.60—9.85 korona, különféle magyar 9.60—9.85 kor., osztrák 9.55—9.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20—10.50 kor., marchfeldi 8.80—9.50 kor., bécsvidéki 9.—9.80 kor., tótfelvidéki 8.—10.25 kor., csepeli 7.85—8.80, győri —.— kor., déli vasuti 8.50—9.75 kor., tiszavidéki 7.30—8.60 kor., északmagyarországi 7.40—9.30 korona.

Magyar tengeri: régi 8.80—8.95, új —.— kor., —.— korona, cinquantin 9.20—9.45, új —.— korona.

Magyar zab: selejtes —.— kor., közepes 8.30—8.70 korona, elsőrendű —.— kor., válogatott 8.65—8.95 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai —.— korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, szeptember 11. A külföldi tőzsdékről érkezett jelentések befolyása alatt kedvetlen irányzattal indult meg a forgalom az itteni előtőzsdén. Daczára ennek, a vezető értékek körén belül csak zűk körre szorítottak a realizációk. Csak alpesi bányarészvények szenvedtek árveszteséget, míg osztrák hitel- és államvasuti részvények árfolyamukat egyelőre megtartották. Később ezeknek az értékeknek az árfolyamát is lejjebb nyomták a realizációk, úgy, hogy az előtőzsde kedvetlen irányzattal zárult. A déli tőzsde nyugodtan, alig változó árfolyamokkal indult, később berlini gyengébb jelentésekre, a piac kedvetlen irányzatba csapott át. Államvasuti részvények és élvezeti jegyek helyi vásárlások folytán mindazonáltal magasabban állottak.

11 órákor zárulnak:

Osztrák hitel. 644.25. Magyar hitel. —, Länderbank 441.25, Allamvasut 698. —, Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 119.50 —, Alpesi bányafársulat 671.50. Rimamurányi 559.50. Májusi járadék 96.35, Magyar koronajár. —, Orosz érték —, Török sorsjegy 185.50, Német márka 117.42.

Órákor jegyzetek:

Osztrák hitel 644.25, Magyar hitel 750. —, Länderbank 441.50, Unio-bank 547.50, Allamvasut 698. —, Anglo-bank 229. —, Bankverein 519. —, Déli vasut 119.25, Gózhajó —, Alpesi bányarészvény 671.50. Májusi járadék 96.35, Magyar koronajár. 93. —, Török sorsjegy 185.75, Német márka 117.42. Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 559.50, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti peiroleum —.

Bécs, szeptember 11. (Osztrák értékek zárulata.)

4.2 százalékos papír-járadék 96.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.95, 1860-as sorsjegy 152.40, Osztrák hitelsorsjegy 475.50, Angol osztrák bankrészvény 298.50, Bécsi Bankverein 418.50, Osztrák-magyar bank 1770. —, Déli vasut 118.50, Dunagózhajózási társ. 1010. —, Dohány rész. 401.50 Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.42 Osztr. Lloyd 413. —, 4.2 sz. ezüst. jár 96.25 — 99.10, Osztr. koronajár. 96.40, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részvény 643. —, Union-Bank 546.50, Osztrák Länderbank 440.50, Osztrák-magyar államvasut 697.25, Elbavölgyi vasut 451. —, Alpesi részvény 671.50, 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 239.60, Lipótkohó —, Töröksorsjegy 185.75. Nyomott.

Bécs, szeptember 11. (Magyar értékek zárulata.)

4 százalékos arany-járadék 111.10. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 144.50, Magyar hitelbank részvény 748. —, Magyar leszámítoló és váltó részvény —, Rimamurányi 558. —, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 400. —, Magyar koronajár. 92.90, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. —, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény 362. —, Magyar jelz. bank 439. —, Magyar keresk. bank 33.85.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE

Berlin, szeptember 11. (Tőzsdei jelentés.) A nyugati tőzsdék gyenge irányzata, valamint a német-marokkói politikáról szóló francia jelentések eleinte engedő árfolyamok mellett nyomott irányzatot idéztek elő, de a kínálat nem volt jelentékeny. Bankértékek 3/4%-ot veszítettek, később azonban ezt némileg pótolták, míg bányarészvények kezdetben nem veszítettek többet 1 1/4%-nál, de a későbbi folyamatban ismét estek, miután az Iron Monger jelentését kedvezőtlenül ítélték meg és a londoni irányzat is gyenge volt. Vasutértékek majdnem általánosságban gyengülésre hajlottak és gőzhajós-részvények is estek eleinte, miután a két vezető német társaság 1908-ra állítólag nem fog osztalékot fizetni. Utóbbiaknál azonban később mégis némi javulás állott be. Járadékok mérsékelt árfolyamcsökkenések mellett csendesek voltak. Villamossági részvények eleinte felfelé irányuló mozgalom tárgyai voltak, később azonban ismét engedtek. Zárlat felé az amerikai értékeknek a londoni tőzsdén való emelkedése általában kedvező hatást gyakorolt és kisebbfokú javulást idézett elő. A készpénzpiac iparértékei nyugodt üzlet mellett gyengébbek voltak. Napipénz 3% és alább, magánle- számításai kamatláb 3 1/2%.

Zárlatok jegyzetük: 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék 98.70, osztrák hitelrészvény 202.70, Déli vasut 22.70, orosz bankjegyek 214.70, 4 százalékos új orosz kölcsön 77.10, Disconto Comandit 168.60, Dinamit-truszt 170.80, Harpeni 206.60, Unifikált török járadék 94.30, 4.2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjádék 93.40, Magyar koronajádék 93. —, Osztrák-magyar államvasut 149.50, Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék —, Alt. villamossági Edison 223.50, Gelsenkircheni 208.70, Laurakohó 213. —, Gyenge. **Frankfurt, (Zárlat.)** szept. 11. 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék 98.60, 4 százalékos magyar aranyjádék 93.50, Osztrák hitelintézeti részvény 202.75, Osztrák-magyar államvasut 149.20, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 203.92, Bécsi Bankverein 141.75, Villamos részvény 203.92, 3 százalékos magyar aranykölcson 77.20, 4.2 százalékos ezüstjádék 99.40, Osztrák koronajádék 96.40, Magyar koronajádék 93. —, Osztrák-magyar bank 125.60, Déli vasut részvény 22.70, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.03, Párisi váltóár 812. —, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Engedő.

Hamburg, (Zárlat) szeptember 11. 4.2 százalékos ezüstjádék 98.90, 1860. sorsjegy 154. —, Déli vasut 22.30, 4 százalékos aranyjádék 98.40, Osztrák hitelrészvény 202.75, Osztrák-magyar államvasut 149.75, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjádék 93.10 Nyugodt.

London, szeptember 11. Angol consol 86. **Páris, szept. 11. (Zárlat.)** 3 százalékos Francia járadék 96.77, Osztr. aranyjádék 99.75, Magyar aranyjádék 94.70, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 496. —, 4 százalékos Olasz járadék 104.20, Déli vasut elsőbbségi kötv. 294. —, 5 százalékos marokkói járadék 513. —, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 96. —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 91.25, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 93.75, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.50, 5 sz. Orosz kincstári utalvány 1904. 520. —, 4 sz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 96.42, 4 százalékos unifikált török jár. 95.67, Török sorsjegy 176. —, Török dohányrészvénye 428. —, Osztrák föld-hitelintézet —, Osztr. Länderbank 476. —, Magyar Jelzalogbank —, Banque de Paris 1516, Banque Ottomane 713. —, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 125. —, Meridional vasut —, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 639. —, Rio Tinto 17.42, Sucrerie d'Egypte 38. —, Tula 309. —, Thomson Houston —, Urikányi köszén 176, Chartered 22.50, De Beers 334. —, East Rand 114.50 Jagersfontein —, Transvaal Consols 68.25, Transvaal Land Company 68.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 251.25, Váltó német piacokra (rövid) 123.09, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 3/8. —, Olasz aranyváltó (rövid) 1/8. —, Váltó Svájcra (rövid) 1/8. —, Csek Londonra 251.30, Magánkamatláb 1 1/4. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vásárcsarnok.

1908. szeptember 11-én.

A piac üzletmenetében az utóbbi napokban sem állt be lényeges változás. A dinnye iránti kereslet teljesen megszűnt s ezen cikk ugyszólván eladhatatlan. Szőlőváltozatlan árak mellett értékesül. Nyári alma csak nyomott árak mellett talál vevőre. Téli táblaalma nagy mennyiségben lesz eladásra bejelentve, az árak még kialakulatlanok. Szép rózsaburgonya kedvezően értékesül.

Mai árak:

Husneműk: Helybeli marhahus hátulja 128-136 K, eleje 108-112 K, vidéki borju, bőrben hosszan mérve sulylevonás nélkül 1.-1.06 K helybeli borjuhús 112-124 K, sertésűs szalonnával 130-132 K, lehuzott sertés 128-138 K, szalonna friss 128-132 K, szalonna sózott 116-120 K, szalonna füstölt 128-132 K, olvasztani való 130-132 K, hárj 136-140 K, sertészsír 140-144 K, mind métermázsánként. Füstölt hús (vidéki) kg.-ja 1.30-1.60 K, hazai sonka 1.80-2. — K, szalámi magyar 3.80-4. — K, nyári szalámi 1.20-1.40 K.

Vad: Óz 1.60-1.70 K, szarvas —.70 —.80 K dämvad —, vaddisznó —, K kg.-kén egészben, nyul nagy 3. —-3.60 K, nyul süldő 1.80-2.40 K, fogoly 60. —-80. — K, fácán 2.80-3. — K szalonna 40-50 K, darabonkint. Fenyvesmadár kötegye —.

Baromfitélek: Elő rántani való csirke 1.20-1.80 K, sülti való 2.40-2.80 K, kacsa sovány 2.40-3.40 K, kacsa hizott 4. —-5. — K, liba fiatal 4.40-6.40 K, lud hizott 10. —-15. — K, tyúk 3.40-4. — K, pulyka — K páronkint. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.32-1.40 K, hizott rucza 1.40-1.60 K, hizott pulyka —, — K, levestyuk 1.20-1.40 K kg.-ként, Pulárd 1.80-2. — darabonkint.

Tejtermékek: Tevaj (centrifugált) I. 2.10-2.30 K, II. 1.90-2. — K, főzővaj (köpült) 1.50-1.70 K, tehénturó 10-20 K, kilogr.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállítatunk.

Zöldsejtelék: Burgonya (vagonáru) sárga 7. —-8.20 K, rózsas ujj 6.80-7. — K, fehér 4.80-5.20 K, kifli 8. —-10. — K, sárgarépa 8. —-18. — K, petrezselyem 8. —-18. — K, vöröshagyma makói 15. —-18. — K, közönséges hazai 10. —-12. — K, fokhagyma 30.-36. — K, káposzta 7. —-8. — K 100 kg.-ként. Burgonya, új —, — K, kalarábé —, — fill, spárga solo K, közép — K, leves — f kg.-ként. Zöldbab hüvelyes — K, kifejtett — K, zöldborsó hüvelyes —, — K, kifejtett — K. Paradicsom 8. —-10. — K 100 kg.-ként. Uborka salátának 6. —-7. — K, ecetbe 1. —-1.40, savanyítani —, — K 100 darabonkint.

Gyümölcsjetelek: Szőlő —.20-40 fillér kg.-kint Alma válogatott elsőrendű áru (aranyparmenanett, Jonathan, Törökbalint, batul stb.) — K, másodrendű 20-30 K, harmadrendű apró áru 10-14 K. Körte elsőrendű —.40-60 K, másodrendű 30-40 K, dió I. 40-60 K, II. 30-40 K. **Vegyesárak:** Méz —70.-94. — K, gyümölcsiz

—, —, — K, gomba friss —, —, — kilogrammonként. **Tojás:** bácskai 80-82 K, erdélyi apróbb árt 77-79 K.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, szeptember 11. Felhajtott: 980 drt élő borju (közte 15 rugott), — drb leölt borju, — drb növendékmariha, — drb élő bárány, — drt leölt bárány.

Arjegyzesek: Elsőrendű élő borjukért 84-94 fillér, kivételesen 96-100 fillér; középminőségű élő borjukért 76-82 fillér; leölt borjukért — fillér; silány és rugott borjukért 64-74 fillér, növendékmariháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronkint. Az irányzat élénk volt, az árak elsőrendű borjuknál 4 fillérel ke- r- kint emelkedtek.

Serleskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, szeptember 11-én. (Hivatalos tudósítás) **Hízott sertésárak:** Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 128-129 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 129-130 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 133-135 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm sulyban) — fillérig.

Sertésleltárm: 1908. évi szeptember 9. napján volt készlet 37144 drb., 1908. augusztus hó 10-én felhajtott 530 darab, 1908. szeptember 10-én elszállított 407 darab, 1908 szeptember 11. napjára maradt készletben 37267 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szept. 11. (Hiv. tud.) **Előző napról ma-** radt 984 darab sertés, 59 darab süldő, 2 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1451 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, **össze-** sen 2435 darab sertés, 59 darab süldő, 2 darab malacz. Eladatott 1265 darab sertés, 29 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 1170 drb sertés, 30 darab süldő, 2 drb malacz. **Mai árak:** Zsirtertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 100 — fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 116 — fillérig, ételsulylevonással 122-126 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 120-128 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 120-128 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill-ig, könnyű — kgr.-ig. Belföldi süldő 112-120 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak 2-4 fillérrel hanyatlottak.

VIZÁLLÁS.

m é t e r		m é t e r	
szopt. 10. szept. 11.		szept. 11. szept. 11.	
Inn	Sharding 1.48 1.66	3177	M.-Szeged 0.06 0.16
Dona	Passau 2.97 3.48		Tekoháza 0.19 0.22
	Linz 0.32 0.68		V.-Námény 0.48 0.47
	Bécs 0.38 0.62		Tarna 0.04 0.26
	Pozsony 2.19 2.44		Ujfalud 0.08 0.12
	Komárom 3.18 3.36		Szalnok 0. — 0.01
	Budapest 2.70 2.7		Leopárd 0.87 0.73
	Paks 2.22 2.3		Szend 0.24 0.37
	Mohács 3.22 2.2		T.-Bécs 0.31 0.19
	Gombos 3.47 3.47		Titel 2.08 1.93
	Ujvidék 2.67 2.54		Undava 1.17 1.18
	Pannocsa 1.16 0.95		Tapoly Bártfa 0.59 0.59
	Orsova 1.63 1.38		Rodroz Ladács 0.34 0.60
Horva	Morvafalu 0.35 0.42		Sajó Zsolca 1.19 1.11
Vág	Zsolna 2. — 0.34		Hernád H.-Námény 0. — 0.06
	Trenesén 2. — 0.31		Bereityó Maróttfa 0.37 0.30
	Szend 0.57 0.68		Kőrös B.-Ujfalva 0.32 0.39
	Szt.-Gothárd 0.51 0.51		Cenca 0.28 0.32
	Sárvár 0.12 0.11		N.-Várnád 0.32 0.38
	Győr 2.43 2.62		Belényes 0.16 0.12
Dráva	Varnád 1.40 0. —		Tonka 0.34 0.37
	Zakány 0.40 0.30		Gurshonc 0.25 0.28
	Bárc 0.02 0.20		Borsosud 0.4 0.09
	Eszék 1.08 1.17		Rákcs 0.56 0.59
Iszta	M.-Szeged 0.46 0.54		Gyoma 0.54 0.11
száva	Zágráb 0. — 0.8		Gv.-Fehérvár 0.83 0.22
	Szilcsék 0.18 0.24		Brunyicska 0. — 0.28
	Mitrovicza 1.04 0.68		Soborsin 0. — 0. —
Szamos	Dócs 0.45 0.38		And 1.31 1.44
	Szalnár 0.11 0.14		Makó 0.40 0.19
Kraszna	N.-Mallény 0.48 0.44		K.-Kostély 0.22 0.11
Latorca	Munkács 0. — 0.12		Kiszáló 0.47 0.74
Lahorca	Homonna 0.17 0.20		Temesvár 0.98 0.98
Ung	Pereseny 0.64 0. —		Becsevár 0.77 1.32

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Palatin Márton andráshidi és Zádori Ferenc kismulyadi róm. kath. elemi iskolai tanítókat a kis-kundorozsmai külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítókká, Radoszavlyevits Emilia okleveles tanítónőt a temeskubini (volt határőrvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Jonescu Valér okleveles tanítót a ruszakai (volt határőrvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Kirilovity Miklós okleveles tanítót a sajkásgyörgyei (volt határőrvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Derecskei Mária okleveles tanítónőt a perovoi (volt határőrvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Csépy Lajos okleveles tanítót a marosgombási állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Balajthy Ida okleveles tanítónőt a vári állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Csorja Margit okleveles tanítónőt az izspallagi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Varga Jolán okleveles tanítónőt a zólyomi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Pavukné Sesztay Julia beregszántói gör. kath. elemi iskolai tanítónőt a beregszántói állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Kiss Julianna okleveles tanítónőt a bágyoni állami kisdudóvóházhoz kisdudóvónővé, Szabó Erzsébet okleveles tanítónőt a mádi állami kisdudóvóházhoz kisdudóvónővé; a debreczeni itélőtábla elnöke Schusterics Béla nagykárolyi lakos, ügyvédjelöltet a debreczeni itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a kassai itélőtábla elnöke Mankovics Antal államtudor, feketeküti lakost a kassai itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a fehértemplomi törvényszék elnöke a verseczi járási bíróságnál ügyészségben levő III. oszt. hivatalnoki állásra Szerdinácz Kálmán fehértemplomi törvényszéki napidíjas szolgát nevezte ki.

csegői lakos Gergelyre, kiskoru Rollberg Dézso budapesti lakos Rónára, Feigelstock Adám budapesti lakos, valamint Ilona nevű kiskoru gyermeke családi nevének Füredire kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A kézdívasárhelyi járásbírósnágnál albirói, a budapesti törvényszéknél jegyzői, a szekszárdi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi titkári, a nagybecskereki pénzügyigazgatóságnál fogalmazói, a kolozsvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszéknél pénzügyi számtisztai, a zengői fővámhivatalnál vámtisztai, a nagybecskereki pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi főügyvezető, Kiskörén (Hevesm.) postamesteri, Kéttornyulakon (Veszprém.) postai ügynöki állásra 2 hét; — a hőmérsékletmérési övönképző-intézetnél igazgatói állásra 3 hét; — a beszercebányai törvényszéknél törvényszéki orvosi és törvényszéki foghízi orvosi állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

DR. HÖNIG IZSÓ
Elektroterapeutikai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás. Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-39. Gyógyítványozók: Elektromágneses gyógyítás. Röntgen sugarakkal való kezelés. Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio). Kék fényvel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm). Villamos fényfürdők. Villamos massage (Vibratio). Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés. Villamos vízfürdők. Szénsavas fürdők. Főbb javallatok: Általános idegesség (neurasthenia, hystéria). Rendelés d. e. 3-11-ig, d. u. 2-6-ig. Szombat egész napon át.

IDŐJÁRAS
A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. szeptember 11-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánkban tegnap is száraz, derült idő maradt, de reggelre nyugat felől már felhősödés állott be. A hőmérséklet helyenkint kissé a normális fölé emelkedett; maximuma: Verseczen 32 C°, minimuma: Botfalun 4 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára: Nyugat felől eső, vagy zivatar és hősüllyedés várható.

Table with columns: Allomás, Légnyomás mm., A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet. Lists various locations like Szatmár, Ungvár, Kismárk, etc.

EGYETÉRTÉS
politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, 100 kilogramm u. ára. Lists various types of wheat and their prices.

Table with columns: Pénz, Aru. Lists various goods and their prices, including bank shares and commodities.

Table with columns: Pénz, Aru. Lists various goods and their prices, including bank shares and commodities.

SZINHÁZAK

Szombaton 1908. szeptember 12-én.

Remzeti Színház

A kényeskedők
Vígjáték 1 felvonásban. Irta Molliéro.
Est követi:

Alfonz ur.
Vígjáték 2 felvonásban. Irta ifj. Dumas Sándor, Fordította Paulsy E.

Montalglin	Gyenes
Octave	Náday
Rémi	Abonyi
Dreudoné	Bónis
Raymonde	Hegyesi M.
Guichardé	Csillag T.
Adrienne	Várnai

Kezdeté fél 8 óraker

Vígyszínház

Tatárjárás.
Operett három felvonásban. Irta Bakonyi Károly, zenéjét Gábor Andor verselre írta Kálmán I.

Személyek:

Lohonyay tábornok	Vendrey
Frezka a leánya	Komlósy
Riza	Kelletti J.
Lórenthey	Hegedűs
Imrédy	Fényesi
Mogyoróssy	Kornai B.
Wallenstein	Sarkadi
Milke	Dallos J.
Luri	Tihanyi

Kezdeté fél 8 óraker.

Magyar színház

A Sasfiók
(L'Algon) Dráma 5 felvonásban írta Rosland Edmond, fordította Abrányi Emil.

Ferenec	Törzs
Fiambeau	Csorlos
Methernich	Gerás
Ferenec özvegye	Rothey
Marmont tábornagy	Thuróczy
A szabó	Z. Molnar
Gentz	Rákai
Báró Obenaus	Molnár
Maria Luiza	Forrai R.
Camorata grófnő	Polgar I.
De Lorgei Teréz	T. Halmi M.
Főhercegnő	Mészáros G.

Kezdeté fél 8 óraker.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Ma, szombaton, szeptember 12-én, este háromnegyed 8 óraker

XX-ik High-Life-Estély az intelligencia találkozója.

«HELGOLAND»

Nagy kiállításos vízi nemajáték 150 négyzetméter víz a cirkuszban. Fényes kivilágítás, illusztrációk. 60 hölggyből álló balettkar, The 3 Stags' halászgárdás motorerőképpon és az egész nagy műsor.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SÁNDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 óraker

Ma! fél 10 óraker! Ujdonság!

A feleségem férjes

Böhözat írta Satyr. Rendező Rott Sándor.

Végül 11 óraker

DER LUFTTURNER

Böhözat egy amerikai szállodai életről írta Satyr. Rendező Trebitzsch Sándor

Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. n. 8-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.

— Kezdeté fél 12 óraker —

FRANÇOIS TRANSYLVANIA SEC

Kalap-Király-nál

a legelőzsébb őszi újdonságok megérkeztek, a nagyrédmű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 kor. kalapjaikra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak

Különös gondot fordítunk műhelyünkben Hársfa-u 33. no. kalapok átalakítására.

Becses pártfogásért eszedünk kalapos mestert

Szigorosan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

Női ruha divat-kelme eladás

Oriasi készletünkben 120 cz. széles őszi angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 frtig árusítunk.

Rosenberg és Quitt

női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza.

Budapest, VI. Király-utca 32.

Telefon 528.

Alapították 1895

XV-ik évfolyam Telefon 63-45.

Beiratások

naponta 9-6 óráig.

SOMOGYI MÓR

TANAR, ZONGORAMŰVÉS

államilag képesített diplomált zenetanár igazgatósága alatt álló ZENE-CONSERVATORIUM

akadémiai előkészítő tanfolyamokkal kezdők és haladóknak a legmagasabb művészi képzésig.

VII., Erzsébet-körut 44. I.

Zongora, hegedű, ének, czimbalom, gordonka s az összes zeneelméleti tanszakokra. Az oktatást, az ország legkiválóbb művészei és pedagógusai államilag diplomált tanárok végzik.

Vidéki lányövendékek részére INTERNÁTUS. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság.

TENNIS-RAKET JAVITO

Tennis-pálya-készítő és felszerelő. Versenyjátékosok egyedül raketjavítója.

MACHER REZSŐ sportüzlet

Budapest, IV., Koronaherceg utca 3. szám. (Az udvaron)

BUTOR

DUS VALASZTEKEDHATÓ KÉSZPÉNZRE MINT RÉSZLETFIZETÉSRE RENDHIVÜLI ÖLCSŐÁRON HÁGHATÓ

EHRENTREU TESTVEREKNEK!

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SÁRK)

KAPAL ARJEGYZER INYEN. TELEFON B2-7

Jól lát?

Ha nem, akkor forduljon bizalommal

HATSCHEK optikushoz, csak Károly-körut 6. sz. ahol szemüvegek és látóeszközök a legelőzsébbben kaphatók ingyen árnövák bérmentve.

600.000 korona

nyerhető

október hó 5-én

1 drb Pesti Hazai Tkp. sorsjeggyel.

Kapható

40 havi 3 kor. 50 fillér részletfizetésre.

Az első részt et beküldése után kiadom a sorsjegyzőszózat és számú tartalmazó részletet azonnali játékkal. Az első 2 havi részletnek egyszerre való beküldése esetén a 3-ik részlet ingyen nyugtáztatik.

Fleissig Sándor

bank- és váltóüzlete

Budapest, VII., Erzsébet-körut 2.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-n. 17

Érdekes újdonságok:

AALBACH mint budapesti idegenvezető

MISS PHILADELPHIA

"Topsy" nevű remekül idomított elefántjával.

Mascha Dignam — Fred Marion — Mab Dersy Kosta — Las 4 Maravillas — The 8 Lancashire Lads stb. stb.

Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.

— Az előadás kezdete 8 óraker. —

A téliharibon reggeltől 5 óráig VORÓB ELEK szingyzenekara hangversenyt.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE Teréz-körut 28.

Ma és mindennap a nagyszerű szeptembri műsor LASZÓ RÓSI 4 ságerrel. Dr. Szalay József koncertier (Grünbaum imitáció, budapesti idegenvezető) Rakay Marlon, Szatmári Árpád, Kövay, Góross, Kabok, Szonitzony, Antaly Erzel, Kókény, Hoss, Sugar Edith, Csabai Zsófi, teljesen új cabaret-számokkal. — **BERTA PANAMAJA** 100-ik jubileárius előadása. (Oriasi sikerű színpadi paródiák). — A néma vadított. (Böhözat). — A hárem felosztása. (Színpadi iria). Jögyek. Konline toszedjelen, Andrassy-ut 29. Bárdnai és a Cabaret pénztáránál, Teréz-körut 28.

GLADIS-KÁVÉHÁZ

Rottenbiller-utca 10. (Óvoda-utca sarkán)

Minden este Telefon 105-69.

TATAI BUS FERI

zenekara hangversenyz. — Fényes amerikai berendezés. — Külön értékesített helyiségek. — Szolid árak.

A szervezett munkások szíves pártfogását kérve, tisztelettel

SZATMÁRI, KÁVÉS.

IFJ. SCHULLER FERENCZ

nagyvendéglője

VI. kerület, Andrassy-ut 39. szám.

A szalmaüveggyek legkedveltebb öttermo.

Mérsékelt árak! Kifünó kiszolgálás

ÉVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBÖL ÉS ALPACCA EZÜSTBÖL, DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK A LEGELÖNYÖSEBBEN

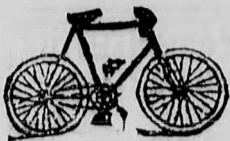
POLGÁR KÁLMÁN

EKSZERTELEPÉN

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK. ARJEGYZER 2000*RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uraló eredeti angol
Hellcat Premier és The Champion

kerékpárokat dupla harang
csapágygyal és szabadonfutó-
val 8 évi jótállással, minden ár-
felemelés nélkül szigorúan az
eredeti gyári áron havi 12 és 15
kórónás részletre adjuk és

**kerékpár-
alkatrészeket**

egész világon létező összes kerékpárhoz, óriási forgalmunk követ-
keztében mélyen leszállított nagyban

eredeti gyári **30% árleszállítással** szállítunk vidékre is
árban bárhová

Láng Jakab és Fia kerékpár és alkatrész nagy
kereskedők
Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb
kerékpár raktára.

Budapest, VIII., József-körút 41.

Fióküzlet Baross-tér 4. és Budán II., Margit-körút 6. — Díjazásjegy
zárunk 1000 képpal, kerékpár és alkatrészekről ingyen és bérmentve

ISKOLAKÖNYVEK

az összes vidéki
és budapesti iskolák,
elomi. polgári fiú és leány-
iskolák, felsőbb leányiskolák,
gymnásiumok, real, kereskedelmi
iskolák stb. számára kaphatók

SINGER ÉS WOLFNER

könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrásy-út 10

Hevny vagy idült

bujakór-bántalma

egy görvélkór, bőrbajok, rheuma, (izzag fekélyek stb.) és
a romlott vértől származó egyéb bajoknak, mint migrigadag, t.
rheumatismus, a száj, gége gonyedése, dagadtok,
onostosis, tobetetlenség és mindenféle szerzett vagy örököl-
t bujakóros bántalmak esetében, a legmegöröztetőbb és minden
gyógykezeléssel dacoló betegségből biztos és gyökeres gyó-
gyulást nyújtanak

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia
által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül
vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a lekválőbb orvo-
sok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szeret és már
számos kitüntetésben részesült.

Ará egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy
doboznak 62 darab tartalommal 11.— kor. Minta és prospektus
rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszer, tára Budapest, Kic ály
utoza 12. és Andrásy-ut 22.

Katholikus imakönyvek

közép- és polgári iskolai tanulók használatára.

Ahitat órái. Imák és énekek. Szepesi
Imrétől. Vászonkötésben 2 K 80 f.

Leányoknak:

Üdvösség útja. Oktató és imádságos-
könyv, felnöttebb róm. kath. leányok szá-
mára. Papanek Ferencz dr. és Zelliger
Vilmóstól. Vászonkötésben 2 K 40 f.

Az esztergomi egyházmegyei hatóság engedélyével.

Kaphatók

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.
— és minden könyvkereskedésben.

958. sorozat **Bon** 028. szám

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvosi mű-és kísérőre
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50 sz.
köteles ezen utalvány beküldése mellett
minden megrendelőnek 15% azaz tizenöt
százaléknyi árkedvezményt adni az eredeti

F. Bergerand fils
párisi különlegességek
gyártmányaiból. Kimerítő ké-
pes árjegyzék díjmentesen sárt levélben
küldetik.

Kivágatott az „Egyszerűsítés” 551. 25708

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elismert
egy és kétcsövű vadászfegyvereket,
flóberteket, karabélyokat, céllövő fegy-
vereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kárpitos nyergesek
részére mindennemű kel-
lékek képes nagy árjegyzé-
két kívánatra ingyen küldi
a Budapesti Paszomány-
gyár Részvénytárs. Nagy-
mező-utca E. 46. 27903 E.

Magyar kir. államvasutak.
205735/908. szám.

Pályázati hirdetmény
kovácsszén szállítása iránt.

A m. kir. államvasutak
igazgatósága 1909. január
1-től számítandólag egy, il-
letőleg három éven át éven-
ként mintegy 8500 tonna
kovácsszén-szükségletét biz-
tosítani chajtván, eziránt
nyilvános pályázatot hirdet.

Az egy koronás magyar
okmánybélyeggel ellátott és
lepecsételt ajánlatok 1908.
október 13-ig heterjeszlen-
dők, a bántépének pedig a
megelőző napon déli 12
óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó
részletes feltételek, ugyszin-
tén az általános és külön-
leges szállítási feltételek a
magyar kir. államvasutak
anyag- és leltárbeszerzési
szakosztályánál (Budapest,
VI., Andrásy-ut 73., II. em.
45.), valamint minden üzlet-
vezetéségnél megtekinthetők,
vagy a megállapított ár elő-
zetes lefizetés mellett a
magyar királyi államvasutak
budapesti nyomtatványtárá-
nál posta útján is megren-
delhetők, megjegyezvén,
hogy a különleges szállítási
feltételek minden példányá-
ért 30 fillér, az általános
szállítási feltételekért 50 fillér
fizetendő. A feltételeknek
posta útján való küldése
esetén 20 fillér postaköltség
is beküldendő.

Budapest, 1908. szept-
ember hóban.

Az igazgatóság.

Utánnyomás nem díjazatik.

A törvény
követelményeinek
megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és
nélkülözhetetlen háziszser, igen
számos esetben kitünő szolgál-
latot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserü
páratlan hatása!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMÉTEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt
csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét
gyártmányt kérni.

E hirdetés rovatan minden szó egyszeri beiktatása közönséges pént betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatan minden szó egyszeri beiktatása közönséges pént betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények használtak és ujak, rend kívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Csemegezőlöt nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu ősi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsanként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Bérbáz a Belyárosban, 18,000 forint bérjével 35000 forint lefizetés mellett megvehető. A befektetett tőke 4000 forintot jövedelmez. Bővebbet Mudrony István Budapest, József-körút 77

Gyümölcsfa díszfa stb. ősi árjegyzékkel ingyen szolgál, kertalakításokat elvállal Weber faiskolaja Békásmegyeren. (Budapest mellett)

Egyéves önkéntes lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntes-ségre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Gépezet című újlandó rovata van a hetenként megjelenő „Molnárak Lapja” szaklapján (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és műanyag-szemek ingyen küldetnek azoknak, akik levetélenek kérik. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai úttöréseket kívül mindaz előfordul, amire gépezetnek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, tüstöknek, gépjárási munkásoknak az üzemből és azon kívüli szük-ségük van, emellett a valódi és elcsúsztatással nyilatkozhat arról a rovatról azok, akik megismer-ték. A hollán ára egész évre 8 kor. telefon 4 kor. 2887A

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiatá-nárokról által oktatott szak-tanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. A-ajánlotta Markovits Ivan 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyilván szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a fabelsberger szak-iskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyáz-zunk! Az egyesület czen kizárólagos szakiskolája írógépezetektől s más hir-detésünket utánzó utabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át. 28944

Kézimunka himzésekhez, butorhoz, függönyvökhöz, lakásberen-dezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszo-mánygyár, Nagymező-utca 46. szám. 27903

MÉRNÖK-AKADÉMIA gép- és elektro-techniku-sok, építő mérnökök és építésszek részére. Felvétel 6 gym. osztályból vagy más tanuló előképzettség v. szakiskola elvégzése utan. Bővebbet a pro-grammból Wismar a. d. Ostsee.

Jogi, politikai szolgálatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizs-gákra, ugyszintén ál-lamszámvevőtanai állam-vizsgára teljes sikerrel gyorsan, olesón elő-készít: Dr. Kállay Zol-tán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Szaktanárok vezetése alatt előkészített-nek felelősséggel, legrovl-debb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis si-keres vizsga esetén, gyer-mekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemít végeztek, polgári iskolai magánvizs-gákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, realiskolai tanuló, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágo-sítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajlószám.

Földbirtok Gömörmezeyben, 700 hold, vasutállomás helyben, nyolcz-szobás uri lakással, 25 hold termő szőlő, 30 hold dohánygyeud ellyel teljes felszereléssel, tehe-nészetel azonnal eladó. Bővebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77

Butor a legfinomabb és egyszere-rűbb kivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett kapható. Asztalosok készit-ményeire kölcsönt adunk bármely magasságban. Mű-butor kereskedelm: Rézszv-Társaság, Budapest, Arany-köz-utca 5. 28736

BUTOR árverésről, finom és egy szerű butor, hálószobák és garson szobák Szalon bőrfotelek, gyönyörű tükrök, diván, borszék, íróasztal, porzasszönyeg és egyes darabok; Földes B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok Rézagy --- 46.-.-.ft Vaságy matracczal 8.50 Gyermekegy --- 11.50 Sodronyágy-beté 3.50 Vas- és rézbutorok gyári árban. 28048

WEISZ LIPÓT Király-utca 99. szám. TELEFON 87-01.

Stenográfia Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váci-körút 83. Ingyenes gépirasoktatás az összes írógéprendszereken. Díjtalan és biztos állásközvetítés. A „Stenográfia” orszá-gos Gábelberger gyorsíró-és gépíróiskolában havonta új magyar, német, gyors-írási, gépirás és kereske-delmi szaktanfolyamok kez-dődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairásu-kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsíró- és kereske-delmi akadémiái rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosított és másolóiroda. Beiratások naponta az Intézet helyi-ségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Ossze nem tévesz-tendő hasonló hangzásu iskolákkal.

Vilamos világítás saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok ré-szére. Telefon és villa-mos cikkek árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gártner, elek-tromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég el-vállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb könyes ügyekben teendő kutató-sokat, személyek, laká-sok üzletek feltűnése néi-küli megfigyelést a el-tűnt egyének és névte-lon levelek íróinak kí-nomozását, bel és kü-lföldön. Barna Libor Já-nos, Budapest, Rákóczi-ut 8. L. 15. Telefon 103-52. 28587

Földbirtok Nógrádmegyében, 500 hold, vasutállomástól 10 perc-nyire, őtszobás uri laká-sal, nagy felszereléssel, természetel, 25000 forint le-fizetéssel azonnal eladó. Bővebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77.

Pótvizsgákra. Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, real, ma-gánvizsgálatra, gimnázium különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

SZENZACIÓS KÖNYV! IRODALMI CSEMEGE! A nemí kérdés és a társadalom. Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitu-ció világa. VI. A jövő lánya — Fényes László, a leles ma-gyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realizmussal rajzolta meg, az igazságnak teljesen meg-felelő őszinteséggel és határozat-sággal. Hogy milyen sikere volt a könyvet, igazsi bizonyága az, mikép hűbellelten gyorsan kelt el az első öt kiadás 40,000 példányra. Ez már a hat dik kiadás. A 114 szűrt nyomott oldalas könyv ára barmenyes küldéssel csak 90 fillér. Bélyegben is be-küldhető. Kapható a „Molnárak Lapja” könyvnyomdájában (Budapest, V., Csáky-utca 42.)

Csemegezőlöt! legfinomabbat, postakosa-rankint három koronáért — barmenyesen — szállít: Mertz Nándor, Nagyvára-don. 5633

Ha köhög vagy rekedt, Réthv-féle czukorkát vegyen 60 fillér-ért. A legegnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinót, czím balmot, hegedűt készpénzbeni áron a leg-ujabb rendszerű bankhitel utján kizárólag csakis Reményi vagy magyar hang-szerlelepen. Prospektus és árjegyzék in-gylen. Budapest, Király-u-58. szám.

Zalogcédulákat veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyök-öt, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100,000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

Modern urasági butorok elkalmi vétele és eladása háló-, ebédli-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, teri-ték, csillárok, vas- és réz-butorokban. GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Vilamos világítás saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok ré-szére. Telefon és villa-mos cikkek árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gártner, elek-tromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Jogtudományi és államtudományi szigor-latokra, alap- és ál am-vizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre, ügyvédi vizsgára, államszámvevőtanai s az összes jogi szakvizs-gákra sikeres módszer-rel előkészít a „Versalus” jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41, II. 18. 28997

Zalogcédulákat, brillansokat, ékszerket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brillansokért többet fi-zetek, mint amennyit vették. SCHILLEG IZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Gépezetek cséplés idényre nagyszintén gazdatisztelek és az összes gazdasági személyzetet, szakértelem és jószansá-gért teljes felelősséget vál-lalok a hely adó urak ró-zséro teljesen költség és díjmentesen ajánl Krakauer Armi Budapest, Nagyme-ző-u. 25. Telefon 94-87.

Bérbáz a Józsefvárosban, 13 évig adómentes, 7000 forintot jövedelmez, a befektetett tőke 10 százalékol tisztán hoz. Azonnal eladó. Bő-vebbet Mudrony István, Budapest, József-körút 77. sz. I. 18. 28990

Vadászfegyver gyűjtemény, részben örök-ségből származó egyenként is potom áron eladó. Közöt-tük Toplever-kulcsu Lan-caster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-zárú, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Drilling, valódi Krupp aczélsövek-ke 65 frt. Winchester 35 frt Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghamer-les, ugyanitt Gbra Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy perzsa-szönyeg és egy motorke-rekpr nagyon olcsón azon-nal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. 49082

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2. Elfogad teljes lakberende-zéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881 Mintaraktár művészi kivi-telő butorokból, francia és angol szövetekből, Kétféle árú díjmentes.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, ál-landó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK háló-, ebédli-, szalonbe-rendezések, továbbá ur-i szoba, iroda berendezéseit rész- és mahagoni butorok, szönyegok és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétele. Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268 Bazinoy-utca sarok.

Jogtudományi és államtudományi szigor-latokra, alapvizsgákra, állam-vizsgákra előkészít biztos sikerrel Dr. Erős Vilmos jogi szemináriuma. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Lakas beeresztést, ablak tisztítást, egész lakások tisztítását elvállal legmegbízhatóbb Strasser-féle tisztítási válatat VIII, Aggteleki-utca 4, I. 5. Telefon 107-43. 5639

Műasztalosnál készen kaphatók sima fé-nyezett hálószobák, cse-resznyeja, mahagoni és szürke jávorfából igen jó minőségben raktár telusz-oltsága miatt igen olcsón. Néhány sima angol ebéd-li berendezés és uri bu-torok is vannak készen. Réti, Lónyai-utca 25

30 forint. Varrógépek egy új valódi csa-ládi Singer varró-gép zárszekrény-nyel 5 évi létállas-sal csakis SINGER A. műgépésznel Budapest, főüz-let Akáca-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legutjánosabb árban elváll-alom. Árjegyzék ingyen

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2. Elfogad teljes lakberende-zéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881 Mintaraktár művészi kivi-telő butorokból, francia és angol szövetekből, Kétféle árú díjmentes.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, ál-landó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK háló-, ebédli-, szalonbe-rendezések, továbbá ur-i szoba, iroda berendezéseit rész- és mahagoni butorok, szönyegok és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétele. Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268 Bazinoy-utca sarok.

MEGHODITOTTUK A VILAGOT! UNDERWOOD LATHO PÁSA 23. SZ. SZEREBEN-BÉLA KRISTOF TER 2

Földbirtok Zólyommezeyben, vasu-tállomás helyben, 1400 hold 10szobás kastélyllyal, szesz-gyárral, tehénészetel, kí-tűnően felszerelve, 50,000 forint lefizetéssel azonnal átvehető. Bővebbet Mud-rony István, Budapest Jo-zsef-körút 77. sz.

INGYEN barmenyes és titoktartással küldjük érdekes ábrás GUMMI-halholtyag stb ról szóló ár-jegyzékünket. GUMMI - HALHOLTYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 kor, tottja NAKIRA valódi indiai fész-külön-besség utozatja 12 korona. Uterus - Spray egujabb női különlegesség 1 kor PESSAR OCLUS női szer 3-11 kor. MINTA-GYŰJTEMÉNY 12 db legfinomabb óvszer 4k. IRRIGATOR 3 koronától 10 koronáig.

INGYEN küldjük mülábak mukezek támgepek sérvkötők stbről szóló legujabb nagy képes árjegyzékünket univerrsalis sérvkötők páratlanok, kis onyhe ny-másu peitottával a legu-sgyobb szer is elártható. HASKOTOK Gummiheres nyak stb. mérték szorint készittetnek. MAGYAR ORVOSI MŰSZER-TÁR Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. 12 autos otáre és a 30% keresetre üvevölünk.

INGYEN DRÁGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK RÖVÖNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CCM NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES OLANKÉP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐH MINDENÜTT FELVÉTELEK. SZAVADSSÁG MINDER IRÁNYBAN FÉNYKÉPHAGYÍTÓ és RAFAEL FÉNYKÉPÉRTÉSI MŰTEREM BUDAPEST, VII. ROTTENBILLER-D-46 KÜNTETVE KI 1918. LVI PÁKSI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSON DISZTINKCIÓVÉL; KERESZT TEL ES ARANY-ÉREMMEL.